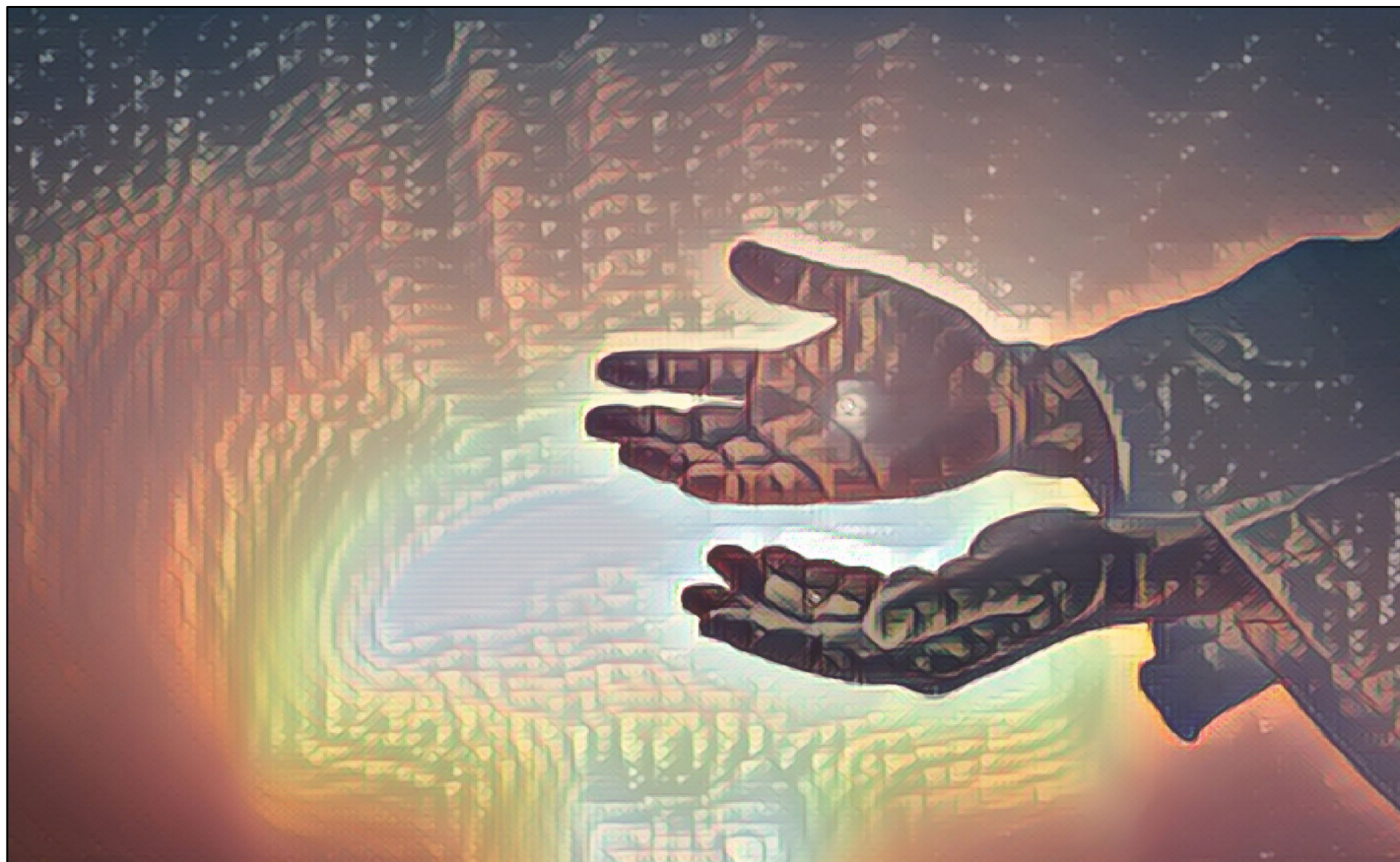

Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku

„... posilňovaní mocou Jeho slávy ku všetkej vytrvalosti a trpezlivosti.“

Kolosenským 1, 11

VÝROČNÁ SPRÁVA PREDSEDNÍCTVA ZA ROK 2021

ECAV

SYNODA ECAV

24. – 25. jún 2022

Banská Bystrica

Výročná správa
Predsedníctva Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku za rok 2021
Synoda ECAV na Slovensku, Banská Bystrica, 24. – 25. jún 2022

„... posilňovaní mocou Jeho slávy ku všetkej vytrvalosti a trpezlivosti.“

Kolosenským 1, 11

1. Začiatok roku a veľmi nejasná perspektíva

V záverečnej, jedenástej časti Výročnej správy Predsedníctva ECAV za r. 2020 pre letnú synodu z 3.7.2021 v Trenčianskych Tepliciach, Predsedníctvo ECAV (P - ECAV) nazerá na rok 2020 zo vzdialenejšej perspektívy. Hodnotí ho a lúči sa s ním. Bol to rok, v ktorom od 6.3.2020 do nášho života na Slovensku vkročila pandémia koronavírusu Covid – 19 a pripravila nám dovtedy nezažité situácie a skúsenosti.

P – ECAV v tejto časti správy eviduje a hodnotí psychologické a praktické dopady pandémie na jednotlivcov a komunity: začiatok masívneho využívania nových komunikačných technológií v cirkvi – komplikácie práce našich cirkevných škôl – veľké témy, ktorými sa predsa len cirkev mohla zaoberať – povzbudzujúce udalosti, ktoré sme predsa len mohli zažiť – veľké historické medzníky, ktoré sme si mohli pripomenúť v ich väzbe na náš dnešný život viery – dôležité zahraničné kontakty, ktoré sa predsa mohli udiť – a straty a znemožnenie normálneho života našich komunít, ktoré pandémia so sebou priniesla. P – ECAV poďakovalo všetkým predstaviteľom našich cirkevno – organizačných jednotiek, funkcionárom, zamestnancom a dobrovoľníkom na všetkých úrovniach života cirkvi za ich službu a nasadenie v pandemických mimoriadne komplikovaných situáciách i v časoch mierneho výdychu. Teda „vhod i nevhod“, ako znelo biblické heslo synody (2Tim 4, 1 - 2).

V závere tejto časti výročnej správy je uvedená spoločná prosba, „Nech Pán Ježiš Kristus v zložitých časoch pandémie, o ktorých ďalšom priebehu vieme povedať akoby stále menej a menej, svoju drahú cirkev vedie, žehná, naplňuje Duchom Svätým a povzbudzuje k učenickému životu“.

Áno, v jarnom čase roku 2021, keď bola zmienená správa pripravovaná, sme o budúcom priebehu pandémie vedeli povedať a predvídať stále menej a menej určitého. Boli sme už v mnohom poučení realitou pandémie a jej nevyspytateľnosťou z roku 2020. Na jej úplnom začiatku sme možno naivne predpokladali, že ak bude spoločnosť disciplinovaná, pandémia sa do začiatku leta skončí. Druhú, tretiu, ďalšiu vlnu sme si celkom nedokázali predstaviť.

Vieme, že sme prežili veľmi intenzívne leto 2020, do ktorého sme chceli sústrediť všetko potrebné, čo nám prvý lockdown neumožnil. Jeseň 2020 však znamenala príchod druhej vlny pandémie s čoraz citelnejšími obmedzeniami. Ako vieme, Synoda 2020 v Ružomberku sa udiala „v hodine dvanástej“ a v závere roka 2020 bola situácia už veľmi zložitá. Mnoho cirkevných zborov nám vysielalo signály o tom, že vianočné sviatky jednoducho logisticky nezvládnu a nie je v ich silách zorganizovať a vykonať všetky Služby Božie bez predpokladu nedorozumení a konfliktov, hlavne čo sa týka regulácie počtov účastníkov bohoslužieb. Tri predsedníctva cirkvi vyzvali cirkevné zbory k dobrovoľnému lockdownu na Vianoce 2020. Cieľom bolo vykonať Služby Božie tam, kde sa to dalo zvládnuť, to bolo samozrejmé. Ale zároveň umožniť tým, ktorí boli bezradní – a bolo ich skutočne nemálo, dovoliť si nemať živé Služby Božie bez pocitu viny (napr. mladá farárka na Štedrý večer mala mať sedem Služieb Božích v matkocirkvi a dvoje na fíliách, bez akejkoľvek možnosti zahlasovania sa účastníkov predom a regulácie počtov). Do Nového roku 2021 sme sa zobudili v lockdowne....

Nie, žiaľ neplatilo, že rok 2020 bol rokom pandémie a rok 2021 rokom vydýchnutia si a návratu do normálneho života. Dnes už vieme, že tie dva roky sa na seba bezmála presne podobali. Akurát, že v roku 2021 sme už

niektoré veci dôvernejšie poznali, mali sme ich zažité. Pandémia zostala nevítanou realitou, ktorú sa však každý na svojom mieste v službe cirkvi snažil zvládnuť najlepšie, ako sa len dalo.

Píšeme síce „dôvernejšie poznali“, „mali zažité“, „snažil sa zvládnuť“, ale rozhodne to nenaznačuje, že celá cirkev bola stabilizovaná a zmierená so situáciou. Pre budúcnosť uveďme, že na začiatku roku 2021 sme mali za sebou už bezmála rok pandémie. A preto nasledujúci rok 2021, ktorého hneď prvý lockdownový deň symbolicky signalizoval nie ústup problému, ale jeho zotrvávanie, ba gradovanie a teda i pretrvávajúce prísnych protipandemických opatrení, bol rokom mnohých frustrácií, únavy z lockdownov a obmedzení, nespokojnosti z nedostatku živého kázania, vyučovania a spoločenstva. Bol rokom konfrontácií názorov, aj celkom zúrivých konfrontácií názorov, ktoré sa týkali pandémie, ľudských práv a politického kontextu celej situácie. Veľmi polarizujúca diskusia v spoločnosti a aj v našej cirkvi bola vedená na línii, či vôbec pandémia existuje, aká je vlastne nebezpečná či bezvýznamná, či vznikla prirodzene, alebo bola umelo vyvolaná ako súčasť taktiky svetovládnych skupín, či nosenie rúšok je zdravotnícka nevyhnutnosť alebo znak podrobenia človeka nepriateľským mocenským establišmentom (rúškofašizmus, hygienokracia), či očkovanie je zdravotnícka nevyhnutnosť, alebo zavádzanie čipov do tiel nič netušiacich ľudí.

Diskusia mala veľmi široký vnútropolitický a až globálnopolitický kontext a dosah. Siahala k tvrdeniam, ktoré neboli overiteľné, avšak prezentované veľmi autoritatívne. Naznačovali sprisahanie nejakej skupiny voči inej skupine a preto v slovníkoch bývajú označené za „konšpiračné“. Ku všetkým doterajším líniam nášho vnútorného rozdelenia, ktorých je žiaľ nemálo, sa teda pridala ešte táto. Za pomoci sociálnych médií buď nečakane názorovo prepojila, alebo naopak nečakane názorovo rozdelila skupiny ľudí a jednotlivcov v cirkvi. To rozdelenie je miestami žiaľ až tak hlboké, že niektorí sestry a bratia sa nie zo zdravotníckych, ale z názorových dôvodov protestne izolovali od svojich spoločenstiev a prestali bohoslužby navštevovať. Toto považujeme za obrovskú chybu a úplne iracionálny dôvod na opustenie zhromaždení cirkvi. V konečnom dôsledku to považujeme za úspešnú prácu toho zlého, ktorý je nie iba podľa mena, ale v plnom zmysle slova diablom, tým, kto kriví. Nevymýšľa žiadne originálne útočné zbrane proti Bohu, ale používa prosté fakty ktoré sa dejú, aby ich krivil, vytváral pochybnosti, zasieval do človeka nedôveru a tak ho v konečnom dôsledku odcudzil Bohu, Kristovi, cirkvi a životu viery.

Niektoré záujmové a generačné spoločenstvá v našich cirkevných zboroch sa v dôsledku nemožnosti stretávať sa na živo prešli na núdzový online režim, ak to bolo možné. Niektoré boli utlmené, či zanikli. Dúfajme, že iba načas a nie trvale. Cirkevné zbory, ak neprijali alternatívny model svojho vlastného núdzového finančného podporovania zo strany vlastných členov – napríklad symbolické ofery či milodary poukazované priamo na účet cirkevného zboru, stratili svoj prirodzený pravidelný príjem. To ešte prehýbilo frustráciu a v kontexte s rozbiehajúcim sa Fondom finančného zabezpečenia (FFZ) spôsobilo vzrušenú debatu a reakcie vo vnútrocirkevnej diskusii

2. Vytrvalosť a trpezlivosť – úloha pre kresťana i pre cirkev

Ak chceme spätne vidieť rok 2021 vo svetle Božieho Slova, najpriliehavejším pohľadom je tá perspektíva, ktorú vytyčujú slová „vytrvalosť“ a „trpezlivosť“. Spomeňme si, koľko krát sme ich nahlas vyslovili, ako sme si ich navzájom želali a vyprosovali, písali a kázali o nich. Je pozoruhodné, ako často sú tieto dve slová – dve vlastnosti kresťana, ba dokonca dve kolektívne vlastnosti cirkvi spomínané v Novej zmluve. Vo frekvencii zmienok sú schopné konkurovať aj takým klasickým novozmluvným pojmom, ako milosť, či ospravedlnenie.

Prvá cirkev zažívala situáciu nového a nepoznaného spoločenstva, o ktorom koluje aj mnoho fám. Bolo podozrievané až priamo obviňované z odmietavých postojov ku nábožensko – politickému konceptu rímskeho impéria. Jeho morálne postoje ostro kontrastovali so spôsobmi antickej spoločnosti a jeho vyznania vykazovali

vysokú mieru nezávislosti na étose nesmrteľnej ríše a božského panovníka, ba dokonca nezlučiteľnosť s nimi. Na kresťanských spoločenstvách pristáli teda podozrenia, časom zvyšujúci sa odpor, urážky a nepriateľstvo okolia. Neskôr priamo prenasledovanie a mučenie z dôvodu politickej nelojality.

Preto tak, ako apoštolovia jedným dychom budujú kresťanský duchovný a morálny profil jednotlivých členov cirkevných zborov a cirkvi, tým istým dychom jednotlivcov i spoločenstvá vyzbrojújú do vyznavačského a môžeme povedať kultúrno – etického zápasu, v ktorom sa má dosvedčiť viera v Krista. Majú sa dosvedčiť zrelé a zdôvodnené postoje kresťanov zoči – voči antickému životnému štýlu, spiritualite, či politickej ideológii. Postoje, v ktorých nie je miesto pre kompromis a ktoré sa ukážu ako nie iba náhodné a dočasné, ale ako postoje, ktoré je hodné vytrvalo a trpezlivo držať až do konca. To preto, že nie sú náhodným ľudským konštruktom. Nestojí za nimi iba ľudský názor a múdrosť, ale autorita jediného, pravého a živého Boha. Preto je vyučovaná, kázaná, zdôrazňovaná „vytrvalosť“ a „trpezlivosť“ ako vlastnosti neoddeliteľné od duchovného a morálneho profilu kresťana a cirkvi.

Sme presvedčení, že rok 2021 upriamil našu pozornosť na fakt a dôležitosť kresťanskej vytrvalosti a trpezlivosti. A povedané úplne prakticky – preskúšal nás všetkých, jednotlivcov, spoločenstvá, cirkev v trpezlivosti a vytrvalosti. Mali sa dokázať vo špecifickej situácii, keď síce cirkev nezažívala žiadny tlak a prenasledovanie ako novozmluvní kresťania, ale predsa bola zásadne zasiahnutá bezprecedentnou, atypickou životnou situáciou, ktorú predstavovala pandémia. Nemali sme z histórie či našej skúsenosti žiadne poučenie, riešenia, či odpovede na to, čo sa dialo: prakticko – organizačné, zdravotnícke, ľudskoprávne, politické.

Dodajme ešte, že v čase, keď píšeme túto správu, je kresťan i cirkev preskúšaná ešte na ďalšej, vyššej úrovni. Prežívame vojnu na Ukrajine, snažíme sa pomáhať utečencom, poskytovať im prístrešie a integráciu. Okrem iným nárokov – organizačných, pracovných, finančných, diakonických, to predstavuje aj nový nárok na našu vytrvalosť a trpezlivosť. Znova pritom platí, že nevieme si predstaviť, akým spôsobom budú ešte naša vytrvalosť a trpezlivosť preskúšané....

Čo je ale rozhodujúce a zároveň evanjeliové a povzbudzujúce na Pavlových slovách o vytrvalosti a trpezlivosti je to, že ani vytrvalosť a ani trpezlivosť nie sú úlohami, ktoré sa týčia pred kresťanom ako zlovestná hora a on musí pochybovať, či bude schopný – keď na to príde – zmobilizovať dosť svojich síl a či bude vedieť natoľko zaťať zuby, aby sa dosvedčil v životných zápasoch ako vytrvalý a trpezlivý.

Pavel píše o vytrvalosti a trpezlivosti typickým spôsobom, tak, ako aj mnohokrát inokedy o iných postojoch kresťana: na jednej strane veľmi adresne, prebúdajúco, mobilizujúco kresťana, no na druhej stále ráta s predznamenaním nášho života milosťou v Kristovi. Pavel uisťuje kresťana, že nie je ponechaný iba na seba samého, na svoje vlastné kvality a zdroje, ale že je milostivo nesený. Že v poslednom a najrozhodujúcejšom zmysle slova aj pri vytrvalosti aj pri trpezlivosti môže rátať s tým, že môže byť a bude „všemožne posilňovaný“ „mocou Jeho – Ježišovej slávy“.

Pavel vidí predovšetkým veľkého a mocného Krista, ktorému patríme, ktorý má prevahu nad všetkým a ktorý je pánom každej situácie. Do každej môže zasiahnuť rozhodujúcim spôsobom. Tieto zásahy sú Jeho milosťou. Živý a konajúci Kristus a jeho milosť je najdôležitejšou položkou nášho života, tak to zvestuje a vyučuje Pavel, tak nám to dáva poznať Duch Svätý. To nie je kresťanská fráza, ale fakt a skúsenosť.

Prvý je teda Kristus. Až potom vidí Pavel kresťana, ktorému práve položil na srdce vytrvalosť a trpezlivosť. Má možno v tejto oblasti mnoho obáv a pochybností o sebe, pozná sa ako nevytrvalý a netrpezlivý. No platí, že každému slobodnému a voči Pánovi otvorenému srdcu, pripravenému volať a schopnému od Pána prijímať, dokáže dať vzkriesený Kristus i vytrvalosť i trpezlivosť i mnoho ďalších duchovných darov a vzácnych postojov.

Za všetko dobré, čo sa v roku 2021 odohralo a v čom bola viditeľná vytrvalosť a trpezlivosť aktérov udalostí, patrí teda vďaka Pánovi! Tie situácie duchovne rozoznávame tak, že sa v nich nejednalo ani tak o naše väčšie či menšie hrdinstvá, ale že sme boli Ním „všemožne posilňovaní“.

Všetko je milosť a pomoc Pána zho0ra. I vytrvalosť a trpezlivosť, v ktorej mnohí kráčali a ešte stále kráčajú dopredu.

3. Bez výhľadu na zmenu

V druhom pandemickom roku sa javilo, že na stave, ktorý nastolila pandémia, sa plynutím času a plynutím nových období skutočne akoby nič nemení. Situácia bola neprívetivá, stagnujúca a nejestvovala perspektíva na výraznú zmenu k lepšiemu. Cestovali a stretávali sme sa minimálne. Online spojenia sa prakticky osvedčili a umožňovali zasadať výborom a orgánom na všetkých úrovniach správy cirkvi. Ale zisťovali sme napríklad, že naše rokovania sa predlžujú a technické nuansy a výpadky ich robia únavnejšími. Online spojenie mnoho riešilo a sme zaň nesmierne vďační. V mnohých aspektoch však bolo frustrujúce. Nie každý duchovný dokáže kázať na kameru pred prázdny kostolom, nie každý je trpezlivý viesť náročné rokovanie v grémiu so zlým internetovým pripojením.

Ľudia, ktorí tvorili chrámové zhromaždenia, spoločenstvá a záujmové skupiny zostávali doma a dlhý čas sa už nevideli. Strácali kontakty, vzájomnú podporu, zvyky. Vytratilo sa to konkrétne, mäsité, obecné, vzájomne si odpovedajúce, čo robí cirkev cirkvou. Podujatia, ktoré boli už desaťročia pravidelné a samozrejmé, sa stali úplne nesamozrejmými. Jednotvárnosť času spôsobovala, že sme strácali prehľad o zaradení aj nedávnych udalostí do dejovej kontinuity – z našej pamäte sa strácalo, či sa niečo odohralo v roku 2021, alebo ešte v roku 2020. Čas nadobudol ubíjajúcu stereotypnosť.

V čase letného uvoľnenia opatrení sa stávalo jasným, že nie všetci sa vracajú späť do zhromaždení. Niektorí, hlavne starší z pretrvávajúcej obavy o svoje zdravie. Niektorí, hlavne mladší zo straty zvyku a nájdenia si nového spôsobu trávenia nedieľ v kruhu rodiny, v prírode, v záhradke. Niektorým, starším i mladším úplne vyhovoval online režim vysielaní duchovného programu. Za nedeľné doobedie bez vynaloženia akéhokoľvek úsilia, pri káve a koláčiku „navštívili“ niekoľko miest na mape ECAV, odkiaľ sa vysielalo. Toto všetko zmenilo podobu života cirkevných zborov. Mediálne to bolo vzrušujúce, ale napokon to pôsobilo veľmi zneisťujúcim dojmom vzhľadom na budúcnosť.

Prihovárať sa cirkvi, povzbudzovať ju, prípadne i korigovať jej cestu bolo veľmi zložitú. Zároveň však paradoxne to mohol robiť každý, kto mal priemerne fungujúci smartfón a bol schopný komunikovať s cirkevnou komunitou cez nejaký kanál.

A bolo tu ešte niečo veľmi charakteristické pre rok 2021, čo by bolo za súčasného rozpoloženia ECAV problémom aj v nepandemických podmienkach, ale pandemické podmienky zložitosť situácie ešte znásobili. Cirkevné zbory ECAV od 1.1.2021 začali plniť Fond finančného zabezpečenia (FFZ). Výška odvodu signalizovala, že cirkevné zbory musia niečo robiť s výškou svojho cirkevného príspevku, ktorý bol až na niekoľko výnimiek všeobecne veľmi nízky. To aj v prípade, keby žiaden FFZ nejestvoval. Niektoré cirkevné zbory ho iba nedávno zdvihli z troch na päť eur ročne!

Ústavný zákon o finančnom zabezpečení poslania a činnosti ECAV na Slovensku však platil tak, ako platia iné zákony a predpisy, ktoré vytvárajú rámec poriadku a slušnosti v cirkvi a robia nás od Žilinskej synody v marci 1610 jednou cirkvou. Nie iba náhodnou konfederáciou zborov a fraternít, ktoré sú niekedy spolu, niekedy nie.

Riadia sa pragmaticky. Raz im niečo vyhovuje a zvezú sa, hlavne, keď z toho plynie nejaká finančná či pozičná výhoda. Raz sa tvária nezávisle, „protestantsky“, „luteránsky“, „podľa Augsburgského vyznania“.

Bola tu prosto nutnosť plniť svoju povinnosť voči cirkvi a platiť svoj odvod do FFZ. Česť a poďakovanie patrí všetkým tým cirkevným zborom, ktoré napriek zložitej finančnej situácii zaplatili prvú i druhú splátku v prvom polroku 2021, i keď museli načrieť do svojich finančných rezerv. Zároveň vznikla v cirkevných zboroch nutnosť zasadať ako konvent a zvýšiť cirkevný príspevok, čo však bolo možné až značne neskoro, v priebehu mája. Nebolo možné nevidieť, že mnoho cirkevných zborov to so zle maskovanou škodoradostnosťou vyhlasovalo za svoje alibi. Do zvolávania zborových konventov a do nie demagogického, ale vecného a politicky nezaťaženého vysvetľovania zmyslu FFZ sa vôbec nehrnuli.

A ako „vzácné korenie“ tu bola samozrejme permanentná činnosť Asociácie slobodných zborov a novín Lutherus, ktorá apriori zasievala a dodnes zasieva pochybnosti medzi členmi cirkvi vlastne o všetkom. Z mnohých strán sme v roku 2021 počuli, že zákon o FFZ bol údajne vytvorený v zákulisí, prijatý bez širokej diskusie, dokonca bez diskusie v jednotlivých cirkevných zboroch. Tretinu až polovicu prostriedkov z neho vraj pohltí nenásytný Generálny biskupský úrad. Cirkevné zbory sú vraj ožobračované. Peniaze, ktoré cirkvi chýbajú, si má vraj cirkev pýtať od premiéra, od prezidentky, od Nemcov, z Ameriky. Cirkevný ústavný zákon o FFZ pre zbory neplatí, pretože v evanjelickej cirkvi „všetka moc v cirkvi pochádza z cirkevných zborov“, ako je to údajne napísané na dosiaľ neidentifikovanom mieste v Symbolických knihách. Cirkevné zbory sa teda vraj môžu slobodne rozhodnúť, či Ústavný zákon uposlúchnu, alebo nie. Tu už iba dodajme, presne tak, ako sa analogicky cirkevné zbory môžu rozhodnúť vo svojej autorite o aj čomkoľvek inom. Napríklad, že nebudú používať spievanú liturgiu, alebo že budú krstiť iba dospelých. Ak ideológovia Asloz tvrdia, že v ECAV „všetka moc pochádza z cirkevných zborov“, potom je všetko toto a ešte mnohé ďalšie jednoducho možné a plne legálne. Možno na veľké zmeny v cirkevných zboroch podľa vlastnej chuti nie je treba ani uznesenie konventu, aj keby sa ho členovia cirkevného zboru, ktorým patrí údajne všetka moc v cirkvi, akokoľvek dožadovali. Stačí iba uznesenie presbyterstva, predtým správne „poučeného“ svojim duchovným či duchovnou.

Týmto všetkým bol FFZ ako nástroj na dofinancovanie potrieb cirkvi – predovšetkým miezd duchovných – spochybnovaný. A to aj v očiach tých, ktorí uznávali jeho potrebu i keď pociťovali náročnosť jeho dopadov na rozpočty cirkevných zborov.

4. Vydávanie opatrení a cirkev v médiách v druhom pandemickom roku

Podobne, ako tomu bolo i v r. 2020, sa P – ECAV resp. Zbor biskupov snažili i v r. 2021 vydávať usmernenia pre prax cirkevných zborov. Frustrujúce bolo, že sledovanie zverejnených opatrení, komunikácia s príslušnými orgánmi za účelom bližších vysvetlení, sumarizovanie a príprava podkladov a informácií pre vydanie usmernení pre cirkev naplno zamestnala najmä mediálnu tajomníčku Janu Nunvářovú a vytvorila veľkú časť jej agendy. Protipandemické orgány zverejňovali opatrenia častokrát nie jednoznačným, zrozumiteľným spôsobom, v navzájom odporujúcich si zneniach, či s neurčitými údajmi. Nebolo jasné, čo neurčité znenie opatrenia prakticky znamená. Kým na jeho základe mohlo vzniknúť usmernenie do vnútra cirkvi, muselo byť vykonaných množstvo komunikačných aktivít.

Na jar 2021 sa KBS, zastúpená výkonným tajomníkom Ivanom Ružičkom a ERC, zastúpená predsedom Ivanom Elkom, mali možnosť zúčastňovať pripomienkovania Covid – automatu. S čistým svedomím môžeme povedať, že sme sa snažili v rámci poznania skúseností z praxe cirkevných zborov, zverejňovaných informácií o priebehu pandémie u nás a v okolitých krajinách vznášať pripomienky a vyjednať čo najznesiteľnejší režim pre cirkev, akceptujúc fakt, že sme nechceli pandémie nijako zľahčovať. Neraz sme však cítili, že štát od hlavných limitov

boja proti pandémie neupustí. Drží ich veľmi striktné, mimo možnosti diskutovať o nich. Aj tak môžeme povedať, že sa podarilo presadiť mnoho ústupkov, ktoré umožňovali cirkvi viac konať svoje bohoslužobné a pastorálne aktivity.

V apríli 2021 sme už otvorene protestovali proti podľa nás nezmyselným prísny opatreniam. Oblasť kultúry, niektorých služieb či športu bola omnoho viac uvoľnenejšia ako oblasť života cirkvi. To sme považovali za nelogické, ale aj za odporujúce ústavnému právu slobodne vykonávať náboženské obrady. V máji 2021 sme už protestovali úplne otvorene proti zbytočne prísny opatreniam. Krátko na to však došlo k vyhláseniu konca núdzového stavu (15.5.2021) a uvoľneniu väčšiny opatrení. I tak sme na túto podľa nás anomáliu upozornili pri stretnutí s premiérom Eduardom Hegerom (14.6.2021).

Rovnako ako sme to urobili vo Výročnej správe pre rok 2020, tak i pre rok 2021 by sme chceli oceniť spoluprácu na úrovni informovanosti, konzultácií a koordinácie spoločných postupov s predsedom KBS br. arcibiskupom Stanislavom Zvolenským a tímom jeho spolupracovníkov.

Hneď po Novom roku 2021 sme opäť začali intenzívnu komunikáciu s predstaviteľmi redakcií náboženského vysielania rozhlasu i televízie. Riešili sme posilnenie relácií náboženského vysielania v prvých mesiacoch nového roku. Televízii tak ako v predchádzajúcom roku išlo o to, aby bolo napriek pandémie a logistickým komplikáciám odvysielané to, čo bolo už naplánované a schválené. K niektorým nedeľným prenosom boli potom pripojené mimoriadne sobotné prenosy z toho istého miesta. Poďakovanie patrí všetkým tým cirkevným zborom, ktoré boli ochotné často krát i vo veľmi krátkom čase prijať dvojnásobné vysielanie a podstúpiť všetky úlohy a povinnosti na jeho zabezpečenie. Niekedy sa vysielacie miesta museli aj operatívne meniť a bolo treba hľadať nové. Situácia bola veľmi náročná na komunikáciu, porozumenie a ochotu. Ani jeden ponúknutý vysielací termín a príležitosť však nezostali nevyužitú.

Opäť ako v roku 2020 bol vytvorený i špeciálny formát rozhlasových večerných pobožností na Rádiu Regina v stredy večer. Sedem vysielaní mal ako kazateľ Ivan Elko, ako organista Ján Siroma, deväť vysielaní mal ako kazateľ Štefan Kiss, ako organista Stanislav Tichý. Rozhlas nás žiadal, aby sme žiadne z vysielaní nedelegovali na inú cirkev.

Vysoko oceňujeme otvorenosť, ústretovosť a pochopenie riaditeľa RTVS Jaroslava Rezníka a predstaviteľov náboženských redakcií rozhlasu – Soni Koželovej a televízie – Bernadety Tokárovej, za ich jednoznačnú snahu pomôcť aj našej cirkvi a v čase pandémie dostať do vysielania verejnoprávných médií v rámci daných vysielacích možností čo najviac náboženských programov.

Samozrejme, klasické volanie po ešte väčšom znásobení počtu evanjelických vysielaní sa ozývalo aj v roku 2021. Vysvetľovať, že ECAV išla vysoko nad úroveň svojich kvót a že vec nejde zariadiť tak, že „trebalo by zatelefonovať riaditeľovi“, sa míňa účinku. Najviac však pritom zaráži nepochopiteľne agresívny tón dožadujúcich sa, väčšinou samozrejme anonymných „dobrých evanjelikov“.

V čase Veľkej noci a Vianoc sme sa snažili vysielaním pokryť každý jeden sviatočný deň, aby si uväznení pandemiou doma našli nejaký program v rozhlase, či v televízii. Rozhlas i televízia však nástojili na tom, že vysielacie miesta nesmú byť ďaleko od Bratislavy, resp. Košíc a majú byť dobre dostupné z hlavných cestných ťahov. Prijať informáciu o zmene vysielacieho miesta a zohnať nové, neraz v krátkom čase, nebolo jednoduché. I počas Veľkej noci, i počas Vianoc sa podarilo zabezpečiť vysielanie v každý jeden sviatočný deň. Vďaka a uznanie patrí všetkým cirkevným zborom, kazateľom, organistom a slúžiacim, ktorí boli ochotní prijať vysielanie, svoju službu vykonali veľmi zodpovedne a reprezentovali našu evanjelickú tradíciu vo verejnoprávných médiách. To všetko navyše v pandemickom režime. Na Kvetnú nedeľu 2021 vysielanie evanjelickej pašiovej pobožnosti opäť prijalo štúdio rímskokatolíckej televízie Lux.

5. Evanjelické školstvo – vzdelávanie – výučba náboženstva – kňazský dorast – kapláni – mládež – misia

5.1 Vzdelávanie farárov

Teologická konferencia 2021

Teologická konferencia 2021 sa uskutočnila v dňoch 25. – 27.10. v Poprade, pod názvom „*Ekumenický pohľad na reformáciu*“. Vzhľadom na nepriaznivú pandemickú situáciu sa jej zúčastnilo menej ako zvyčajne, len asi 60 duchovných.

Vracajúc sa k minulému roku - roku 490. výročia prednesenia Augsburského vyznania sme sa venovali hodnoteniu našej konfesie v ekumenickom, hlavne rímskokatolíckom prostredí, ale aj dokumentu „*Od konfliktu k spoločenstvu*“, ktorý bol z angličtiny preložený do slovenčiny a koncom roku 2019 bol zaslaný do všetkých cirkevných zborov a katolíckych farností. Keďže tento dokument má ekumenický charakter, aj na Teologickú konferenciu boli pozvaní aj duchovní, resp. členovia rímskokatolíckej cirkvi. K účastníkom konferencie sa prihovril generálny vikár Trnavskej arcidiecézy Róbert Kiss a Mons. Ján Kuboš, pomocný biskup a diecézny administrátor Spišskej diecézy.

Počas konferencie odzneli prednášky Radoslava Hanusa z EBF UK (*Augsburské vyznanie ako vierovyznanský dokument*), Theodora Dietera z Inštitútu pre ekumenický výskum, v Štrasburgu (*„Od konfliktu k spoločenstvu – náročná cesta, veľký úspech a pretrvávajúca výzva“* a *„Spätný pohľad na diskusie o rímskokatolíckom uznaní Augsburského vyznania a jeho význame pre dnešok“*) a Ľubomíra Žáka z Pápežskej Lateránskej univerzity v Ríme, online (*„Dokument „Od konfliktu k spoločenstvu“ (2013) vo svetle vývoja postoja katolíckej Cirkvi k Lutherovi a jeho reformačnému hnutiu“*)

Účastníci konferencie dostali možnosť zúčastniť sa workshopov k dokumentu „*Od konfliktu k spoločenstvu*“ – na témy Večera Pánova, Písmo a tradícia, Pohľad vpred – spoločné chápanie cirkvi a jej misie.

Súčasťou konferencie bola aj panelová diskusia Zboru biskupov ECAV na aktuálne témy.

Jeden večer bol venovaný blahoželaniu jubilantom, ktorí oslávili okrúhle výročie svojej ordinácie.

Účastníci spoločne slávili ekumenickú bohoslužbu podľa tzv. Lundskej liturgie, ktorá bola pripravená pre bohoslužbu, ktorú spoločne vykonali pápež František a členovia vedenia Svetového lutheránskeho zväzu v r. 2016, v predvečer jubilejného roku reformácie. Kázali biskup Ján Hroboň a pomocný biskup Jozef Haľko. Ofera bola zadržaná pre Inštitút pre ekumenický výskum v Štrasburgu, na poškodenú strechu budovy, čo sa stretlo so nadšeným poďakovaním obdarovaných.

5.2 Vzdelávanie kaplánov

Vzdelávanie kaplánov v roku 2021 bolo naplánované v tradičnom jarnom a jesennom termíne. Kvôli pandémie sa však dve vzdelávacie sústreďenia konali mimo naplánované termíny.

V dňoch 27.6. – 1.7.2021 v školiacom účelovom zariadení Ichthys vo Veľkom Slavkove (homiletika, rozbor kázní kaplánov, príprava snúbencov pred sobášom, projekt tréning idea-list.sk, riešenie konfliktných situácií, hospodárenie a účtovníctvo. Prítomný bol br. biskup Peter Mihoč.

V dňoch 30.8. – 2.9.2021 v školiacom účelovom zariadení Agapé vo Svätom Jure (homiletika, rozbor kázní, metódy a formy vyučovania, ponúknuté metódy a tréning tímovej práce, liturgika a hodnotenie služieb Božích, prevencia sociálno-patologických javov, porúch správania, agresivity a šikovania, motivácia na hodinách náboženskej výchovy a administratíva zasadnutí zborových presbyterstiev. Prítomný bol br. biskup Ján Hroboň. Zodpovedná za program vzdelávania kaplánov bola ses. Katarína Hudáková.

5.3 Výchova kňazského dorastu

Spolupráca s EBF UK

Počas celého roku 2021 prebiehala plynulá ľudská i pracovná komunikácia medzi dekanom Milanom Juríkom, spirituálkou Erikou Valko – Krišťákovou a gen. biskupom, tiež so Zborom biskupov a tajomníčkou pre školstvo a vzdelávanie Danielou Veselou.

V pandemickom uvoľnení sa podarilo zorganizovať psychotesty pre 5. ročník študentov, plánujúcich ísť do duchovnej služby a pre 2. ročník študentov, uchádzajúcich sa o vstup do programu KDS.

Uskutočnili sa tiež pohovory so Zborom biskupov pre kandidátov na kaplánske skúšky.

Do programu KDS boli zaradení traja študenti.

Pandémia obmedzila vykonávanie praxe v cirkevných zboroch. V roku 2021 sa veľkonočná výpomoc z pandemických dôvodov nekonala, na vianočnú výpomoc boli vyslaní 11 študenti.

Na návrh Správnej rady Študijného finančného fondu Samuela a Žofie Peressényi rozhodlo GP o udelení štipendií najlepším študentom EBF UK v Bratislave. Štipendium bolo udelené bez slávnostnej ceremónie.

Kaplánske skúšky

Kaplánske skúšky sa konali dňa 8.9.2021. Podmienky splnili, prihlásili sa a predtým pohovor so Zborom biskupov vykonali dvaja absolventi EBF v magisterskom odbore evanjelická teológia: br. Ján Gdovin a Marek Žaškovský.

Členmi skúšobnej komisie boli Ivan Elko, predseda – Poriadok Sl. Božích, Ján Hroboň – Znalosť Biblie, Peter Mihoč – Praktická exegéza, Michal Valčo – Dogmatika, Libor Bednár – Malý katechizmus, Ján Bunčák – Cirkevné právo a Anna Predmerská – Liturgický spev.

Kaplánske skúšky úspešne vykonali obaja uchádzači.

Slávnosť ordinácie novokňazov sa uskutočnila 25.9.2021 v Evanjelickom a. v. chráme Božom vo Svätom Kríži.

Farárske skúšky

Farárske skúšky sa konali dňa 6.10.2021. Zúčastnili sa ich deviatich prihlásených kaplání: Branislav Balca, Jakub Ferko, Peter Hlavatý, Jana Kendžúrová, Andrea Kurčík, Michaela Ravasz Pogányová, Michaela Púpalová, Viera Šimová Šoltés a Vladimír Vančík.

Členmi skúšobnej komisie boli Ivan Elko, predseda – Katechetika, Ján Hroboň – Pastorálka, Peter Mihoč – Homiletika, Adrián Kacián – Praktická exegéza, Vladimír Ferenčík – Liturgika a Cirkevné právo, Libor Bednár – Etika, Michal Valčo – Dogmatika, Ján Hruška – Cirkevné dejiny, Anna Predmerská - Cirkevná hudba.

Osvedčenie o úspešnom absolvovaní farárskych skúšok obdržali: Branislav Balca, Jakub Ferko, Peter Hlavatý, Jana Kendžúrová, Michaela Ravasz Pogányová, Viera Šimová Šoltés a Vladimír Vančík.

Dve kapláanky opakovali farársku skúšku z jedného predmetu v náhradnom termíne v roku 2022, obe úspešne (Michaela Púpalová, Andrea Kurčík).

5.4 Školský výbor ECAV na Slovensku

Školský výbor zasadal v roku 2021 trikrát online (17.3., 2.6. a 20.9.). Na svojich zasadnutiach sa zaoberal medzirezortným pripomienkovým konaním k zákonom týkajúcim sa školstva.

Najvýznamnejším úspechom v oblasti legislatívy bola schválená novela zákona 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve v časti financovanie škôl a školských zariadení. Na jej znení pracovali spoločne

Školský výbor ECAV, Asociácia súkromných škôl a školských zariadení, Komisia pre katechetizáciu a školstvo Konferencie biskupov Slovenska a Združenie katolíckych škôl Slovenska.

Predložená novela zákona zrovnoprávnila financovanie cirkevných a súkromných škôl a školských zariadení (ŠZ) so školami a ŠZ zriadenými obcami a VÚC. Zákon po podpise prezidentky vstúpil v platnosť od 1.1.2022.

Ďalej sa školský výbor zaoberal prípravou fungovania a rozbehania prác Edukačno-misijného centra (EMC), prípravou a realizáciou 7. školskej konferencie, registráciou Asociácie evanjelických škôl Slovenska a pravidelnou agendou ohľadne webinárov, vzdelávaní a súťaží.

7. školská konferencia

V Poprade sa 30.9. - 1.10. stretli učitelia evanjelických škôl a evanjelického náboženstva na v poradí už 7. školskej konferencii ECAV na Slovensku. Venovali sa mnohým témam, ktoré boli zhrnuté do obsahového hesla konferencie: „*Motivácia, formy komunikácie a kurikulárne zmeny v efektívnej škole 21. storočia.*“

Na konferencii odzneli štyri základné tematické prednášky a účastníci sa mohli zúčastniť štyroch workshopov.

Evanjelické školy ECAV na Slovensku v školskom roku 2020/2021

V prostredí ECAV v školskom roku 2020/2021 fungovali nasledujúce školské zariadenia: 12 materských škôl, 2 špeciálne materské školy, 6 základných škôl, 1 špeciálna základná škola, 7 gymnázií, 1 praktická škola (v rámci štyroch spojených škôl).

Pre všetky ročníky základných škôl máme učebnice náboženskej výchovy, pracovné zošity a metodické príručky.

Pre stredné školy máme učebnicu pre 1. a 2. ročník verejných škôl a pre 1. ročník cirkevných škôl.

Vo vydavateľstve Transcius a. s. je pripravovaný do tlače pracovný zošit pre 2. ročník cirkevných gymnázií.

Vyučovanie náboženstva

Žiaci, navštevujúci náboženskú výchovu/náboženstvo ev. a. v.

Prehľad počtu žiakov vyučovaných náboženskú výchovu evanjelickú vo verejných a súkromných školách					
Školský rok		2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
1.	VD ECAV - verejne a súkromné školy	7 306	7 086	7 262	7 213
2.	ZD ECAV - verejne a súkromné školy	6 608	6 528	6 408	6 352
Prehľad počtu žiakov vyučovaných evanjelické a. v. náboženstvo na evanjelických školách					
3.	Evanjelické materské školy	560	570	581	571
4.	Evanjelické základné školy	1 161	1 230	1 270	1317
5.	Evanjelické gymnázia + OŠ	2 629	2 646	2 560	2 496
SPOLU		18 264	18 060	18 081	17 989

Poznámka: V štatistike ZD –náboženský výchova evanjelická na verejných školách nie sú zarátané deti v materských školách.

Voľnočasové misijné aktivity pre deti a mládež

Duchovná pieseň 2021

7.5.2021 sa uskutočnil 7. ročník súťaže Duchovná pieseň. Po ročnej prestávke, ktorú spôsobila pandémia sa súťaž uskutočnila online.

Súťaž „Duchovná pieseň“ je zaradená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR medzi predmetové súťaže. Vyhlasovateľmi súťaže sú Školský výbor a Výbor cirkevnej hudby a hymnológie. Súťaž je zameraná na sólový spev. Súťažiaci spievajú určenú pieseň podľa kategórií a predpísané povinné piesne z Evanjelického spevníka a duchovnú pieseň podľa vlastného výberu.

Biblická olympiáda 2021

4.6.2021 sa uskutočnil ďalší ročník predmetovej súťaže „Biblická olympiáda z evanjelického náboženstva a náboženskej výchovy pre školský rok 2020/2021 v Slovenskej republike“. Po ročnej prestávke, ktorú spôsobila pandémia sa súťaž uskutočnila online. Zúčastnilo sa jej 160 žiakov, ktorí súťažili v štyroch kategóriách za štátne a cirkevné školy.

Odborná porota vybrala témy na biblickú súťaž a určila pravidlá. Zo Starej zmluvy bola vybraná téma - patriarchovia a z Novej zmluvy - podobenstvá.

Súťažné testy pripravila odborná porota s predsedníčkou Katarínou Hudákovou. Technickú a organizačnú podporu poskytla firma aSc Applied Software Consultants s.r.o. v programe EduPage. Ďakujeme za finančný príspevok z Fondu vzdelávania a za dar pre absolútneho víťaza od Nadácie Jána Amosa Komenského.

„Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko“

Koncom roku 2021 sme pod týmto názvom v rámci spolupráce so Štátnym pedagogickým ústavom v Bratislave zverejnili výzvu na Celoslovenskú literárnu súťaž pre žiakov všetkých typov a druhov základných a stredných škôl na území Slovenskej republiky a všetkých typov a druhov základných a stredných škôl, vzdelávacích centier a víkendových škôl a organizácií Slovákov žijúcich v zahraničí.

Štúdium v USA

Spolupráca so strednou školou St. Paul Lutheran High School v Concordia, Missouri, funguje už od školského roku 2008/2009, na pozvanie a ponuku čiastočného štipendia pre našich stredoškóľakov od riaditeľa školy Paula Mehla.

V rámci spolupráce so touto školou študovali na nej v školskom roku 2021/2022 piati študenti, odporúčaní našou cirkvou: Ema Ďuračková, Daniela Mozolová, Sofia Sabová, Daniel Madzin a Timotej Stuchlý. Škola našich študentov hodnotí veľmi pozitívne, z čoho máme radosť.

Americkí lektori na našich školách v školskom roku 2021/2022

Na začiatku roka 2021 sme poslali na základe požiadaviek našich bilingválnych cirkevných gymnázií v Bratislave, Tisovci, Martine, Liptovskom Mikuláši a Košiciach požiadavku na pridelenie amerických lektorov. Niektorí lektori, ktorí tu pôsobili už v minulom školskom roku sa rozhodli predĺžiť si svoje pôsobenie aj na ďalší školský rok.

Kvôli pandemickej situácii v auguste pricestovali na Slovensko traja noví lektori; dvaja na Evanjelické lýceum v Bratislave a jedna lektorka do Liptovského Mikuláša.

V čase od 8. do 19.8. mali Orientačný týždeň v Bratislave na GBÚ. Spolupracovali sme s Naomi Sveholm, ktorá je poverená koordináciou práce s lektormi na území Slovenska, s americkým pastorom Kyle Svennungsen, ktorý pôsobí v Bratislave, kde vypomáha pri výučbe v Evanjelickom lýceu a je pastorom pre amerických lektorov a s Rachel Eskessen a Vikingom Dietrichom, ktorí zastrešujú misijnú prácu ELCA v strednej a východnej Európe, vrátane regrutácie lektorov na americkej strane.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Spolupráca s oddelením súkromných a cirkevných škôl na Ministerstve školstva pokračovala s Ing. Máriou Parákovou, riaditeľkou tohto oddelenia, pri organizovaní predmetových súťaží a predkladaní rozpočtu na Biblickú olympiádu, ktorá je zaradená do kategórie „B“ a tiež pri organizovaní súťaže Duchovná pieseň, ktorá je zaradená do kategórie „C“.

V rámci zasadnutí Školského výboru ECAV sme spolupracovali na medzirezortnom pripomienkovom konaní týkajúcom sa školstva.

Štátny pedagogický ústav

Predmetová komisia náboženskej výchovy/náboženstva mala spoločné stretnutie 4.5.2021. Zaoberala sa kurikulárnou reformou v regionálnom školstve, riešila manažment štátnych vzdelávacích programov a transformáciu Ústredných predmetových komisií do novej štruktúry. V Ústrednej kurikulárnej komisii pre vzdelávacie oblasti sme spoločne s Danou Naďovou a Janou Bosákovou pracovali na materiáli *Úvod do kurikula základného vzdelávania v oblasti Človek a spoločnosť pre predmet náboženská výchova/náboženstvo*.

Plné znenie správy tajomníčky Výboru pre školstvo a vzdelávanie, obsahujúce všetky údaje, detailný opis všetkých podujatí, úloh, projektov a udalostí ktoré sa týkajú roka 2021, ako aj časť referujúcu o spolupráci nášho Referátu pre školstvo a misiu GBÚ s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR a tiež s inými inštitúciami, nájdete v prílohe tejto výročnej správy. Jej autorkou je tajomníčka GBÚ pre školstvo a vzdelávanie ses. Daniela Veselá.

6. Profilové témy roku 2021

6.1 Mobilizujúce historické jubileá

Rok 2021 mal byť pre našu cirkev rokom niekoľkých vzácných jubileí. Nemali nás však iba obracať k minulosti a vzbudzovať náboženský resentment. Mali nás mobilizovať a formulovať odkazy, aktuálne dnes.

Rok sa začínal ešte ozvenou z decembra 2020 – pripomenutím 500. výročia prednesenia Lutherových téz proti odpustkom na našom území, v Ľubici pri Kežmarku. To dávalo dôvod na uvažovanie nad hodnotou luteránskeho konfesionalizmu v postmodernom a ekumenickom prostredí. Nie nad hodnotou „hejluteranizmu“, ktorý sa vyžíva v konfesionálnych osočovaniach a mechanickom odriekaní floskúl, ktorým sám dobre nerozumie. Od toho nech je naša cirkev čo najďalej.

500 rokov uplynulo od prelomového snemu vo Wormsi, ktorý počul Lutherovo „Tu stojím, ináč nemôžem“ a aj „... ak ma nepresvedčia dôkazmi z Písma“. To zasa dávalo dôvod na uvažovanie nad stavom „Písmactva“ v našej cirkvi, teda nie len tradičného deklarovania dôležitosti Božieho Slova, ale jeho základného, jednoduchého teologického poznania a praktického každodenného života s ním.

100 rokov uplynulo od synody v Trenčianskych Tepliciach a od etablovania Evanjelickej cirkvi a. v. v Československu. Nechceme romantizovať časy našich starých otcov a stav cirkvi v ich dobe, ale pri

pripomínaní tohto jubilea okrem nesmiernej úcty k obdivuhodnému počinu generácie slovenských evanjelikov z času synody každý z nás túžil po fungujúcej, svedčiacej a slúžiacej ECAV dnes.

A 70 rokov uplynulo od ordinácie prvej ženy – Dariny Bancíkovej, zároveň martyčky, čo bolo podnetom pre celú cirkev a zvlášť pre naše sestry v duchovnej službe i v službe neordinovaných žien v správe cirkvi, opakovať teologické dôvody pre prítomnosť žien v úrade slova a sviatostí či v správnych úradoch cirkvi a povzbudzovať sa v službe. Povzbudením bola napríklad tématická júlová konferencia „Farárka v 21. storočí“.

6.2 Pandémia ako medicínska realita, štátno - cirkevný a ľudskoprávny problém

1.1.2021 sa začal úplný lockdown. Služby Božie a akékoľvek podujatia sa nemohli konať. Pre pohreby, krsty a sobáše platili veľmi striktné obmedzenia.

7.1. začal gen. biskup jednania s ministrom zdravotníctva Marekom Krajčim o prednostnom očkovaní duchovných, v rámci zverejnenej Národnej stratégie očkovania. S odstupom času to znie až groteskne, pretože v tom čase sa očkovanie javilo ako úplne úzkoprofilová záležitosť. Napokon sa počas celej očkovacej kampane, trvajúcej dlhšie ako rok, podarilo zaočkovať iba asi 51% obyvateľstva. Štát vakcíny neskôr núkal i nanucoval, naznačoval i spôsoby zaočkovania, ktorý sa ľudskoprávne i zdravotnícky mohol javiť ako problematický (povinné očkovanie). Záujem však nebol. Na začiatku roku 2021 sme sa snažili dosiahnuť, aby boli prednostne zaočkovaní tí duchovní, ktorí sa pohybovali v rizikovitom prostredí nemocníc a sociálnych zariadení. Tu treba skutočne poďakovať a oceniť statočnosť a vernosť mnohých duchovných, mužov i žien, že svoje stádo neopustili a pokračovali v duchovnej službe i vo veľmi rizikovitom prostredí.

Prednostné očkovanie sa však nemohlo týkať iba separátne duchovných ECAV. Aj predstavitelia iných cirkví mali pre svojich duchovných o túto vec záujem. Gen. biskup ako predseda ERC robil prieskum a vyšlo, že zaočkovaných by malo byť asi 3 700 osôb duchovných z rímskokatolíckej a ostatných cirkví. V Národnej očkovacej stratégii mohol byť pre nich uplatnený titul „pracovníci inej kritickej infraštruktúry“.

Plán prednostného očkovania sa javil ako schodný do momentu, keď sa prevalil prípad istej športovej celebrity, ktorá sa dala prednostne zaočkovať mimo akéhokoľvek poradia a nároku. Sám minister zdravotníctva nám 14.1. adresoval prosbu, aby sme od prednostného očkovania načas upustili, pretože cirkvi sa určite ocitnú pod drobnohľadom médií, z ktorých mnohé iba čakajú na príležitosť, ako urobiť škandál na účet cirkví.

20.1. sme však dostali pozitívny signál a výzvu, že duchovní sa na prednostné očkovanie môžu hlásiť. Mnohí to už dovedy nejako urobili aj po svojej linke. Teraz však možnosť očkovania bola oficiálna a začala byť hromadne využívaná.

19.1. sa uskutočnilo online zasadnutie Zboru biskupov a krízového manažmentu Ministerstva práce, soc. vecí a rodiny k možnosti formovania operatívnych tímov, ktoré by boli pripravené k výjazdom do sociálnych zariadení, kde v dôsledku Covid – 19 skolabovala väčšina, alebo celý personál. Členom výjazdového tímu mal byť aj evanjelický duchovný. Zbor biskupov sľúbil spoluprácu na realizácii tohto plánu a začal robiť prieskum medzi ochotnými duchovnými v jednotlivých regiónoch. Napokon sa plán zrejme javil ako logisticky veľmi náročný a ministerstvo od neho upustilo.

18.3., 22.3., 25.3. sa konali online zasadnutia Konzília odborníkov a predstaviteľov KBS (kancelár Ivan Ružička) a ERC (predseda Ivan Elko).

24.3. P-ECAV zverejnením svojho Stanoviska podporilo podanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky Maroša Žilinku na Ústavný súd Slovenskej republiky – na základe podnetu od desaťčlennej skupiny podnecovateľov na čele s Jánom Figeľom, v ktorom navrhol preskúmať ústavnosť obmedzení základných práv a slobôd, v súvislosti s predĺžením núdzového stavu a právnymi normami, ktoré vydáva Úrad verejného zdravotníctva. P-ECAV poukazovalo najmä tú časť podania, v ktorej podľa názoru generálneho prokurátora zákaz slobody pohybu a pobytu zasahuje aj do iných práv a slobôd občanov, ktoré sú garantované Ústavou Slovenskej republiky. P-ECAV vyjadrilo presvedčenie, že ústavne čisté riešenia v oblasti ľudských práv a slobôd, a zároveň efektívna stratégia v boji proti pandémie môžu a musia kráčať ruka v ruku.

19.4. bol vyhlásený koniec lockdownu, ktorý začal 1.1.2021. Služby Božie boli povolené s obmedzením 1 osoba na 15 m².

15.5. bol odvolaný núdzový stav a zákaz vychádzania, ktorý platil od 30.9.2020.

Nový núdzový stav a zákaz vychádzania však bol vyhlásený 25.11.2021. Služby Božie sa nemohli konať. Proti tomuto striktnému zákazu sme spoločne s KBS protestovali. 8.12. začali platiť nové pravidlá, ktoré umožňovali konanie Služieb Božích s príslušnými obmedzeniami.

Doplňme už iba fakt, že záver roka 2021 a začiatok roka 2022 sa niesol v znamení internej výmeny názorov medzi predsedom KBS a predsedom ERC a potom v prostredí členov a pozorovateľov ERC, ohľadom ďalšej neúnosnosti prísnych opatrení. Všetci spoločne sme si boli vedomí, že cirkvi boli s opatreniami štátu vždy boli lojálne. Až na zriedkavé miestne anomálie vytvorili ideálne prostredie dodržiavania opatrení. Mnohokrát boli predstavitelia cirkví v pozícii, že trpezlivo vysvetľovali a obhajovali opatrenia štátu, ktoré obmedzovali, alebo neumožňovali konanie našich zhromaždení. Vysvetľovali tiež chaotické opatrenia, nabádali k pokoju, trpezlivosti a uskromneniu sa. Častokrát niesli osočenie, že asistujú štátu pri zatváraní kostolov, či popieraní ústavných práv a slobôd.

Všetko, čo sme robili sme robili preto, aby sme prispeli k riešeniu situácie. Dôverovali sme, že opatrenia majú racionalitu a odbornosť a že budú riešením. Prijali sme aj niekoľko sľubov, napríklad v súvislosti s očkovaním, že žiadne ďalšie zatváranie kostolov nebude. A bolo. Za dva roky takéhoto počínania si, sa však pandemická situácia na Slovensku výrazne k lepšiemu nezmenila.

Začiatkom roka 2022 nám prišlo veľmi ťažké akceptovať fakt, že ľudia zo skupiny testovaných boli vylúčení z bohoslužobných spoločenstiev. Nemohli mať ani žiadny vlastný formát zhromaždení. Bolo to v duchu opatrení, ale principiálne proti duchu evanjelia. Cítili sme, že toto sa môže stať aj spôsobom, ako cez cirkvi tlačíť na povinné očkovanie. To už bola hranica, ktorú sme neboli ochotní prekročiť. V tomto názore sa zhodli predstavitelia KBS i členských cirkví ERC. Navyše úplná zhoda bola aj v tom, že si žiadame, aby bohoslužby dostali status "esenciálnych potrieb" a platili pre ne rovnaké podmienky, ako napríklad pri vstupe do esenciálnych obchodov, teda prístup umožnený očkovaným – testovaným – prekonaným, zaplnenie 50% kapacity priestoru a rúška - odstupy - ruky.

Tieto svoje postoje sme všetci svorne, po jednom ale v úplnej zhode, tlmočili prezidentke Zuzane Čaputovej pri novoročnej diskusii s ňou dňa 21.1.2022. Prejavila voči nim úplné porozumenie. Tak isto výhradu voči deleniu cirkvi na tých, ktorí smú vstúpiť a ktorí nesmú sme vyjadrili vo Vyhlásení k občanom Slovenskej republiky na ekumenickej bohoslužbe zo dňa 23.1.2022. A napokon sme hneď v nasledujúcich dňoch adresovali list premiérovi Eduardovi Hegerovi so žiadosťou o to, aby boli zrušené podľa nás nemiestne prísne obmedzenia pre návštevu bohoslužieb, aby boli bohoslužby zaradené medzi esenciálne potreby a akceptovaný bol klasický režim OTP, s možnosťou účasti pre všetkých a v dobrej organizačnej réžii miestnych komunít.

Táto iniciatíva však bola prekrytá koncom lockdownu a zrušením núdzového stavu.

P-ECAV resp. Zbor biskupov vydali v roku 2021 trinásť opatrení, resp. stanovísk, ktoré sa týkali praktického usmernenia života cirkvi počas pandémie.

6.3 Sčítanie obyvateľstva 2021

Už na prelome rokov vrcholili prípravy na kampaň pri sčítaní obyvateľstva, ktoré zastrešoval Mediálny výbor. V januári bola pripravená kompletná mediálna kampaň, väčšinou na webe a sociálnych sieťach, iba sčasti v tlačенých médiách. Jej cieľom bolo zasiahnuť predovšetkým tých, ktorí majú iba občasný kontakt s cirkvou. Píšeme o tom na inom mieste Výročnej správy.

Začiatkom roku 2022 sme sa dozvedeli výsledky sčítania.

Celkovo sa k ECAV prihlásilo 286 907 osôb, čo bolo cca 5,3 % obyvateľov. V roku 2011 to bolo 316 250 osôb, čo bolo cca 5,9%. Je to teda úbytok 29 343 osôb, percentuálne cca 0,5%. V roku 2001 sa prihlásilo 372 900 osôb, čo bolo 6,9 % obyvateľov.

I keď percentuálny pokles počtu členov ECAV sa spomalil z 1 % medzi rokmi 2001 - 2011, na 0,5 % medzi rokmi 2022 – 2021, v absolútnych číslach vyjadrené, 2 900 osôb ročne, dva veľké cirkevné zbory ECAV zaniknú. Nikoho z nás takýto výsledok nemôže tešiť....

V evidencii členov cirkevných zborov ECAV sme mali v roku 2021 evidovaných 206 451 osôb. V roku 2011 to bolo 227 404 osôb. Počet evidovaných členov ECAV sa za desať rokov zmenšil o 20 953 osôb. Podrobný prehľad členov podľa seniorátov je v prílohe tejto správy.

Čím predovšetkým je zapríčinený tento úbytok?

V štatistických údajoch Západného dištriktu nájdeme napríklad údaj, že za posledných osem rokov bolo v dištrikte 11 338 krstov a 17 698 pohrebov. Teda za osem rokov zomrelo o 6 360 osôb viac, ako sa narodilo. Naša cirkev, čo sa týka evidovaných členov, sa teda prirodzene demograficky umenšuje.

Samotný počet obyvateľov Slovenska sa iba v jednom roku 2021 prirodzene demograficky znížil o 16 896 osôb. Počet členov ECAV sa ale za jeden rok zníži asi o 2 900 osôb. To množstvo je veľké. Nie je úmerné tomu, že evanjelikov je 5,3 % z počtu obyvateľov Slovenska a štatisticky by to teda malo byť zníženie asi o 845 osôb. Zníženie počtu členov ECAV prebieha asi 3 a pol krát rýchlejšie, ako znižovanie počtu obyvateľov Slovenska.

Naším problémom teda okrem zlej demografie je i formalizmus. Naša malá schopnosť v spolupráci s rodinami viesť nami pokrstených a konfirmovaných k povedomého členstvu v ECAV. Alebo z opačnej strany povedané, duchovná ľahostajnosť a formalizmus, ktorý sa nepodarilo prelomiť, v ktorom žiaľ žijú mnohí evanjelici a ktorý ich prirodzene vytláča z prostredia cirkvi i z rámca povedomia o rodinných evanjelických koreňoch, vlastného krstu či konformácie. Takto sa potom zväčšuje čoraz väčšia skupina osôb bez vyznania.

Čo sa týka neevidovaných členov, ktorí sa ale pri sčítaní prihlásili k ECAV, zmenšuje sa aj táto skupina. V roku 2011 mala 88 846 osôb. V roku 2021 to bolo 80 456 osôb. Úbytok predstavuje 8 390 osôb.

Naša cirkev sa takýmto spôsobom bude teda neustále zmenšovať, ak nebude poctivá smerom do svojho vnútra, smerom ku výchove svojej vlastnej najmladšej generácie a upevňovania rodín a zároveň misijne aktívna naproti svojmu okoliu. Ak nebude evanjeliom, príkladným životom svojich členov a službou svojich spoločenstiev oslovovať ľudí bez kresťanskej viery, ktorých je asi štvrtina obyvateľov Slovenska, ktorí sa stanú súčasťou našich spoločenstiev a našu cirkev prijmú buď ako priateľské, sympatizujúce prostredie, alebo do nej

priamo vstúpia. Štatisticky najviac rastúca cirkev – Kresťanské zbory, mala spomedzi prihlásených k nej najviac takých ľudí, ktorí neboli priamo jej členmi, ale sympatizovali s ňou, navštevovali jej zhromaždenia, prijímali jej učenie, podporovali ju a zúčastňovali sa jej aktivít. Jej predstaviteľ za cestu, ktorou tento výsledok mohli dosiahnuť, označil misijné povedomie každého člena cirkvi a programové budovanie komunitného života.

Výzvou pre celú cirkev, ktorá sa prichádza a opakuje sa v nových a nových prílivoch je tiež to, že kto sa narodí do evanjelickej rodiny a bude pokrstený krstom v Evanjelickej cirkvi, bude v rodine i v cirkevnom zbore vychovávaný vo viere. Čo najmenej formálne, čo najviac autenticky. Sám bude zdieľať kresťanskú vieru a evanjelickú konfesiu a stane sa vedomým a nie iba formálnym členom cirkvi. Táto výzva vždy predstavovala a stále predstavuje pre nás nie ľahkú úlohu.

V pokání si uvedomujeme vlastné chyby, ktorými sa podpisujeme pod to, čo nás neteší.

V pokání vyznávame, že ani atmosféra v našej cirkvi nemusí byť veľkou motiváciou zakrúžkovať prináležanie k ECAV, hlavne u tých osôb, ktorí sa života cirkvi zúčastňujú iba okrajovo alebo vôbec a zároveň registrujú správy zvnútra ECAV.

Dúfajme, že do priebehu sčítania nezasiahli také počiny, ako bol príspevok v novinách Lutherus, kde anonymný „dobrý evanjelik“ vyzýval, aby sa evanjelici pri sčítaní neprihlásili ku dnešnej skorumpovanej ECAV. Aby radšej vytvorili alternatívnu evanjelickú cirkev, tak, ako to je na Sliezsku. Na tento článok nás upozornil predstaviteľ Sliezskej evanjelickej cirkvi, s poznámkou, že redaktori týchto novín a anonymný autor tohto článku hazardujú s osudom celej cirkvi a netušia, o akom nešťastí, ktoré postihlo evanjelickú cirkev na Sliezsku píšú....

ECAV naďalej zostala druhou najväčšou cirkvou na Slovensku, aj keď sa na ňu doťahuje rozvíjajúca sa Gréckokatolícka cirkev, územne a mentálne kompaktná, s dobre fungujúcou diakoniou, rozvinutou rómskou misiou, personálne a priestorovo dobre zabezpečená.

Výsledky sčítania všeobecne neovplyvnili výšku finančnej podpory, ktorú dostávajú cirkvi a ECAV medzi nimi od štátu.

6.4. Fond finančného zabezpečenia (FFZ)

Pripomeňme, že Zákon č. 370/2019 Z. z. o finančnej podpore činnosti cirkví a náboženských spoločností vstúpil do platnosti od 1.1.2020.

Na základe neho dostala ECAV v rámci štátneho príspevku sumu 5 196 550 eur https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2020/12/CNS_2021.pdf

Z tejto celkovej sumy mala ECAV v r. 2021 na svoje potreby 4 715 660 eur (v r. 2020 to bolo 4 686 253eur). Zostávajúce prostriedky boli v zmysle dohodnutých zmlúv zaslané na dva dištrikty – po 89 903 eur, Ekumenickú radu cirkví - 79 507 eur a Evanjelickú diakoniou - 221 577 eur. Z toho Ústrediu ED bolo v r. 2021 vyplatené spolu 180 577 eur a zvyšná čiastka z celkového transferu na diakoniou, teda 41 000 eur, bola vyplatená cez malé projekty priamo na diakonické strediská a zariadenia ECAV.

Podrobné zúčtovanie, ktoré sa predkladá Min.kultúry SR je možné pozrieť na: https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2022/05/sprava2021_ECAV.pdf

Štát v zákone dával cirkvám úplne voľnú ruku, ako transferované prostriedky použijú, či už z hľadiska vyplácania miezd, či uhrádzania prevádzkových nákladov. V zákone vymedzil osem oblastí, na ktoré peniaze nesmú byť použité.

V roku 2021 opäť stála ECAV pred úlohou vytvoriť nové mzdové tabuľky a zásady odmeňovania duchovných. Mal sa do nich premietnuť rast minimálnej mzdy v r. 2021 z 580,- na 623,- €. Pripomeňme, že očakávané zvýšenie minimálnej mzdy na úroveň 652,- € v zmysle príslušného zákona sa po jednaní tripartity nerealizovalo vzhľadom na pandemickú situáciu v krajine, ktorá vyvolala zlú ekonomickú situáciu štátu. Tabuľky mali tiež zohľadniť počet odpracovaných rokov a dosiahnutú služobnú pozíciu. A počnúc 1.7.2021 sa do odmeňovania duchovných mali premietnuť aj príplatky z Fondu finančného zabezpečenia.

V roku 2020 na vyplácanie miezd presne vystačili štátne prostriedky a nastavené mzdové tabuľky v zmysle uznesenia GP zo dňa 6.12.2019. Za mesiace november a december 2020 sme sa snažili cez zvýšenie kvalitatívneho príplatku vyplatiť duchovným čo najviac z voľných prostriedkov, ako kompenzáciu za nie výrazný nárast platu v roku 2020, hlavne u starších v službe.

Pociťovali sme, že pandémia naše možnosti stretať sa a komunikovať o téme platov a FFZ oklieštila. Všetko sa ale muselo diať v extrémne krátkom čase. Nikto však nemôže tvrdiť, že cirkev bola úplne bez informácií a neudiala sa vôbec žiadna diskusia. Udialo sa maximum možného. Iná vec je, ak napríklad istý búrinci sa duchovný na to všetko povie, že „informácie v Posli a na webe ecav.sk nečíta a nesleduje“. Potom ich, samozrejme, nemôže ani korektne tlmočiť do prostredia svojho zboru. Zato však veľmi aktívne tlmočí do prostredia svojho presbyterstva a konventu všetky názory Asloz na túto tému.

Vidíme absolútne priamu úmeru medzi tým, ako sa farár – farárka osobne postaví k téme platov a FFZ, aké informácie a akým spôsobom tlmočí do prostredia svojho zboru a aké pozície potom k nej zaujme presbyterstvo a konvent. Téma platov farárov a FFZ je témou, ktorá stojí a padá, doslova troskotá na názore farára – farárky. Máme skúsenosť s tým, že niektoré presbyterstvá ani netušia, čoho sa týka a ako funguje FFZ. Ale ho odmietli, lebo im ho ich farár – farárka opísali v najtemnejších farbách, ako riadny podvod na cirkvi. Stačí ale, ak sa dozvedia jednu nezávislú informáciu a potom sa pýtajú, prečo vlastne je ich zbor proti a prečo neprispieva, keď FFZ je dobrá a užitočná vec, ktorá slúži všetkým.

Postoj farára – farárky, na ktorom sa všetko láme, ktorý všetko ovplyvňuje. To je jedna zo základných skúseností a posolstiev roku 2021 pre celú cirkev.

Ak sme teda chceli v roku 2021 ufinancovať zvýšené mzdové nároky z dôvodu rastu minimálnej mzdy, museli sme vytvoriť fond a už od 1.1.2021 sa začať skladať. Všetko ale mohlo odštartovať iba rozhodnutie synody. Tá bola v roku 2020 kvôli pandémie dva krát preložená. Tretí krát sa udiala chvíľu pred ďalším lockdownom a prijala ústavný Zákon o finančnom zabezpečení cirkvi. K tomu model výpočtu príspevkov cirkevných zborov podľa návrhu ZEDu.

S tými, ktorí neodviedli svoje príspevky, sa GBÚ snaží komunikovať, aj keď to technicky a administratívne nie je jednoduché. Najčastejším tvrdením je, že nemajú finančné prostriedky na odvod, čo je objektívny a pochopiteľný fakt, ku ktorému sa však cirkevné zbory musia postaviť omnoho aktívnejšie. Tiež, že nezasadal zborový konvent, ktorý by odvod schválil. Práve táto odpoveď je neprijateľná z toho dôvodu, že zborový konvent si v nej osobuje právo rozhodovať o tom, ktoré uznesenia synody, ktoré ústavné zákony a zákony bude akceptovať a ktoré nie.

Hlavne z prostredia Asloz zaznieva názor, že peniaze, ktoré prídu od štátu pre ECAV treba rozdať cirkevným zborom. Oni si nimi svojich farárov zaplatia a vo vlastnej réžii ešte pridajú príplatok k platu (nevieme, či riadne ku hrubej mzde so všetkými odvodmi, alebo ako príplatok bokom, v hotovosti). Toto riešenie opakujú práve tí väčší a silnejší, ktorí by dokázali farárovi doplácať. Dokázali by ho ale priplácať menší a slabší na evanjelickom

juhu, ktorí dnes do FFZ platia menej, ako by museli platiť priamo svojmu farárovi? Je jasné, že nie. Pri tomto riešení by úplne vypadol prvok solidarity.

Pripomeňme jednoduchý fakt, že duchovný, ktorého cirkevný zbor platí do FFZ, dostane k hrubej mzde mesačne priemerne asi 230,- €, čo je v celkových nákladoch (cena práce, vrátane odvodov) z FFZ asi 310,- € mesačne, to je 3 720,- € ročne.

Všetky cirkevné zbory, ktoré zaplatia do FFZ menej ako 3 720,- € ročne a ich farári predsa dostanú 230,- € k hrubej mzde mesačne, sú z FFZ dotované.

Povedané ešte inak: cirkevný zbor, ktorý zaplatí 3 710,- € ročne, má asi 450 členov. Teda všetky cirkevné zbory, ktoré majú menej ako 450 členov (a 1 systematizované miesto) a ich farári dostanú v hrubom 230,- € mesačne, sú z FFZ dotované.

Vieme, aké máme veľké cirkevné zbory? Aké veľké ich máme v tradičných silných evanjelických regiónoch, odkiaľ sa ozývajú hlasy, že každý si doplatí svojho farára sám a aké ich máme „veľké“ na evanjelickom juhu a juhovýchode, kde potrebujeme udržať svoju prítomnosť a svoju službu?

K tejto otázke si prosím pozrieme tabuľku, ktorá je prílohou tejto výročnej správy a ktorá hovorí o tom, koľko cirkevných zborov na platbách do FFZ „prepláca“ a koľko cirkevných zborov vďaka tomu z neho môže pre vyššiu mzdu svojho farára čerpať. Sami by nikdy toľko svojmu farárovi neboli schopní dať, ale FFZ im to umožní a podrží ich farára. V južných seniorátoch je iba niekoľko zborov, ktoré by boli schopné si svojho farára „doplatiť“, čo je vidieť v priložených *tabuľkách* (pozn. ak sú niektoré malé CZ, ktoré aktuálne preplácajú, je to iba preto, lebo nemajú svojho farára)

Ak by tohto princípu solidarity nebolo, cirkev by sa začala deliť presne tak, ako v minulosti: na bohaté a chudobné farnosti, medzi ktorými si farári vyberali aby sa slušne užívali, pritom intrigovali a závideli si navzájom.

Na otázku, či by bol takýto model možný, odpovedá Cirkevné oddelenie Ministerstva kultúry a upozorňuje na dôsledky takéhoto kroku: „*V prípade prenosu týchto prostriedkov na cirkevné zbory by na nich prešli aj všetky povinnosti zamestnávateľa, vrátane pracovnej zmluvy, zamestnaneckých odvodov, ročného zúčtovania dane atď. Prehľad vynaložených prostriedkov, vyúčtovanie a konečnú správu o hospodárení predkladá Ministerstvu kultúry ústredie cirkvi za celú cirkev ako celok. Čerpanie jednotlivých položiek samozrejme musíte mať podložené príslušnými účtovými dokladmi riadne archivovanými na účely kontroly*“.

Uvedomujeme si, o akej úplne novej zamestnaneckej schéme, v ktorej vystupuje ako zamestnávateľ cirkevný zbor tu hovoríme? A o akej administratívnej záťaži a zodpovednosti pre jednotlivé cirkevné zbory, ktoré by viedli agendu zamestnávateľov? Kto im ju bude vykonávať a ako si túto službu uhradia? Každý zbor to bude riešiť za seba, alebo to vykoná niekto za celý seniorát? Budeme mať štrnásť mzdových oddelení? A o akej adrenalínovej situácii pre ústredie cirkvi a pre jej štatutárov, v zmysle zákona ako jediného zodpovedného za použitie prostriedkov a za ich riadne vyúčtovanie v príslušných termínoch hovoríme? A najmä: dostanú tým farári viac? A budú lepšie sociálne krytí na dôchodok, ako dnes? Všetci? Alebo jedni áno, druhí nie, podľa toho, kde pôsobia?

6.5. Evidencia počtu členov cirkevných zborov

S témou FFZ úzko súvisí téma počtu členov našich cirkevných zborov. Vyše tridsať rokov po revolúcii, slobodne komunikujúci a podporovaní digitálnou technikou, nevedia mnohé cirkevné zbory povedať, koľko majú členov.

Za vyše tri desaťročia sa nedopracovali k takej evidencii počtu členov, ktorá by bola nepresná vo vidieckych zboroch v jednotkách, v mestských zboroch v desiatkach.

Rekordom bolo zníženie počtu členov v istom mestskom cirkevnom zbore o 1 200 členov.

V nedávnej minulosti sme boli svedkami toho, že keď cirkevné zbory žiadali o vytvorenie kaplánskej stanice, alebo ďalšieho miesta duchovného, bola tendencia uvádzať čo najvyšší počet členov zboru. So vznikom Zákona o finančnom zabezpečení a FFZ vidíme opačný proces – zbory sa nám radikálne zmenšujú.

Ak má cirkev prostredníctvom FFZ spolufinancovať mzdy svojich duchovných, cirkevné zbory si neznížia svoju finančnú záťaž tým, že budú avizovať zníženie počtu svojich členov. Potrebný balík prostriedkov budeme musieť vyprodukovať aj tak my všetci spoločne. Výsledkom môže byť iba zvýšenie výšky odvodu na člena cirkvi.

V láske vyzývame však cirkevné zbory, aby si dali do poriadku evidenciu členov svojich zborov, uvádzali ju korektne a pravidelne ju aktualizovali. Nie je napríklad možné, aby cirkevný zbor na vidieku, kde každý každého pozná, si roky uvádzal počet „400“ a ak sa mu to už zrazu nezdá, tak uvádza „350“. Tí istí ľudia sú ale presvedčení, že „švindľujú tí hore“. Presná a pravdivá evidencia členov cirkevných zborov nech je úlohou svedomia každého cirkevného zboru! Tá úloha nie je nezládnuteľná a mala byť už dávno za nami. Prosíme, aby jej bol venovaný čas a pravidelná pozornosť.

6.6 Rezignácia generálneho dozorcú a voľby generálneho dozorcú

V máji sa funkcie generálneho dozorcú vzdal br. Ján Brozman. Za jeho dvaapolročnú službu v jeho úrade mu v mene celej cirkvi úprimne ďakujeme. Vyprosujeme pre neho a pre jeho rodinu Božie požehnanie!

V júni začala funkciu generálneho dozorcú zastupovať dozorkyňa Západného dištriktu, ses. Renáta Vinczeová. Zároveň sa začali prípravy na voľbu generálneho dozorcú. Kandidačným orgánom boli legitímne kandidovaní dva seniorálni dozorcovia, Marián Damankoš (ŠZS) a Ivan Trepáč (TUS). Voľby sa konali v inak zásadne nevolebnom období, na prelome júla a augusta. Žiaľ, ani jeden z nich nezískal nadpolovičnú väčšinu hlasov, aj keď ktorýkoľvek z nich by bol určite výborným generálnym dozorcú a na svojom mieste je rešpektovaným predstaviteľom cirkvi. Voľby výsledok neprinesli, pretože 15% hlasov členov cirkevných zborov, výdatne povzbudzovaných propagandou Asloz a novinami Lutherus, voľby fakticky odsabotovalo. Mnohokrát demonštratívnym znehodnocovaním volebných lístkov, presne podľa pokynov. Spôsobilo tak ďalšie provizórium, ktoré sa kvôli pandémie natiahlo až do roku 2022. V ňom už vieme, že podobným spôsobom, s ešte väčším počtom neplatných hlasov (17%), dopadli voľby, kde boli kandidovaní ses. Renáta Vinczeová a br. Pater Gärtner (sen. dozorca LOS), keď znova platí, že ktorýkoľvek z nich by bol určite výbornou generálnou dozorkyňou resp. dozorcú a na svojom mieste je rešpektovaným predstaviteľom cirkvi (pozn.: tieto slová hodnotenia píše výhradne gen. biskup).

Táto situácia je hlboko frustrujúca a je nám ľúto, že sa do nej dostali br. Marián Damankoš a Ivan Trepáč, resp. v roku 2022 ses. Renáta Vinczeová a br. Peter Gärtner. Tu už totiž nešlo o férovú súťaž kandidátov, ale o zlomyseľnosť a cieľavedomo vytvorenú patovú situáciu, ktorú svojou propagandou pripravili Asloz a noviny Lutherus. No v neposlednom rade treba vysloviť, že pre ňu získali ľudí a ľudia sa dali ochotne získať....

Pripomeňme, že pri kandidačnej porade v roku 2021 bol okrem kandidátov br. Mariána Damankoša a Ivana Trepáča navrhnutý členom kandidačného orgánu ako kandidát i br. Imrich Lukáč, bývalý generálny dozorca (2012 - 2018). Nezískal však potrebný počet hlasov a nebol kandidovaný. Rovnako, ako v roku 2018, keď nezískal dostatočný počet hlasov a nebol kandidovaný. Vtedy sa všetko to, čo prežívame dnes začalo.

Kandidačný orgán je podľa Cirkevného zákona č. 11/1994 o cirkevných predstaviteľoch, ich voľbách a o charakteristike niektorých funkcií zložený z predsedníctiev všetkých seniorátov a dvoch dištriktov. Všetko sú to osoby so silným mandátom z volieb v seniorátoch a dištriktoch, ktorí sa aktívne a zodpovedne podieľajú na správe cirkvi a prichádzajú do styku s vedením cirkvi. Tento orgán teda svojim hlasovaním pri kandidácii deklaruje, s kým si v budúcnosti ako s generálnym dozorcom spoluprácu predstaviť dokáže a s kým nie. Nemá povinnosť predkladať kandidatúru, resp. kandidovať každého, kto prejaví záujem. Je to jeho právo, udelené cirkvou, ktorá formulovala a prijala tento zákon a rešpektuje ho vo voľbách na všetkých úrovniach cirkvi.

Pre niekoho by možno jeho neprejudenie kandidatúrou v roku 2018, opätovné neprejudenie kandidatúrou v roku 2021 a do tretice nechota nikoho ani predložiť kandidatúru na kandidačnom zasadnutí v roku 2022 bolo dostatočným dôvodom na to, aby ďalej nevyhrocoval situáciu a čestne, s úctou odišiel. Nie však v našom prípade. Propagandou Asloz a novinami Lutherus je v členoch cirkvi vyvolávaný pocit, že kandidačná porada je úplne neligitímny orgán („hŕstka vyvolaných“), že jeho povinnosťou je kandidovať každého a z nekandidovania urobiť dôvod na celocirkevný odpor voči kandidovaným, ktorý skončí voľbami bez výsledku. Cirkevná demokracia sa ľahko môže zvrhnúť a aj sa zvrhla na anrchiu.

Nech sa nikto neoklamáva, jestvuje obrovský rozdiel medzi právom nekandidovať niekoho, pri dodržaní všetkých ustanovení volebného zákona a protivolebnou kampaňou s manifestačným odmietnutím kandidátov vo voľbách z dôvodu, že náš kandidát nebol kandidovaný, tak my nebudeme voliť ich. Snáď si ten odmietnutý myslí, že dovtedy bude trucovať a znova a znova kandidovať, pokiaľ kandidačný orgán nerezignuje a nekandiduje ho? A cirkev ho bude mať za úlohu zvoliť, aby bol konečne pokoj a „začali sa riešiť kauzy“? To sme sa ako cirkev naozaj stali úplne primitívnou scénou, na ktorej má byť deklarovaná naša pýcha a tvrdohlavosť? A mnohí členovia našej cirkvi sú presvedčení, že práve toto je to pravé, luteránske?

Kde boli všetci títo, keď v roku 2006 nebol kandidovaný tesnou menšinou iba jedného hlasu kandidát a cirkev volila generálneho biskupa z jedného jediného kandidáta? Kde boli v prípadoch, keď neboli kandidovaní mnohí iní? Vtedy to bolo v poriadku? Vtedy ešte nemal kto členov cirkvi infikovať hnevom a radikalizmom a rečami o skutočnom luteranizme? Je napríklad úplne tristné stretnúť staršiu sestru, ktorá celý svoj život prežila ticho a normálne v kostolnej lavici, ktorá nikdy kandidovaných nestretla a nepozná ich, ale ktorá teraz s hnevom a odporom škrta volebný lístok, je presvedčená o veľkom spiknutí, o ohrození luteranizmu na Slovensku a o tunelovaní cirkvi. Časopis Lutherus, ktorého redaktorom žiadny orgán cirkvi nedal mandát na to, aby takto zasahovali do legálneho volebného diania v cirkvi a otravovali život cirkvi, robí takúto cirkevnú politiku, šíriacu hnev a rozdelenie.

Trpké „poďakovanie“ patrí všetkým, ktorí toto celé podporujú, aktívne či pasívne. Ktorí si radi prečítajú bulvár, klebety a urážanie iných. Ktorí sami prispievajú. Ktorí sú maximálne citliví a urážliví, ak by sa malo ubližovať im a ich osobným záujmom. Vtedy sa menia na znalcov cirkevného práva, ktoré by malo byť dodržiavané. Mnohí to sami v minulosti vyžadovali ultimátnym spôsobom. Ale akceptujú dehonestovanie kandidačnej porady a legitimitu riadne vyhlásených volieb. Ktorých by nepravda o nich samých emocionálne zničila, ale nepravdu o iných radi posunú ďalej. Ktorí hovoria o „všetkej moci v cirkvi pochádzajúcej z cirkevného zboru“, ale tvrdia to podľa toho, či im to raz vyhovuje, alebo iný krát nie. Napríklad v rokoch 2006 – 2018 sme o tomto z ich úst nepočuli ani raz. Zároveň mienku svojich presbyterov a členov zboru „usmerňujú“ a nedovolia, aby sa prejavila, napríklad zvolaním konventu, ktorý by rozhodol o členstve ich cirkevného zboru v Asloz. Vedia, že by nerozhodol. Ktorí hovoria o nutnosti transparentnosti vo financiách, ale ignorujú pravidelné zverejňovanie stavu FFZ v médiách ECAV („takéto veci ja nesledujem“). Prípadne sú napojení na exkluzívne zahraničné zdroje, ktoré v minulosti boli a dodnes sú iba pre špeciálny okruh ľudí a cirkevných zborov, skutočne luteránskych, samozrejme.

Je to pokrytectvo a chytrácke dobiehanie vlastnej cirkvi, vlastných kolegov, sesterských cirkevných zborov, s ktorými sme si od Žilinskej synody v roku 1610 sľúbili byť v jednote a podliezanie poriadkov, ktoré sme si sami definovali a ktoré mali oni prednedávnom strážiť.

Naša cirkev na základe skúseností z odsabotovaných volieb v roku 2021 a 2022 by mala vážne premýšľať nad zmenou volebného systému. Na jednej strane preto, že ťažko sa nájdu ďalší kompetentní kandidáti, ktorí budú chcieť zažiť zosmiešnenie a pľuvanec pri voľbách a na druhej strane preto, že za vnútrocirkevnú demokraciu sa nedá považovať systém, v ktorom volič, nainfikovaný produkciou Lutherusu, mnohokrát od anonymných autorov, úplne iracionálne znehodnocuje volebný lístok a má pritom predstavu, že práve teraz pomáha evanjelickej cirkvi. Majú dobrý pocit, ako držia cirkev v šachu. A my hazardujeme s vytrvalosťou a trpezlivosťou ľudí, ktorí riadne a legitímne prešli kandidačnou poradou, boli ochotní sa obetovať pre výkon funkcie – hlavne neordinovaní. A potom sú tu mnohí členovia cirkvi, ktorí už asi tušia ako to s voľbami dopadne a sú už z toho unavení a znechutení. Radšej sa volieb ani nezúčastnia. Zato „dobrí evanjelici“, ktorí kandidátov vôbec nepoznajú, ich na politický pokyn demonštratívne cez znehodnotenie volebného lístka zosmiešnia. Toto je skutočne ilustrácia toho, ako došlo ku znehodnoteniu vnútrocirkevnej demokracie, o ktorú evanjelikom tak išlo po Novembri 1989.

Duchovný, ktorý zažaloval ECAV za to, že nebol kandidovaný za dištriktuálneho biskupa, ktorý pripisuje za to vinu celému radu osôb, ktoré sa ničím neprevinili, iba od neho vyžadovali plnenie svojich povinností a ktorý opisuje, akú traumu pri nekandidovaní zažil on osobne on, aká to bola trauma pre členov jeho cirkevného zboru, ako bola rozbúrená verejná mienka v jeho meste a ako utrpela jeho vynikajúca povest', je úplne uzrozumený s tým, že v jeho cirkevný zbor výraznou mierou prispeje k nedosiahnutiu žiadneho výsledku v legitímne prevedených voľbách. Je to výsmech pavlovského princípu „slušnosti a poriadku“ v cirkvi. Nezmyslené a urazenecké naschvály.

Možno nám otcovia našej prvej, vzácnej, historickej Žilinskej synody z roku 1610 cez storočia odkazujú, ako si máme počínať pri voľbách najvyšších predstaviteľov cirkvi. Tak, ako to urobili oni v závere Žilinskej synody 30. marca 1610, keď z deviatich kandidátov si zvolili svojich troch superintendentov – šiesti nezvolení samozrejme nezaložili svoje „aslozy“, boli trocha z iného cesty ako my dnes. Naši praotcovia vykonali takúto voľbu s vedomím, že je to robia správne a luteránsky. (pozn.: celú časť napísal gen. biskup osobne)

6.7 Evanjelický festival – Evanjelický deň

Pripomeňme, že ešte 4.5.2020 delegácia GBÚ, VMV ECAV, SEMu a domáceho cirkevného zboru sa stretla v Kežmarku, aby zahájila prípravu Evanjelického festivalu 2021 v Kežmarku. Delegácia rokovala s predstaviteľmi mesta a prezrela si priestory, kde by sa podujatie mohlo odohrávať. Paralelne s Evanjelickým festivalom sa mal konať mládežnícky SEMfest.

25.6.2020 sa v Janoškovom dome konalo zasadnutie prípravného výboru Evanjelického festivalu. Pripravené boli programové, dramaturgické a logistické náležitosti podujatia. V priebehu leta 2020 sme s nádejou poslali informácie a pozvánky mnohým zahraničným partnerom. Nástup druhej vlny v jeseni 2020 a zimný a jarný lockdown 2021 celé organizačné úsilie zotáznil. Prípravný výbor na jar 2021 navrhol, aby sa z dôvodu nepriaznivých pandemických okolností Evanjelický festival v roku 2021 nekonal a bol preložený na leto 2022.

V úvahách o festivale sa pokračovalo na prelome rokov 2021 a 2022. Z hľadiska finančných možností cirkvi sme zmenili koncept stretnutia zo štvordňového na dvojdnové. Vypuknutie vojny na Ukrajine, utečenecká kríza a riešenie absolútne neočakávaných úloh spojených s pomocou utečencom, v kombinácii s faktom, že cirkev sústreďuje svoje obmedzené finančné možnosti hlavne na riešenie utečeneckej krízy a v cirkvi ani spoločnosti

psychologicky nevládne festivalová nálada, minimalizovala aj tento koncept festivalu. Uznesením GP sme sa zhodli na jednodňovom nedeľnom podujatí - „Evanjelickom dni“, s gestom domáceho cirkevného zboru Kežmarok, ktorý ponúkol sobotné uvedenie opery Mojžiš.

6.8 UPC Mosty

V priebehu celého roku 2021 prebiehali konzultácie s predstaviteľmi UPC Mosty br. Petrom Mozolom (plný úväzok duchovného v UPC Mosty) a dobrovoľne aktívnym predstaviteľom Andrejom Adamuščinom o novom právnom statuse UPC Mosty, vzhľadom na to, že CZ Legionárska podľa uznesenia konventu už nehodlala ďalej UPC Mosty zastrešovať ako svoje účelové zariadenie. Snažili sme sa prácu UPC Mosty zachovať, odznova ju organizačne a právne zriadiť a priniesť do nej nové misijné impulzy. Chceli sme, aby UPC Mosty zastrešovalo prácou s vysokoškolskou mládežou nielen v Mlynskej doline, ale aby do UPC Mosty gravitoval aj život vysokoškolákov - evanjelikov z internátov na území celej Bratislavy.

Tiež sme chceli, aby UPC Mosty bolo aktívne pri iniciácii a napomáhaní systematickej práce s univerzitnou mládežou v rámci celého Slovenska, kde by vedúci UPC Mosty plnili aj koordinačnú a metodickú úlohu.

V priebehu prác na príprave nového štatútu UPC Mosty ako účelového zariadenia cirkvi sme zistili, že koncipovať UPC Mosty ako účelové zariadenie cirkvi znamená narážať na stále tie isté právne problémy. Na konci roka 2021 sme sa rozhodli takto zadanú úlohu opustiť a spoločne s Výborom pre školstvo a vzdelávanie a Vnútromisijným výborom pripraviť návrh na vznik novej formy duchovnej a pastorálnej služby v ECAV – Univerzitných pastoračných centier. Toto riešenie by bolo teda upotrebitelné nie len teraz pre UPC Mosty, ale neskôr i pre ďalšie možné miesta na mape slovenských univerzít, kde by UPCčka mohli vzniknúť. Pre takto definovanú úlohu bol pracovnej skupine udelený mandát zo strany GP.

Práca UPC Mosty bola v lete 2021 oficiálne posilnená okrem br. Petra Mozolu o polúväzkového pracovníka, čerstvo ordinovaného br. Mareka Žaškovského, ktorý i doteraz všetok svoj voľný čas venoval UPC Mosty. Druhý polovičný úväzok má po dohode zo strany ECAV Rakúsko pre službu slovensky hovoriacej menšine v regióne cirkevných zborov Deutsch Jahrndorf a Nickelsdorf, kde s jeho službou je mimoriadna spokojnosť a zasahuje široký okruh slovenských i rakúskych veriach.

6.9 Dve synody a jedna spomienka na historickú synodu

3.7. zasadala synoda v Trenčianskych Tepliciach. Najdôležitejšie uznesenia sú zmienené v inej časti tejto správy. Synodáli si na mieste bývalého hotela Grand, označeného obrovským balvanom, pripomenuli konanie historickej synody. Na druhý deň sa v kostole v Trenčíne konali Služby Božie, pri ktorých traja biskupi spoločne kázali na text, na ktorý kázal pri otvorení synody v roku 1921 budúci generálny biskup Jur Janoška (Júda 20 - 23).

Druhá synoda sa konala 10. – 11.9. opäť v Trenčianskych Tepliciach. Pri úvodných Službách Božích sme poďakovali za tri desaťročia trvajúcu službu riaditeľovi Cirkevného odboru na Ministerstve kultúry Jánovi Juranovi. Ten ako svoj záverečný odkaz s lútosťou predniesol presvedčenie, že ECAV urobila zásadnú chybu, keď pred pätnástimi rokmi nie zreformovala, ale zrušila fond, do ktorého prispievali všetky cirkevné zbory a ktorý mohol byť dobrým finančným i morálnym základom pre budúcnosť. Pozdravili tiež nového riaditeľa Cirkevného oddelenia Radovana Čikeša.

6.10 Edukačno – misijné centrum

V roku 2021 sa zavŕšili prípravy vzniku Edukačno – misijného centra (EMC), ktoré by malo pripravovať pracovníkov pre dielo cirkvi v oblasti misie, vzdelávania, médií, pastorácie, manažmentu, hudby či teológie. Júlová synoda EMC zriadila, prijala jeho štatút a tiež dokument „Konceptia misie a vzdelávania na obdobie rokov 2021 – 2030“. V novembri kompetentný orgán cirkvi vybral do vedenia EMC br. Stanislava Gregu a Mateja Oráča, ktorí začali koordinovať misijné, resp. vzdelávacie aktivity EMC. Prinášajú veľmi dobré ovocie, v srdcových oblastiach činnosti cirkvi. Máme z toho veľkú radosť!

6.11 Elektronický informačný systém a poznámka o právnom pragmatizme v ECAV

Synoda v roku 2020 ocenila skupinu dobrovoľníkov, ktorá sa ujala zaseknutej agendy Elektronického informačného systému (EIS) a ktorá začala pracovať na jeho rozvoji a implementácii. Skúsenosťou bolo, že vyriešením jedného problému sa akoby otvárali ďalšie nové, častokrát úplne netušené. Synoda v roku 2020 schválila zákon o používaní EIS a v roku 2021 schválila jeho prevádzkový poriadok. Od roku 2020 je hlavným koordinátorom systému EIS zamestnanec GBÚ br. Štefan Polák.

Vo februári 2021 bolo zvolané prvé stretnutie v roku 2021 so seniorátnymi koordinátormi a zástupcami dištriktov, ktoré sa konalo online, kde boli koordinátori oboznámení o zmenách v systéme vykonaných hlavným koordinátorom br. Štefanom Polákom od septembra 2020. Stretnutie bolo zamerané na technické veci od formy prihlasovania až po import osôb do systému. Ďalej bol určený časový harmonogram implementácie. Počas mesiacov február a marec 2021 boli všetkým COJ vytvorené a pridelené prístupy do EIS a bola im tak sprístupnená možnosť testovania systému. K aprílu 2021 malo prístup k systému nainštalovaných viac ako tristo CZ z celkového počtu 318 CZ a CZ si tak mali možnosť systém otestovať ešte pred jeho oficiálnym spustením. Pomoc s inštaláciou na diaľku sa realizovala prostredníctvom zakúpenej licencie programu TeamViewer.

Druhé stretnutie za účasti seniorátnych koordinátorov a zástupcov dištriktov sa uskutočnilo v apríli, kde boli všetci účastníci oboznámení s implementáciou na úrovni CZ. Na stretnutí odzneli otázky a pripomienky, ktoré vzišli z testovania systému. Účastníci stretnutia boli informovaní aj o zmenách a systémových opravách, ktoré prebehli od posledného stretnutia.

Koordinátori počas mesiacov apríl a máj mali za úlohu zaškoliť jednotlivé CZ vo svojom senioráte s fungovaním a obsluhou daného systému. K tomuto účelu mali koordinátori k dispozícii video-manuál na YouTube a podľa potrieb boli priebežne vytvárané aj ďalšie videá hlavným koordinátorom systému.

V máji bol všetkým COJ zaslaný informačný formulár pre účely EIS, kde sme od našich COJ zisťovali koľko COJ má už urobený bezpečnostný projekt (GDPR) a či majú svoje počítače zabezpečené antivírusovým programom. Na tieto veci sme sa nepýtali náhodou, ale preto, že boli a stále sú podmienkou pre získanie a využívanie EIS. Zároveň sme tým COJ, ktoré v tom čase ešte nemali urobený bezpečnostný projekt v prípade záujmu odporučili firmu, ktorá takéto projekty už skôr pre ECAV realizovala a mali sme tiež vyjednanú dohodu s firmou ESET o výhodných podmienkach antivírusovej multilicencie v prípade dostatočného záujmu zo strany COJ ECAV, ktorý sa nakoniec žiaľ nepotvrdil a tak sa táto dohoda nakoniec nezrealizovala.

V máji 2021 boli taktiež vytvorené žiadosti a dokumenty potrebné pre udelenie prístupu do EIS a začalo sa tiež pracovať na prevádzkovom poriadku EIS ECAV, ktorý bol po zapracovaní pripomienok dokončený v júni a schválený bol GP dňa 12.7.2021.

Priebežne boli taktiež opravované chyby a nedostatky rôzneho charakteru, ktoré sa objavovali pri testovaní systému. Ich postupné odstraňovanie zabezpečuje firma SunSoft plus spol. s r. o. po nahlásení od hlavného koordinátora systému, aby sa tak zabezpečila plná funkčnosť a používanie systému zo strany používateľa.

Koncom mája v Dolnom Kubíne sme mali osobné stretnutie s konateľom firmy SunSoft plus spol. s r. o. pánom Kustom, na ktorom sa okrem hlavného koordinátora zúčastnil aj biskup Peter Mihoč. Na stretnutí sme si stanovili úlohy, ktoré musia byť do oficiálneho spustenia firmou zapracované a upravené podľa požiadaviek ECAV. Úlohy sa týkali najmä oprávnení pre jednotlivých užívateľov a tiež viditeľnosti modulov a jednotlivých položiek zo strany nižších a vyšších COJ.

V júni na ďalšom stretnutí koordinátorov EIS sme sa dohodli, že oficiálne spustenie EIS sa posunie o 2 mesiace z pôvodného termínu 1.7.2021 na 1.9.2021 (zmenu termínu musela ešte schváliť Synoda), z dôvodu väčšieho množstva úloh či požiadaviek zo strany ECAV na firmu Sunsoft, ktorá pred spustením systému musela opraviť resp. doprogramovať určité veci pre správne fungovanie systému a do 1.7. by to nebolo časovo možné.

Začiatkom augusta 2021 sa všetkým COJ rozoslali dokumenty na vyplnenie a podmienky prístupu za akých bude ich žiadosť pre prístup do EIS schválená.

Oficiálne spustenie EIS prebehlo dňa 1.9.2021, tak ako to bolo predtým schválené na júlovej Synode v Trenčianskych Tepliciach.

Do konca roka bol pridelený prístup necelej polovici CZ z celkového počtu 318 CZ, ktoré o to požiadali a zároveň spĺňali všetky podmienky pre prístup do systému.

Do budúcnosti je snaha o rozšírenie prístupu do EIS aj pre ďalšie, ešte nezapojené COJ, ktoré si dodnes nespĺnili svoju povinnosť podľa záväzného nariadenia Synody z rôznych príčin. Ak dáme bokom príčiny technického charakteru, zostane nám opäť skupina cirkevných zborov, ktorá sa odmieta pripojiť principiálne, z dôvodu podozrenia, že EIS je kontrolno – špiónážnym zariadením vedenia cirkvi. Tieto cirkevné zbory sa prekrývajú s tými, ktoré neprispievajú do FFZ, sabotujú voľby a sympatizujú s Asloz.

Treba cirkvi pripomenúť to, čo vo svojich výročných správach verklíkujeme každý rok a na pokračovanie, že toto vedenie cirkvi systém EIS nevymyslelo, ani ho pred rokmi neospevovalo, ani jeho realizáciu nepresadzovalo na GP. Iba tento projekt zdedilo „zaseknutý“ na polceste a snažilo sa ho sfunkčniť, keď už bolo doňho investovaných toľko prostriedkov, času a úsilia.

Ak má niekto z kruhov bývalého vedenia cirkvi a dnešného Asloz podozrenie a strach zo špiónáže v ich súkromí prostredníctvom EIS a z tých istých dôvodov nepoužíva ani domému ecav.sk a hlasovú privátnu sieť v O2, potom sa preriekol, inak povedané, určite najlepšie vie, o čom hovorí....

Málo prihlásených COJ do systému EIS je ďalšou ilustráciou „demokracie na evanjelický spôsob“: máme synodu, Ústavu, zákony a ďalší systém legislatívnych noriem, deklarujeme ich platnosť a keď nám tečie do topánok, chopíme sa čohokoľvek, aby sme sa čímkoľvek z toho bránili. Ale najviac platí, že si pragmaticky a špekulantsky vyberáme, čo bude pre nás platiť a čo nie. Raz pre nás neplatí kandidačná porada, raz odvody FFZ, raz voľby predstaviteľov cirkvi (pozor, nie ich voľby, tie platia vždy a boli legálne), raz EIS, raz niečo iné. Dávame v cirkevných zboroch hlasovať o platnosti uznesení synody – pritom pri inštaláciách v tých istých zboroch sľubujeme „dbať na Cirkevnú ústavu a platné poriadky v našej cirkvi“.

„Mne zaručte všetky práva“ platí. Ale „Odo mňa vyžadujte všetky povinnosti“ platí, iba keď mi to vyhovuje. A ešte si to aj vieroučne zdôvodním a na tom základe sa stanem hrdinom pre radikalizovanú časť cirkvi. Tento

čistý pragmatizmus, pod zrod ktorého sú podpísaní konkrétni ľudia, negatívne poznačí celú cirkev a bude ich neslávnym pomníkom.

7. Cirkev zhromaždená. Cirkev prítomná vo verejnom a mediálnom priestore

7.1 Špeciálne Služby Božie, výročia a podujatia, vzťahujúce sa na celú ECAV

10.1. sa konali TV Služby Božie z CZ Legionárska. Bolo pripomenuté 200. výročie narodenia Janka Matúšku, člena štúrovskej družiny, tvorcu text slovenskej hymny. Kazateľom bol biskup Ján Hroboň.

31.1. sa konali TV Služby Božie z CZ Galanta – Matúškovo, pri príležitosti 30. výročia založenia Evanjelickej diakonie v Slovenskej republike a 20. výročia založenia cirkevnozborového zariadenia Samaritán. Kazateľom bol gen. biskup, spoluslúžil bývalý domáci farár a zakladateľ zariadenia Samaritán Jaroslav Mlynár.

14.2. sa konali TV Služby Božie z CZ Gíraltove, pri začiatku Národného týždňa manželstva. Kazateľom bol biskup Peter Mihoč, spoluslúžil domáci farár Martin Fečko.

30.4. natáčala regionálna televízia Služby Božie z CZ Košariská, pri 102. výročí úmrtia Milana R. Štefánika. Kazateľom bol gen. biskup, spoluslúžili domáca farárka ses. Zuzana Durcová a farári z Brezovej pod Bradlom Lívia a Ján Lichancovi.

4.5. sa konala pietna spomienka pri soche Milana R. Štefánika v Bratislave. Zúčastnili sa jej gen. biskup, tajomník Boris Mišina a košarišská farárka Zuzana Durcová. Tej pred zhromaždenými prítomnými poďakoval gen. biskup za vzácne dielo starostlivosti o odkaz Milana R. Štefánika, ktoré mnoho rokov so zánietením vykonávala pre úžitok členov ECAV i občanov celého Slovenska ako farárka na Košariskách. Zuzana Durcová končila svoje pôsobenie na Košariskách a v lete 2021 sa stala farárkou v Levoči.

7.6. sa konala štátna a matičná slávnosť pripomenutia si 160. výročia prijatia Memoranda národa slovenského v Martine. ECAV na nej reprezentoval biskup Ján Hroboň.

24.6. sa konala slávnostná inštalácia generálneho duchovného Ekumenickej pastoračnej služby (EPS) v OS a OZ SR Viktora Saba, ktorý vo funkcii pôsobí od 1.5.2020, kvôli pandémie sa však dovtedy jeho inštalácia nekonala. Zúčastnil sa Zbor biskupov, príslušníci EPS, evanjelickí duchovní, duchovní z ekumény, ministri vlády SR, predstavitelia velenia armády SR a množstvo hostí. Kazateľom a inštalujúcim bol gen. biskup ako predseda ERC.

3.7. gen. biskup predniesol na záver letnej synody kázeň a zároveň pastierske zhodnotenie jeden a pol rokov trvajúceho obdobia pandémie.

4.7. sa konali TV Služby Božie z CZ Trenčín, pri 100. výročí trenčianskoteplíckej synody a prijatia Ústavy ECAV. Služieb Božích sa zúčastnili tri predsedníctva, predsedníctvo synody, ďalší duchovní a hostia. Kázali spoločne traja biskupi.

10. – 11.9. sa v kostolíku v Trenčianskych Tepliciach konali slávnostné Služby Božie pri jesennom zasadnutí synody. Kazateľom bol senior br. Marián Kaňuch, spoluslúžili členovia Predsedníctva synody br. Ján Jančo a Ján Hruška. V rámci Služieb Božích predstavitelia ECAV a členovia synody poďakovali za bezmála 31 rokov trvajúcu prácu bývalému riaditeľovi Cirkevného odboru Ministerstva kultúry SR Jánovi Juranovi, pri jeho odchode do dôchodku. Zároveň pozdravili nastupujúceho riaditeľa Cirkevného oddelenia Ministerstva kultúry Radoslava Číkeša. Po Službách Božích bola odhalená pamätná tabuľa, pripomínajúca synodu v roku 2021, na mieste, kde stál hotel Grand.

25.9. sa konali TV Služby Božie v CZ Svätý kríž, na ktorých boli do úradu evanjelických duchovných ordinovaní Ján Gdovin a Marek Žaškovský. Prisluhovanie Večere Pánovej so spoveďou vykonali dištriktuálni biskupi, kázal a ordinoval gen. biskup, spoluslúžili ďalší duchovní z celej cirkvi. Ordinovaných za ECAV pozdravila zastupujúca gen. dozorkyňa Renáta Vinczeová.

26.9. sa konali Služby Božie v CZ Liptovský Mikuláš, pri 210. výročí narodenia miestneho farára Michala M. Hodžu. Kazateľom bol gen. biskup, spoluslúžili domáci farári Vladimír Ferencík, Marián Bochnička a Lýdia Kordošová. Po Službách Božích bola slávnostne otvorená nová expozícia v budove Tatrínu.

7.11. sa konali TV Služby Božie v CZ Dolný Kubín, pri 100. výročí úmrtia básnika Pavla O. Hviezdoslava. Kázal domáci farár Rastislav Stanček, spoluslúžili domáce farárky Erika Stančeková a Jana Pabáková.

7.2 Ďalšie pozvania gen. biskupa do cirkevných zborov a iné príležitosti

28.3. – vykonal pašiové Služby Božie na Kvetnú nedeľu v televízii LUX

16.5. kázal na Službách Božích v Dúbravke.

11.7. kázal na Službách Božích v Nemcovciach.

28. – 29.8. sa zúčastnil pietnej spomienky na cintoríne v Štrbe (príhovor zhromaždeniu), Služieb Božích vo Východnej (kázeň) a zhromaždenia občanov pri výročí SNP (príhovor zhromaždeniu), pri príležitosti 120. výročia narodenia farára Pavla Tomku.

2.9. sa zúčastnil Služieb Božích pri otvorení školského roku na EKG Prešov (kázeň), otvorení novej telocvične, zahájení projektu „Prázdna stolička“ (príhovor zhromaždeným).

5.9. kázal na Službách Božích vo Veľkých Úľanoch.

10.10. kázal na Službách Božích vo filii Soli – v Čaklove. Vykonal tiež posvätenie novovybudovaných oltára, kazateľne a krstiteľnice.

3.10. kázal na Službách Božích v Kremnici, okrem iných miestnych jubileí i pre celú cirkev zaujímavom jubileu – 500. výročí vzniku evanjelického cirkevného zboru v Kremnici (historicky je dokumentovaná prítomnosť „schizmatikov“ v Kremnici už od roku 1518 a pôsobenie luteránskych kazateľov, učiteľa Konráda Cordata a Jána Kreislinga v Kremnici v rokoch 1521 až 1525).

7.10. kázal na pohrebe farárky Ľudmily Veselej v Martine.

24.10. kázal na Službách Božích v Mengusovciach.

5.11. vykonal slávnostný úvod riaditeľa GBÚ a členov Generálneho súdu.

7.11. kázal na Službách Božích v Zemianskych Kostoľanoch.

8. – 22.11. mal gen. biskup covid – 19. Na Službách Božích v Dudinciach 14.11. ho zastúpil biskup Ján Hroboň. Na inštalácii nového synodného seniora ČCE Pavla Pokorného a novej Synodnej rady 20.11. v Prahe ho zastúpil biskup Ján Hroboň.

25.11. vykonal úvodnú pobožnosť pri otvorení Teologickej konferencie v Poprade.

2.12. vykonal poďakovanie Bohu za dokončenie expozície Múzea Lutherovej reformácie na Slovensku.

12.12. kázal na TV Službách Božích v CZ Petržalka.

Gen. biskup spoločne s tajomníkom Borisom Mišinom, pokiaľ to pandemická situácia dovolila navštívili aspoň niektorých najstarších jubilentov: Ľudmilu Veselú, Michala Hudáka, Dušana Ondrejoviča, či neordinovanú Violu Fronkovú.

7.3 Ďalšie oficiálne príležitosti

3.5. sa konalo zhromaždenie na Bradle, pod záštitou najvyšších ústavných činiteľov. Gen. biskup predniesol príhovor zhromaždeniu.

9.6. sa gen. biskup zúčastnil slávnostného vyhlásenia pomenovania „Podchodu študentov 16. novembra“ v Bratislave.

9.9. sa konalo pietne zhromaždenie pri pamätníku obetiam holokaustu na Rybnom námestí v Bratislave, pod záštitou prezidentky Zuzany Čaputovej a premiéra Eduarda Hegera. Gen. biskup predniesol príhovor zhromaždeným.

7.4 Ďalšie vystúpenia a relácie

Gen. biskup pripravil a predniesol sedem rozhlasových pobožností na tému „Cirkev“, vysielaných vo februári a marci na Rádiu Regina (boli zverejnené na webe ecav.sk ako „Sedem krát trinásť minút o cirkvi“).

Bol hosťom relácie nedeľné Dobré ráno „Koronový rok u evanjelikov“ (7.3.).

Pripravil a predniesol príspevky do relácie RTVS Sväté slovo: „Sčítanie obyvateľov 2021“ (14.2.), „Kde je pre mňa Boh“ (Svätodušná nedeľa) a „Z Nazareta do Betlehema“ (1. sv. vianočný).

Pri sčítaní obyvateľov sa gen. biskup zúčastnil 8.3. diskusnej relácie v Televízii LUX.

Zúčastnil sa online diskusie 4.4. na tému pozície LGBTI osôb v cirkvi, organizovanú Českobratskou cirkvou evanjelickou.

Pre Náboženské vysielanie SRO pripravil rozhovor na tému „Evanjelický pohľad na pápežstvo“. Pri príležitosti návštevy pápeža sa gen. biskup zúčastnil relácií a diskusií v Televízii LUX, na TA3, na webe Postoj.

Predniesol kázne Božieho Slova pri príležitostiach, ktoré sa uskutočnili online: 24.3. – rokovanie predstaviteľov ELCA s riaditeľmi cirkevných škôl, 5.4. – pobožnosť na Veľkonočný pondelok pre ECAV na Sliezske, 3.5. – vystúpenie na úvod konferencie ECS, 21.5. – online stretnutie evanjelikov, príhovor pre mládež, 2.7. – úvodná pobožnosť na SEMfeste, 7.7. – príhovor k ženám v oltárnej službe pri konferencii „Farárka v 21. storočí“, 9.7. – videopríhovor pri celoslovenskom pietnom podujatí pripomínajúcom holokaust „Nezabudnutí susedia“, ktorého miestna realizácia sa konala hlavne cez prostredie evanjelických cirkevných zborov, 13.10. – kázeň pri zasadnutí cirkví, združených v programe Partnerhilfe. Ďalej videokázne pre študentov EBF na záver zimného a letného semestra, videokázne pre CZ Kremnica, pre študentov gymnázií v Prešove, Banskej Bystrici a na ďalších miestach, či vianočný videopozdrav partnerom v Nemecku.

7.5 Štátna správa

14.6. sa konalo prijatie predstaviteľov cirkví a nábož. spoločností premiérom Eduardom Hegerom, Bratislava. Zúčastnil sa ho gen. biskup.

9.9. sa konalo prijatie ministrom zdravotníctva Vladimírom Lengvarským. Zúčastnili sa ho gen. biskup, biskup Ján Hroboň a gen. duchovný EPS Viktor Sabo.

9.9. sa konala pietna spomienka na obeť holokaustu v Bratislave na Rybnom námestí. Zúčastnili sa jej gen. biskup, ktorý predniesol i prejav a gen. duchovný Viktor Sabo.

13.9. sa gen. biskup a biskup Peter Mihoč zúčastnili na stretnutí s prezidentkou Zuzanou Čaputovou a pápežom Františkom v Prezidentskej záhrade.

28.9. sa konalo rokovanie Okrúhleho stola Ministerstva práce, soc. vecí a rodiny, Bratislava. Zúčastnili sa ho gen. biskup, Ján Gasper, Szilvia Buzalová.

21.10. sa konalo prijatie námestníkom prezidenta Finančnej správy M. Šoltesosom. Zúčastnili sa ho gen. biskup, gen. duchovný Viktor Sabo a duchovný vo finančnej a colnej správe Marián Bodolló.

8. Ekumenické a zahraničné kontakty

8.1 Domáca ekuména

18.1. – 25.1. sa konal ekumenický Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov. Pozostával z online vysielaní na FB ECAV. Dramaturgicky ho pripravili Eva Guldanová, Jana Nunvářová a členovia Ekumenického výboru, na programe sa podieľalo mnoho kresťanov z ECAV i z ekumény.

22.4. – sa online konala slávnostná pripomienka 20. výročia prijatia Ekumenickej charty a konferencia s ňou spojená. Vysielanie prebiehalo z Rakúska, zúčastnil sa ho gen. biskup, členovia Ekumenického výboru a ďalší dobrovoľní záujemcovia.

15.5. – sa online konala medzinárodná ekumenická konferencia k 20. výročiu prijatia Vyhlásenia o vzájomnom uznávaní si Krstu svätého. Úvodnú pobožnosť vykonal gen. biskup, zúčastnil sa jej členovia Ekumenického výboru a ďalší dobrovoľní záujemcovia.

3.6. bol odvysielaný spoločný pozdrav predsedu KBS arc. Stanislava Zvolenského a biskupa Jána Hroboňa, pri príležitosti 20. výročia prijatia Vyhlásenia o vzájomnom uznávaní si Krstu svätého (gen. biskup bol práceneschopný).

26.6. sa konala inštalácia Róberta Geresiho do úradu biskupa Reformovanej kresťanskej cirkvi, Rimavská Sobota. Zúčastnili sa jej gen. biskup a gen. duchovný EPS Viktor Sabo.

12.9. sa konalo prijatie predstaviteľov členských a pozorovateľských cirkví a náb. spoločností ERC pápežom Františkom na Apoštolskej nunciatúre v Bratislave. Prejav za prítomných hostí predniesol gen. biskup – ako predseda ERC.

8.2 Zahraničné kontakty, online

2.3. sa uskutočnilo pravidelné rokovanie predstaviteľov ECAV s predsedom Úradu pre zahraničných Slovákov. Zúčastnili sa ho gen. biskup, riaditeľ GBÚ Igor Bartho, zahr. tajomník Andrej Kuruc.

10.3. sa online konal Študijný deň Trojpartnerstva. Úvodnú pobožnosť vykonal gen. biskup.

25.3. sa online konalo rokovanie predstaviteľov školského programu ELCA a riaditeľov cirkevných škôl. Úvodnú pobožnosť vykonal gen. biskup.

7.4. sa konali online konzultácie s predstaviteľmi fondu Hoffnung für Osteuropa, online. Zúčastnili sa ich gen. biskup a zahr. tajomníčka Marcela Kmeťová.

22.4. sa konala online konzultácia s biskupom ECAV v Maďarsku T. Fabiny. Zúčastnili sa jej gen. biskup a zahr. tajomníčka Marcela Kmeťová.

4.5. sa konalo online rokovanie predstaviteľov školského programu ELCA a riaditeľov cirkevných škôl, online. Zúčastnili sa ho gen. biskup a zahr. tajomník Andrej Kuruc. Úvodnú pobožnosť vykonal gen. biskup.

8.6. sa konalo online rokovanie gen. biskupa s odchádzajúcim synodným seniorom ČCE Danielom Ženatým. Bolo mu v mene ECAV poďakované za jeho priateľstvo a službu pre rozvoj našich cirkví.

9.6. sa konala online rozlúčka generálneho tajomníka SLZ Martina Jungeho s predstaviteľmi členských cirkví. Zúčastnili sa jej gen. biskup a zahr. tajomníčka Marcela Kmeťová.

23. – 25.11. sa konal online formatívny program pre novozvolených vodcov členských cirkví Svetového luteránskeho zväzu. Zúčastnil sa gen. biskup.

10.12. sa konalo online rokovanie s Evanjelickou diakoniou Württemberg. Zúčastnili sa ho gen. biskup, Marcela Kmeťová, za Evanjelickú diakoniu Ján Gasper a Dana Balonová.

8.3 Zahraničné kontakty, naživo

9.8. sa konal príchod troch nových amerických lektorov na Slovensko, ktorí sa pridali k tým, ktorí už na Slovensku boli. Začal sa pre nich Orientačný týždeň.

11.8. sa konalo stretnutie amerických lektorov s gen. biskupom a pracovníkmi GBÚ Andrejom Kurucom a Danielou Veselou.

20. – 22.9. sa uskutočnila návšteva sedemčlennej delegácie ECAV v ECAV Maďarsko v Budapešti.

28.10. bola do úradu predsedníčky Predstavenstva Evanjelickej diakonie Württemberg v Stuttgarde uvedená ses. Anette Noller. Zúčastnili sa gen. biskup, Marcela Kmeťová, za Evanjelickú diakoniu Ján Gasper a Dana Balonová. Ján Gasper aj oficiálne v mene zúčastnených zahraničných hostí z prostredia diakonie ses. Anette Noller pozdravil.

29.10. sa v Stuttgarde konalo stretnutie gen. biskupa s biskupom partnerskej Evanjelickej cirkvi vo Württembergu Frankom O. Julym.

20.11. sa konala inštalácia synodného seniora ČCE Pavla Pokorného, synodného kurátora Jiřího Schneidera a členov Synodnej rady ČCE v Prahe. Vzhľadom na nemoc gen. biskupa sa slávnosti zúčastnil za ECAV biskup Ján Hroboň.

8.4 Ekumenický výbor

V máji Generálne presbyterstvo po rokoch znovuzriadilo Ekumenický výbor, ktorý vedie ses. Eva Guldanová. Ten hneď pokrýval dôležitú tému 20. výročia prijatia Spoločného vyhlásenia o vzájomnom uznávaní si Krstu svätého (napr. zorganizovanie júnovej medzinárodnej ekumenickej online konferencie), tiež pripomenutie si

20. výročia prijatia významného ekumenického dokumentu Charta oekumenica, ku ktorému sa hlási i ECAV a podieľal sa na realizácii októbrovej Teologickej konferencie.

To, že niektoré štandardné ekumenické aktivity sú kritizované zo strany „hejluteranizmu“, akoby sa začali diať iba dnes a nediali sa v dávnejšej i nedávnejšej minulosti, dokonca ešte v intenzívnejšej podobe a vtedy boli dokonca vyzdvihované ako naša prednosť a prestížna záležitosť, je už iba smutným znamením doby a ilustráciou jej snahy zabúdať, či vidieť iba na jedno oko.

9. Niektoré odvolané a uskutočnené podujatia

9.1 Odvolané podujatia

V roku 2021 sa už nezopakovalo v tak veľkej miere to, čo sme zažívali v roku 2020; že sa neuskutočnil rad naplánovaných služobných ciest, návštev cirkevných zborov, väčších i menších podujatí, študijných pobytov a partnerských stretnutí predstaviteľov, akademikov, duchovných i členov cirkvi, ktoré tvorili štandardný pracovný rámec na úrovni generálnej cirkvi. Stretnutia, rokovania, programy a podujatia boli väčšinou už popredu pripravované v režime online, s predpokladom, že naživo sa uskutočniť nebudú môcť.

Z toho najdôležitejšieho, spomeňme, že ako v r. 2020, tak ani v r. 2021 sa neuskutočnila tradičná májová Všeobecná pastorálna konferencia, ktorú sme pre ťažké okolnosti jarného lockdownu ani nechystali.

Nekonal sa Evanjelický festival v Kežmarku.

Opäť sa neuskutočnila pripravovaná návšteva delegácie z ECAV vo Švédsku – partnerskej diecézy Harnösand. Tiež návšteva biskupa Franka O. Julyho, návšteva predstaviteľov podporného fondu Partnerhilfe, stretnutie Trojpartnerstva naživo, či rad zahraničných služobných ciest, a to obojsmerne.

Ani v letnom, ani v zimnom termíne sme nemali Služby Božie s Večerou Pánovou na EBF UK na záver prednáškových častí semestrov a mnohé zo štandardného programu pre členov KDS. Nemohli sme naživo oceniť najlepších študentov, ktorí získali štipendium z fondu Peressényiovcov. Gen. biskup zakaždým natočil a poskytol kázeň Božieho Slova online a k odovzdaniu ocenení a štipendií došlo úradnou cestou. Študenti opustili univerzitné a internátne prostredie. Letný i zimný semester prežili doma, vyučovaní online. Im, vedeniu EBF i vyučujúcim pedagógom patrí poďakovanie za vytrvalosť a trpezlivosť v sťažených podmienkach štúdia.

9.2 Podujatia, ktoré sa podarilo pripraviť

V čase uvoľnenia pandemických opatrení koncom jari, v lete a začiatkom jesene 2021 sa mohli naživo, aj keď s obmedzeniami, uskutočniť tieto podujatia:

30.4. a 3.5. sa na Košariskách, na Bradle a 4.5. na dunajskom nábřeží pri soche Milana R. Štefánika konali Služby Božie a pietne spomienky na túto veľkú osobnosť slovenských dejín i ECAV.

V jarnom čase boli vykonané v súvislosti s procesom vstupu do programu KDS, resp. ako podmienka ordinácie psychotesty druhákov a piatakov na EBF UK. Zbor biskupov absolvoval rozhovory s piatakmi na EBF UK, ktorí absolvovali program KDS a uchádzajú sa o ordináciu. Koncom leta boli vykonané kaplánske skúšky a ordinácia a tiež farárske skúšky.

16.6. sa v Banskej Bystrici konalo spoločné stretnutie členov GP a riaditeľov jednotlivých SED. Zo strany GP išlo o snahu vysvetliť, čo sa v tom čase už asi rok a pol odohrávalo v komunikácii GP s povereným štatutárom ED br. Jánom Gasperom a predsedkyňou Správnej rady (SR) ses. Janou Tomašovičovou. Išlo o témy ako štatút ED,

zloženie a legitimita zloženia SR ED, plnenie rozpočtu ED, revízná kontrola v ED, možnosť nahliadnutia zriaďovateľom do zápisníc zo SR a pod. Obidvaja predstavitelia SR sa mohli tiež k jednotlivým preberaným záležitostiam vyjadriť. Diskusia bola miestami dramatická, ale išlo o to, aby riaditelia stredísk rozumeli postojom GP, ktoré samozrejme nie je principiálne proti diakonii, ako to niektorí rečníci interpretovali, ale je za legislatívou podložené, obojstranne korektné a transparentné vzťahy medzi zriaďovateľom a účelovým zariadením.

24.6. sa podarilo vykonať slávnostnú inštaláciu nového generálneho duchovného v Ozbroyených silách a Ozbroyených zboroch SR br. Viktora Saba. Poznamenajme, že v ten istý letný tropický deň udrelo na obce na južnej Morave tornádo. Hneď na druhý deň sa zdvihla vlna solidarity s Moravou. V zbierke sme vyzberali vyše 60 tis. €. Mnohí evanjelici z prihraničných oblastí pomáhali na Morave svojimi rukami odstraňovať škody po prírodnej pohrome.

V úplne netradičnom období, priebehu leta, v niektorých prípadoch až po dištriktuálnych konventoch, sa konali seniorálne konventy. Naživo boli vykonané a časovo posunuté oba dištriktuálne konventy (ZD – 25.7., Senec, VD – 4.9., Prešov). Synoda sa konala dvakrát v Trenčianskych Tepliciach, v lete (3.7.) a na jeseň (10. – 11.9.)

Naživo sa neuskutočnil síce mládežnícky SEMfest, ale bol pripravený náhradný online SEMfest (2. – 3.7.), na ktorom sa mládežníkom s výkladmi Božieho Slova prihovorili aj všetci traja biskupi. Naň nadväzovala naživo SEMfest stanovačka v Brezovej pod Bradlom (15. – 18.7.).

26.9. sa pri príležitosti 210. výročia narodenia Michala Miloslava Hodžu po slávnostných Službách Božích v Liptovskom Mikuláši konalo oficiálne otvorenie skvelej, modernizovanej expozície Spolku Tatrín na Starej fare.

V Poprade sa 30.9. - 1.10. sa konala 7. školská konferencia ECAV na Slovensku. Účastníci sa venovali témam, ktoré boli zhrnuté do hesla konferencie: „*Motivácia, formy komunikácie a kurikulárne zmeny v efektívnej škole 21. storočia.*“.

4. – 5.10. sa po druhýkrát konala návšteva všetkých troch biskupov na Odbornom zhromaždení u príslušníkov EPS, v rámci ich pobytu vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť. Okrem spoločenstva okolo Božieho Slova, či prijatia všetkých uniformovaných duchovných a Zboru biskupov náčelníkom Generálneho štábu armády Slovenskej republiky gen. Danielom Zmekom, biskupi spolu s príslušníkmi EPS opäť podstúpili aj niektoré časti praktického výcviku.

Valné zhromaždenie naživo mal ZED (23.10., Banská Bystrica).

V Poprade sa 25. – 27.10. konala i Teologická konferencia, na ktorej účastníci jeden deň prežili i s hosťami z rímskokatolíckej cirkvi. Prednášané bolo o Augsburgskom vyznaní pri jeho nedávnom 490. výročí, o vývoji pohľadu naň v rímskokatolíckej teológii v minulosti i dnes a o ekumenickom dokumente „Od konfliktu k spoločenstvu“.

10. Ďalšie témy, udalosti a výzvy pre cirkvi

10.1 Volanie späť do zhromaždení

Do rána Nového roku sme sa budili v lockdowne. Trval až do 19.4., núdzový stav do 15.5. Ten o nejaké dva mesiace posunul naše konventy a skomplikoval mnohé procesy. Leto a jeseň mali byť obdobím návratu do našich zhromaždení. Ten bol ostýchavý a bojzlivý. Zhromaždenia sa nenaplnili zďaleka takými počtami

účastníkov, ako pred pandemiou. Tento istý stav sa ako refrén opakuje v svedectvách našich priateľov a partnerov z okolitých cirkví v strednej Európe. Dôvodom pre rezervovanosť boli zdravotné obavy, tiež privyknutie na online pohodlie, ale zrejme i strata zvyku svätiť nedeľu v zhromaždení cirkvi, najmä medzi mládežou a mladými rodinami. To nás znepokojovalo. Hovorili a písali sme o tom. Prízvukovali sme význam cirkvi ako inštitúcie i význam spoločenstva, teda živej, fyzickej cirkvi (napr. gen. biskup a séria jeho pobožností na Rádiu Regina „Sedem krát trinásť minút o cirkvi“).

10.2 ECAV v médiách

Zvláštne poďakovanie patrí všetkým cirkevným zborom, ktoré ochotne prijali mimoriadne vysielania televíznych alebo rozhlasových prenosov Služieb Božích, ktoré sa podarilo dohodnúť nad obvyklý rámec. Tiež tým, ktorí zabezpečovali mimoriadne rozhlasové vysielania na Regine, účinkovali vo vysielaniach celoročne pripravovaných Mediálnym oddelením, alebo vysielali vo svojej vlastnej réžii. Vysielaná bola celá ohromná a pestrá paleta žánrov. Internet nám pomáhal poskytovať duchovné zaopatrenie širokému okruhu ľudí. Ako sme už ale povedali pri hodnotení pomalého a ostýchavého návratu ľudí do našich živých zhromaždení, musíme byť pastiersky veľmi pozorní, keď zaznamenávame názor, že nedeľné doobedie pri káve, koláčiku a online vysielaní je lepšie ako „namáhavá cesta do kostola, rušiaca prítomnosť iných ľudí, či nutnosť nahlas spievať“, čo je autentické vyjadrenie istého člena cirkvi, ktorý celý život navštevoval bohoslužby. Snaha pokryť online vysielaním pandemické výpadky našich spoločenstiev v žiadnom prípade nesmie viesť k nášmu spohodlneniu a rezignácii na živé spoločenstvo cirkvi! To je skutočne jeden z najdôležitejších odkazov roku 2021.

10.3 Misijné, vzdelávacie a komunitné snahy dištriktov

Letné obdobie po druhej vlne bolo naplnené, až preplnené mnohým, čo sa nedalo uskutočniť skôr. Potom prišla tretia vlna, opatrenia a lockdown. Za všetkých ostatných, ktorí sa snažili byť vytrvalí a trpezliví a v pandemickej situácii vydať zo seba maximum, spomeňme aspoň dva naše dištrikty.

V Západnom dištrikte počas letného uvoľnenia pripravili tradičný Branč a spolu s Evanjelizačným strediskom na piatich miestach realizovali semináre pre neordinovaných. Pripravili trinásť tematických webinárov, niektoré ako dlhodobejšie seriály. Po celý čas roku bežalo emailové psychologicko – pastorálne poradenstvo, vedené odborníkom.

Vo Východnom dištrikte pripravili online Misijné dni, Dištriktuálnu pastorálnu konferenciu a ProChrist – Festival nádeje. V živom i keď obmedzenom režime Dištriktuálny deň s uvedením divadla Tajomný labyrint.

Oba dištrikty spoločne pripravili pred pôstom a pred adventom Kázňové prípravky pre duchovných.

Žiaľ, toho, čo sa kvôli pandémie konať v oboch dištriktoch konať nemohlo (mnohé napriek naplánovaniu a príprave), je možno ešte viac, ako toho, čo sa z Božej milosti podarilo. Vytrvalo a trpezlivo chceme túto situáciu niesť.

Odporúčame synodálom a celej cirkvi, aby si pozorne prečítali obe výročné správy predsedníctiev dištriktov za rok 2021 s mnohými cirkevtvornými výzvami, pastorálnymi povzbudeniami, informáciami a štatistickými údajmi. Ďakujeme predsedníctvam dištriktov a ich spolupracovníkom za ne.

10.4 Jubileum Evanjelickej diakonie a zložitá komunikácia s ňou

Témou riešenia situácie, ktorá nastala medzi ECAV a Evanjelickou diakoniou, sa podrobnejšie venujeme na inom mieste tejto správy. Tu uvedme, že televíznymi Službami Božími z Galanty – Matúškova sme si

pripomenuli vzácné 30. výročie založenia Evanjelickej diakonie, resp. rozbehnutia diakonickej služby v našich cirkevných zboroch. Ako naše diakonické zariadenia preskúšala pandémia, nemusíme azda ani pripomínať. Vďaka všetkým pracovníkom, tým dnešným, ale vôbec všetkým od počiatku, okolo Zuzany Kolárovskej, Jána Hubu, až do dnešných čias, za vernú službu lásky! Mrzí nás, že jubilejný rok diakonie sme prežili v zbytočných a neprijemných ťahaniciach s jej predstaviteľmi, ktoré si nikto z nás neželal a ktoré skutočne nemuseli vzniknúť, ak by predstavitelia diakonie pozerali na svojho zriaďovateľa - ECAV v dôvere a v prirodzenom rešpekte voči poriadkom, vyplývajúcim z legislatívy.

To, že spôsob, akým bola situácia s Evanjelickou diakoniou aj za pomoci synody napokon riešená a vyriešená, mohol byť realizovaný dávno pred rokmi 2020 – 2022, že tento stav nás nemusel tak dlho traumatizovať a byť príčinou mnohých pracovných i ľudských konfliktov a vzniku neželaných situácií, nemusíme ani pripomínať. Tí, ktorí deklarujú, že „nezametajú kauzy pod koberec“, ale údajne ich spravodlivo a nekompromisne riešia, mohli vyriešiť i celú túto záležitosť už skôr a nenechávať ju ako zlé dedičstvo svojim nasledovníkom. Tak, ako rovnako mohli dávno pred nami vyriešiť i kauzy niektorých duchovných s kontroverzným, amorálnym počínaním, o ktorom dobre vedeli, ale absolútne nič proti nemu nepodnikli, či kauzu jedného z najväčších cirkevných zborov v ECAV na Slovensku, ktorý sa dlhodobo ocital v rozvrate a vydával signály, žiadajúce pomoc. Tu mohli dokázať svoj silný mandát a pastiersku odvahu! Nie v systematickom rozdeľovaní cirkvi od momentu, keď o svoj mandát prišli a dôveru pre ďalšie kandidovanie vo voľbách nezískali.

10.5 „Evanjelický festival“ online

Nepodarilo sa nám pripraviť Evanjelický festival v Kežmarku. Ako malá náhrada poslúžili cirkvi aspoň tri májové online vysielania zo Žiliny, venované mládeži, evanjelizačnému vystúpeniu kazateľa Ulricha Parzanyho a diskusii cirkevných historikov. Ďakujeme organizátorom, účinkujúcim a žilinskému cirkevnému zboru! Mali sme aspoň trocha povedomie komunity.

10.6 Financovanie cirkvi, online diskusia

Na konci augusta sa konala v Prešove v rámci Dištriktuálnych dní i online diskusia o financovaní cirkvi. Motívom bol fakt, že od januára cirkevné zbory posielajú príspevky do FFZ. Od 1.7. dostávali farári v platiaciach cirkevných zboroch príplatok k platu. Cítili sme potrebu túto tému vysvetľovať. Čelíme totiž jednak nepochopeniu, jednak klebetám, ktoré sú šírené medzi jednoduchými ľuďmi o tom, čo zlé robia „tí hore“. V závere roka 2021 sme mohli konštatovať, že 87% cirkevných zborov platby odvádza. Asi dvadsať ďalších chcelo doplatiť dlhšie obdobie. Niektoré deklarujú platobnú neschopnosť. Ostatné odvody do FFZ žiaľ ignorujú. Vecnej téme, ktorá rieši platy duchovných a tiež lepšiu službu cirkvi, úplne nezmyselne dávajú politický, rozdeľujúci, spochybňujúci, ľahko kriminalizujúci obsah.

10.7 Personálne zmeny na úrovni generálnej cirkvi

Zásadná personálna zmena v ECAV sa v roku 2021 udiala na pozícii generálneho dozorca ECAV. Došlo však i k ďalším zmenám. Novými konateľmi Reformaty sa po br. Branislavovi Rybnikárovi stali br. Peter Gärtner a Tomáš Hyben. Bola odvolaná i Dozorná rada Reformaty (br. Martin Kováč, Andrej Lukačovský, Adam Karas) a menovaná nová (br. Marián Damankoš, Ivan Syrový, Ján Hudák). Generálnym právnym zástupcom po br. Vladimírovi Cipciarovi bol zatiaľ iba menovaný Ivan Syrový. Novými členmi Generálneho hospodárskeho výboru sa stali br. Jozef Horváth, Martin Popík a Martin Adame. Cirkev má kompletne nový Ekumenický výbor pod vedením ses. Evy Guldánovej.

Všetkým ktorí stáli v službe Pánovi a cirkvi úprimne ďakujeme! Tým, ktorí prichádzajú, vyprosujeme Božie požehnanie.

10.8 Ordinácia a mladí farári

V septembri sme ordinovali dvoch kaplánov – br. Jána Gdovina a Mareka Žaškovského. Vyprosujeme Božie požehnanie pre ich službu! Farárske skúšky v riadnom termíne úspešne vykonali siedmi mladí farári.

10.9 Múzeum Lutherovej reformácie na Slovensku

Na 1. adventnú nedeľu, 28. novembra, sme sa opäť ocitli v lockdowne. Napriek tomu sme v komornom zložení Pánu Bohu poďakovali za dokončenie expozície Múzea Lutherovej reformácie na Slovensku, ktoré je zriadené v Bratislave na Palárikovej ulici. V marci 2022 sa konalo jej oficiálne slávnostné otvorenie a prichádzajú do nej prví návštevníci a delegácie. Za všetkých tvorcov poďakujeme aspoň br. Mitimu Kováčovi a Karolovi Prudilovi.

10.10 Deklarované požiadavky podporného fondu Hoffnung fur Osteuropa (HfO)

Ešte v januári 2020 sa konala návšteva dnes už bývalého predsedu predstavenstva Evanjelickej diakonie Wurttemberg a zakladateľa fondu HfO Dietera Kaufmanna, predsedníčky pre sociálnu politiku Evy-Marie Armbruster a finančného riaditeľa Roberta Bacherta na GBÚ. Br. Kaufmann nás ako partnerov naliehavo vyzval – a urobil to ako svoje záverečné posolstvo pri svojej poslednej návšteve Slovenska, aby sme sa vrátili k princípom, na ktorých bol fond kedysi založený a od ktorých sa jeho fungovanie permanentne odklášalo. Pôvodná myšlienka bola, že 50% projektov má byť z oblasti diakonie a 50% „cirkevných“, prednostne misijných, vzdelávacích, komunitných a napokon aj stavebných.

Už prvý pandemický rok 2020 v Nemecku z dôvodu opatrení a nekonania sa množstva bohoslužieb a špeciálnych podujatí dôležitých pre plnenie fondu, zaznamenali oveľa nižší výber prostriedkov pre HfO, ako tomu bolo v minulosti. Naša cirkev mala v roku 2020 prisľúbenú historicky najnižšiu podporu – 79 000,- eur, čo bolo asi iba 40% z toho, čo dostávala napr. pred desiatimi – pätnástimi rokmi.

Partneri nám tiež oznámili, že pre rok 2021 budú z dôvodu absolútneho sústredenia sa na témy, ktoré súvisia s pandémiou a zároveň nedostatku financií platiť pre fond HfO nasledovné pravidlá a priority:

1. Ústredným cieľom sú projekty, ktoré sa zaoberajú následkami pandémie.
2. Vysokú prioritu majú programy pre marginalizované skupiny, obzvlášť postihnuté pandémiou (chudobní, utečenci, nezamestnaní, nechodiaci do škôl, nezamestnateľní).
3. Prioritu majú opatrenia, slúžiace zdraviu obyvateľstva (zabezpečenie hygienických pomôcok, informovanosti a pod.).
4. Môžu byť tiež financované školenia zamestnancov v zariadeniach, slúžiacich v boji proti pandémie a budovanie kapacít všeobecnej kontroly pred katastrofami.
5. Istú šancu má pomoc partnerským organizáciám, ktoré sa dostali v súvislosti s pandémiou finančných ťažkostí.
6. Stavebné projekty nebudú podporované.

GBÚ tieto zásady sme na začiatku roku 2021 zverejnili a žiadali sme cirkev o ich akceptovanie.

Generálne presbyterstvo základe informácií z fondu HfO ešte v decembri 2020 presunulo pre rok 2021 väčšinu projektov podaných na fond HfO do fondu Gustav Adolf Werk (GAW). Pre fond HfO uprednostnilo „projekty s ľuďmi“ a projekty diakonie. Ale predsa len zaradilo aj väčšinu stavebných projektov, až po samý okraj vyčerpania pridelených financií.

Projekty, podané do ďalšieho podporného fondu – „Malé projekty“ z Evanjelickej cirkvi v strednom Nemecku (KP EKM), boli podané a fondom prijaté tak, ako boli na našej strane schválené.

Spoločenstvu evanjelickej mládeže fond HfO oznámil, že už nemá finančnú kapacitu ich naďalej podporovať.

Veľmi oceňujeme, že predstavitelia fondov HfO, GAW a KP EKM, napriek pandémie skomplikovaným podmienkam sú absolútne ústretoví, súčinní, komunikujúci a hľadajúci riešenia. Sú to skutoční partneri, ktorí ponúkajú pomoc. Sami financujú nemalý tím ľudí a jeho logistiku, aby propagovali život cirkví za hranicami Nemecka – aj na Slovensku, zbierali pre ne peniaze, dôsledne ich spravovali, rozdeľovali a tak napomáhali ich životu a službe. Neberme to ako samozrejmosť. Sami majú značné finančné problémy. Nech nás to motivuje do väčšej ochoty financovať potreby svojich vlastných zborov a cirkvi, hovoriť o kresťanskom dávaní a samým byť príkladom darcovstva, služby a ochoty.

10.11 100. výročie ECAV v produktoch Transcia

Tranoscius pripravil pre rok 2021 štyri produkty, ktoré prinášali jubileum 100. výročia existencie ECAV v novodobých dejinách: Tranovského kalendár – ročenku, nástenný kalendár s trinástimi dobovými fotografiami z medzivojnového obdobia aj s ich výstižným popisom a stolový kalendár s päťdesiatimi troma dobovými i súčasnými fotografiami s popisom, dokumentujúcimi sto rokov novodobých dejín cirkvi. Najmä však vydal hodnotnú publikáciu „100. rokov ECAV“.

10.12 Publikácia „100. rokov ECAV“

Už na jar 2020 sme začali viesť prvé koncepčné rozhovory o príprave reprezentatívnej publikácie k stému výročiu existencie ECAV mimo rámca Rakúsko Uhorska, v novom politickom a územnom celku, v Československej republike. Autorom a iniciátorom myšlienky pripraviť jubilejnú publikáciu k 100. rokom ECAV v Československu i autorom celej dramaturgickej koncepcie a vedúcim tímu autorov bol vedúci archívu ECAV br. Martin Miti Kováč. Na jar 2021 bol skompletizovaný text knihy pripomienkovaný lektormi a z obrovského množstva fotografického materiálu boli vyselektované obrázky určené na publikovanie. Prebiehali konzultácie medzi zostavovateľom, grafikom a predstaviteľmi Transcia. Transcius dokázal zaplatiť vydanie knihy vo vlastnej réžii. Krásna a hodnotná publikácia uzrela svetlo sveta na sklonku roka 2021.

10.13 Múzeum Lutherovej reformácie na Palárikovej ulici a sen o budove Sirotinca v Modre

Budova vo vlastníctve ECAV na Palárikovej ulici mala už mnohoraké využitie. V súčasnosti je v nej umiestnená časť archívu ECAV. Od nástupu br. Martina Mitiho Kováča do funkcie vedúceho archívu ECAV sa premýšľalo nad tým, ako ešte výraznejšie využiť túto budovu na archívne účely. Na jednej strane sa rozširovali kapacity archívu, ale na druhej sa uvažovalo nad tým, ako v tejto budove aspoň v malom, v „ochutnávke“ zriadiť to, čo bolo pôvodne zamýšľané v úplne komplexnom prevedení zriadiť v uprázdnenej budove jurkovičovského Sirotinca v Modre – Múzeum Lutherovej reformácie. Mala to byť súčasť inštitúcie – Centra histórie ECAV, ktorá by mala okrem muzeálnej aj archívnu, knižničnú, kongresovú a študijnú časť.

Br. Miti Kováč spoločne s br. Karolom Prudilom pripravili vizuálny koncept a dramaturgické stvárnenie muzeálnej expozície v budove na Palárikovej. V máji a júni 2021 prebiehali menšie stavebné úpravy priestorov a ich maľovanie pred inštaláciou mobiliáru múzea. Koncom roka 2021 a začiatkom roka 2022 menšie stavebné práce a zariaďovanie pokračovali a vyvrcholili. Poďakovanie Pánu Bohu za dokončenie prác a prípravu expozície na sprístupnenie bolo dňa 2.12.2021 v malom kruhu v Múzeu Lutherovej reformácie na Slovensku. Muzeálna zbierka bola oficiálne otvorená a sprístupnená verejnosti dňa 10.3.2022. <https://www.centrumhistorie.ecav.sk/>

Vízia Centra histórie ECAV v budove Sirotínca v Modre zrejme naplnená nebude. Budova Sirotínca vyžaduje značnú investíciu (odhad z roku 2019 hovoril o približne 3,5 mil €). Je to suma, ktorá sa v kontexte aktuálnych udalostí – postpandemického hospodárskeho prepadu, zdražovania a vojny na Ukrajine javí ako nezabezpečiteľná. ECAV a CZ Modra za celou záležitosťou oficiálnu bodku ešte nedali, ale zrejme k nej bude musieť dôjsť.

11. Žaloby na ECAV

11.1 Výška platov duchovných a žaloba na ECAV

Siedmi duchovní adresovali ECAV sťažnosť vo veci výšky mzdy. Žiadajú, aby im bola priznaná vo výške 1,6 násobku minimálnej mzdy, na čo majú nárok podľa Zákonníka práce. Piaty z nich – br. Ján Meňky, Jozef Vereščák, Peter Soták a ses. Ľubomíra Mertvartová a Eva Juríková – podali žalobu na doplatenie mzdy na ECAV.

ECAV napísala vyjadrenie k žalobám. V roku 2021 sa v tejto veci neudiali žiadne ďalšie procesné záležitosti. V marci 2022 pojednával Okresný súd Bratislava III. žalobu br. Jozefa Vereščáka a zamietol ju v plnom rozsahu. V čase písania nie je známe, či sa br. Jozef Vereščák odvolal.

Znova zopakujme, že z hľadiska čisto formálnych zákonných nárokov nepovažujeme požiadavku na 1,6 násobok minimálnej mzdy pre duchovných za neoprávnenú, vzhľadom na ich dosiahnuté vzdelanie, charakter vykonávanej práce a úroveň zodpovednosti. Zákonník práce hovorí, že zamestnanec je zamestnávateľom odmeňovaný v režime minimálnej mzdy násobenej príslušným koeficientom a že je to povinnosť zamestnávateľa. Nedodržovanie tejto povinnosti napríklad kritizovala kontrola z Ministerstva kultúry v novembri 2018, ktorá konštatovala, že na GBÚ nie sú správne vyplácané mzdy zamestnancom a uložila vykonať nápravu.

Zákonník práce však hovorí aj to, že zamestnávateľ môže mať „... odmeňovanie zamestnancov dohodnuté v kolektívnej zmluve“. ECAV a jej najvyšší zákonodarný orgán – synoda – platové náležitosti duchovných upravila zákonom, mzdovými tabuľkami a zásadami pre odmeňovanie duchovných.

11.2 Žaloba br. Jána Meňkyho na ECAV

ECAV čelila v roku 2021 žalobe br. Jána Meňkyho. Zažaloval ju o „priznanie nárokov zamestnanca z titulu porušenia zásady rovnakého zaobchádzania v pracovnoprávnom vzťahu“. Br. Ján Meňky bol údajne postihovaný zo strany ECAV za upozorňovanie na závažnú protispoločenskú činnosť. Oznamovanie protispoločenskej činnosti vykonával údajne v štyroch smeroch: poukazoval na vyradovanie kandidátov z volieb vrcholných predstaviteľov cirkvi v roku 2018, na kauzu bývalého generálneho biskupa Júliusa Fila, ako vedomého spolupracovníka ŠtB, na kauzu pochybného hospodárenia spoločnosti Reformata a kauzu netransparentného financovania rekonštrukcie a následného nehospodárneho predaja účelového zariadenia Helianthus Sigord.

Br. Ján Meňky bol za nahlasovanie protispoločenskej činnosti údajne prenasledovaný a postihovaný dvojakým spôsobom. Najprv disciplinárnym rozhodnutím Šarišsko – zemplínskeho seniorátu, kde mu bol udelený trest – odvolanie z funkcie zborového farára, s podmienčným odkladom na jeden rok. Týmto disciplinárne orgány seniorátu riešili záležitosti okolo kontrolnej návštevy zo seniorátu v CZ Michalovce a tiež nezaslania dokumentov zo zasadnutia výročného konventu v CZ Michalovce. A za druhé jeho vyradením z volieb biskupa Východného dištriktu.

P – ECAV i predsedníctvo Šarišsko – zemplínskeho seniorátu napísali vyjadrenie sa k žalobe a neskôr ešte vyjadrenie sa k replike žalujúceho. V roku 2021 sa ohľadom žaloby neudialo nič. Dnes už vieme, že pojednávanie na Okresnom súde Bratislava III. sa konalo dňa 1.2.2022 a v pokračovaní dňa 18.3.2022. Sudca žalobu zamietol v celom rozsahu. Konštatoval, že Ján Meňky nie je ohlasovateľom protispoločenskej činnosti a že štát nezasahuje do vnútorných záležitostí a rozhodnutí orgánov cirkvi. Nie je ešte známe, či sa Ján Meňky odvolá.

Na súdnom pojednávaní sme si museli nevdojak spomenúť na synodu v roku 2020 v Ružomberku. Tá neschválila predložený zákon o súdnictve a vrátila ho navrhovateľovi na prepracovanie. Navrhované znenie zákona oddeľovalo súdnu moc od výkonnej a zákonodarnej moci v cirkvi. ECAV žalujúci farár Ján Meňky na pojednávaní vysvetľoval, aká je to anomália, že súčasné vedenie cirkvi dosiaľ neoddelilo súdnu moc od ďalších mocí.

Budúcim generáciám teda pripomeňme, že návrh z roku 2020 bol historicky prvým návrhom od roku 1989, ktorý chcel dosiahnuť nezávislosť cirkevných súdov od ďalších zložiek moci. A pripomeňme im tiež, že br. Ján Meňky mohol o tejto otázke bez akýchkoľvek obmedzení hovoriť, písať, angažovať sa napríklad v rokoch 2006 – 2018, kedy sa permanentne ocital v najtesnejšej blízkosti vtedajšieho vedenia cirkvi. Neurobil však vôbec nič.

11.3 Žaloba zo strany Asloz na ZED

Predžalobnú výzvu od tej istej advokátskej kancelárie dostalo aj ZED. Prípado sa začal priamou a priznanou požiadavkou od bývalého predsedu farárskeho spolku v Durínsku na ZED, aby pomoc našim duchovným, ktorí sa aktivizujú v Asloz, a ktorí sú údajne prenasledovaní, nebola už viac vyplácaná priamo im, ale aby im bola vyplácaná cez ZED. Výbor ZED na túto požiadavku odpovedá v liste, adresovanom Výboru partnerskej farárskej organizácie v Durínsku. Pritom uviedol informáciu, že istému nášmu duchovnému mal byť ponúknutý vstup do Asloz v súvisi s nejakou finančnou výhodou. ZED použil v liste na označenie tohto počinu slovo „korumpovanie“. Za toto slovo bol ZED na Slovensku obratom žalovaný.

Pripomeňme, ako žaloba vznikla. Informácia o liste ZED-u prišla na Slovensko po linke, uvedenej v záhlaví emailu: od predsedu Durínskeho farárskeho spolku k Milošovi Klátikovi, odtiaľ k Jaroslavovi Mervartovi, odtiaľ do právnickej kancelárie. Tá hneď zaslala predžalobnú výzvu ZED-u. ZED uznal nárok žalobcu a bol ochotný ospravedlniť sa, ale žalujúci trval na súdnom pojednávaní. ZED sa podľa nariadenia súdu ospravedlnil Asloz v liste adresovanom Durínskemu farárskemu spolku.

Na jar 2022, keď píšeme túto správu vieme, že v apríli 2022 bol predseda Durínskeho farárskeho spolku členmi farárskeho spolku odvolaný zo svojej funkcie za kauzy, ktoré nesúviseli so ZED a ECAV. Nový dočasný predseda a Výbor farárskeho spolku zároveň s ľútosťou deklarovali, že nikdy neboli informovaní o liste, ktorý Výboru adresoval ZED a ktorý bol dôvodom žaloby. Záležitosti okolo listu boli aktivitami bývalého predsedu spolku. Členovia Výboru i samotní členovia spolku boli od diania odizolovaní, nemali o ňom žiadnu vedomosť!

Celá záležitosť pôsobí zároveň ako fraška i tragédia. Predseda farárskeho spolku, ktorý nepochybne v minulosti urobil pre ECAV a jej duchovných mnoho dobrého, získal presvedčenie, že práve Asloz je to zdravé, luteránske a martýrske jadro cirkvi. Chodil do prostredia a na podujatia Asloz. Prinášal finančnú pomoc tejto skupine. Ubezpečoval ju o solidarite Durínskeho farárskeho spolku, dokonca aj ďalších komunít duchovných v Nemecku. Týmto všetkým však prispel k radikalizácii pomerov v ECAV, k aktivizácii Asloz a k nášmu vnútornému štiepeniu.

Nový dočasný predseda a členovia Výboru Durínskeho farárskeho spolku začínajú preberať agendu spolku a orientovať sa v nej. Pre nás ako ZED a ECAV budú zaujímavé informácie o tom, ako presne vyzeral a fungoval

dotačný systém, ktorým boli podporovaní jednotliví duchovní a cirkevné zbory, sympatizujúce s Asloz. Možno uvidíme, že nám tu fungoval paralelný „FFZ“, do ktorého nebolo treba prácne prispievať, iba deklarovať, že ste sympatizantom s Asloz.

Ako smutná bodka za celým prípadom je tu už iba obava, deklarovaná nám z prostredia terajších predstaviteľov Durínskeho farárskeho spolku, že v súčasnosti sa okolo odvolaného predsedu môže formovať alternatívny farársky spolok. Teda „Asloz“ na durínsky spôsob. Ďalšie udalosti ukážu, čo z toho sa potvrdí.

11.4 Žaloba zo strany Asloz na ECAV

Advokátska kancelária, ktorá zastupuje br. Jána Meňkyho v žalobe proti ECAV adresovala ECAV v roku 2020 predžalobnú výzvu, na podanie ktorej ju zmocnil Asloz v osobe br. Jaroslava Mervarta. ECAV podľa nej poškodila dobré meno Asloz zverejnením vyhlásenia k inštalácii Predsedníctva ECAV a biskupa ZD zo dňa 4.3.2019. Spomínal sa v ňom aj anonym, vyhrážajúci sa zhromaždeniu bombovým útokom. V tej súvislosti bola spomenutá zlá atmosféra v ECAV a aktivity Asloz. Žalobca tvrdí, že v čitateľovi mohla vzniknúť domnienka, že vyhrážanie sa bombovým útokom má na svedomí Asloz. V roku 2021 GPZ ECAV pripravil vyjadrenie ECAV k žalobe.

Pripomeňme tiež, že br. Jaroslav Mervart zmocnil túto advokátsku kanceláriu na podávanie predžalobných výziev a na zastupovanie v súdnych sporoch vo veci zásahov do dobrej povesti Asloz, zo strany ktoréhokoľvek predstaviteľa ECAV, ktorejkoľvek Cirkevno - organizačnej jednotky ECAV, ktoréhokoľvek predstaviteľa COJ ECAV, Združenia evanjelických duchovných a ktoréhokoľvek predstaviteľa ZED.

12. Ekonomika a účtovníctvo GBÚ

S avizovaným odchodom do dôchodku dlhoročnej pracovníčky GBÚ, ses. Marty Stašiniakovej, ktorá zastávala pozíciu hlavnej ekonómky a účtovníčky, ale tiež v súlade so snahou o znižovanie nákladov na prevádzku GBÚ, bola od 1.1.2021 uzatvorená zmluva na spracovanie účtovníctva dodávateľským spôsobom (outsourcing) s firmou Jana Marková GONJA, IČO 30213614. Účtovnú závierku za rok 2020 spracovávala ešte ses. Stašiniaková, ale jej odchodom do dôchodku a absenciou hlavného ekonóma bola čiastočne prerušená kontinuita činností, niektorá agenda nestihla byť riadne ukončená (napr. kompletná inventarizácia) a odovzdaná.

Začiatkom roka 2021 vypísalo GP výberové konanie na pozíciu riaditeľa GBÚ, pričom táto pozícia mala byť spojená aj s pozíciou hlavného ekonóma. Z prihlásených uchádzačov nebol nikto, kto by bol ochotný vykonávať túto kumulovanú funkciu a ktorého mzdové nároky by ECAV vedela uspokojiť v rámci svojich finančných možností. Absencia ekonóma spôsobila nahromadenie pracovných úloh, riešením (aj keď nie úplne ideálnym a pokrývajúcim všetky potreby GBÚ) bola zamestnanie br. Martina Šimuna na čiastočný úväzok (25%, reálne však oveľa viac) od 1.9.2021 na pozíciu hlavného ekonóma.

Okrem zabezpečenia riadnej, operatívnej činnosti Finančno-personálneho oddelenia, bolo základným cieľom nastavenie systémov pre zefektívnenie fungovania oddelenia, aj celého úradu:

v oblasti spracovania miezd:

- digitalizácia činností a prepojenosť účtovného systému s mzdovým systémom, čím došlo k zníženiu časovej náročnosti pri spracovaní a tiež minimalizácia chybovosti vyplývajúca z manuálneho spracovania, celkové uľahčenie práce a s tým súvisiaca redukcia nadčasov

- mzdy boli prvý krát takto elektronicky preúčtované zo mzdového do účtovného systému vo februári 2022 za mesiac január 2022
- prispôsobenie mzdového systému z dôvodov nastavenia a spracovania príspevkov z Fondu finančného zabezpečenia a tiež z dôvodu alokácie osobných nákladov
- bol realizovaný tender na outsourcovanie mzdovej agendy za účelom vyhodnotenia hospodárnosti súčasného nastavenia, ktorý ukázal, že externé spracovanie mzdovej agendy by nebolo pre ECAV finančne výhodné (náklady by boli vyššie ako pri interných zamestnancoch)

v oblasti spracovania účtovníctva:

- nastavenie nového formátu účtovania nákladov a výnosov nie iba podľa zdrojov financovania - štátny príspevok, cirkevné zdroje a podnikateľská činnosť, ale aj podľa účelu ich použitia – jednotlivých oblastí a činností ECAV, podľa čoho bude možné sledovať náklady oveľa podrobnejšie a detailnejšie (v niektorých oblastiach až na jednotlivé akcie – napr. náklady na zasadnutia orgánov ECAV)
- revízia bankových účtov a ich špecifikácia podľa účelu použitia finančných prostriedkov – najmä vyčlenenie samostatného bankového účtu, na ktorom sa evidujú príspevky FFZ
- aktualizácia internej smernice vo veci obehu účtovných dokladov – analýza a odsúhlasovanie jednotlivých účtovných položiek, úprava účtovania niektorých položiek - vypracovanie kompetenčnej matice – definovanie reportingových výstupov

v oblasti personálnej agendy:

- prebieha audit a kompletizácia údajov v osobných spisoch zamestnancov, pretože tieto sú v mnohých prípadoch neúplné
- práce na aktualizovaní a zjednotení obsahu pracovných zmlúv a pracovných náplní (duchovní aj GBÚ)
- počas roku 2021 bolo spracované enormné množstvo platových dekrétov, ktoré vyplývajú z prechodov do iného platového stupňa, ale tiež so zavedením FFZ
- spracovanie zvýšenej administratívnej agendy v súvislosti s pandemiou a dynamickými zmenami zákonníka práce

v oblasti operatívnej prevádzky GBÚ:

- na základe výsledkov tendra bol zavedený a realizovaný elektronický dochádzkový systém na GBÚ, ktorý umožňuje elektronickú evidenciu dochádzky, fyzickej, aj práce z domu – evidenciu pracovných činností a nadčasov, ako aj elektronické schvaľovanie neprítomností v práci (dovolenky, PN, P, náhr. voľna, HO a pod.)
- dochádzkový systém bol prepojený so mzdovým systémom, pričom evidencia dochádzky bola takto z dochádzkového systému prvý krát prenesená do mzdového systému v marci 2022 za mesiac február 2022, šetrí to čas mzdovým pracovníckam a eliminuje možnú chybovosť vyplývajúcu z manuálnej evidencie a jej nahadzovania do mzdového systému
- po otestovaní systému v praxi bude snaha o jeho zavedenie aj na úroveň seniorátov – aby mohla byť používaná elektronická evidencia dovolení, PN a pod., čím by odpadlo zasielanie „papierových“ lístkov na seniorské úrady a následne na GBÚ, ktorého časové oneskorenie (najmä na prelome mesiacov) spôsobuje problémy mzdovému oddeleniu pri spracovaní miezd a odvodov (v dôsledku čoho je potrebné riešiť aj opravné výkazy do sociálnej a zdravotnej poisťovne)

v oblasti digitalizácie:

- zavedenie elektronického podpisovania dokumentov, využívaním dôveryhodnej služby poskytovanej spoločnosťou Disig a.s. - vyhotovovanie elektronických podpisov, elektronických pečatí a elektronických časových pečiatok
- týmto spôsobom je podpísovaná väčšina dokumentov pochádzajúcich z GBÚ, vrátane hromadnej korešpondencie pre cirkevné zbory, platových dekrétov, predpisov platieb do FFZ a pod.,
- dokumenty sú následne zasielané elektronickou formou, čo zabezpečuje okamžitú informovanosť (ne stráca sa čas strávený poštovou prepravou), znižuje to časovú a personálnu náročnosť (vytláčenie množstva listov, ich „obáľkovanie“, odnesenie na poštu atď.) a neposlednom rade šetrí najmä finančné náklady (papier, toner, obálky, poštovné)
- postupne sa zavádza elektronické zasielanie aj pre výplatné lístky zamestnancov, hromadné rozposielanie vyúčtovacích listov za využívanie služby HVPS, ako aj iné oblasti
- je nevyhnutné, aby sa elektronická komunikácia stala bežnou súčasťou administratívy všetkých pracovníkov ECAV, uľahčuje to prácu, eliminuje chybovosť, ale aj šetrí čas a finančné prostriedky.

13. Reformatá

Ku dňu 10.8.2021 boli Valným zhromaždením Reformaty menovaní noví konatelia, br. Peter Gärtner a Tomáš Hyben (úrad bol prebratý 25.8.2021). Dôvodom odvolania predchádzajúceho konateľa br. Branislava Rybníkára bola žiaľ nespokojnosť s rýchlosťou a kvalitou plnenia úloh, vyplývajúcich hlavne z uznesení GP a synody. Završená bola jeho neprítomnosťou na jednaní synody, kde mal byť on ten prvý, kto vysvetľuje a obhajuje pracovnú stratégiu Reformaty, dosiahnuté výsledky a odpovedá na otázky i protiargumentáciu synodálov.

P – ECAV, ktoré je Valným zhromaždením Reformaty oceňuje, akým spôsobom sa noví konatelia ujali svojich funkcií, ako dôsledne a odborne je riešená pracovná agenda, ako prebieha pracovná komunikácia s P – ECAV, GP a GHV, aj keď riešená agenda nie je jednoduchá a aké výsledky boli dosiahnuté za deväť mesiacov ich pôsobenia, aj keď ako neordinovaní svoje úlohy konali popri svojich vlastných profesionálnych povinnostiach a bez nároku na odmenu, či hradenie vlastnej logistiky. Vyjadrujeme dôveru tomu smeru, ktorí v oblasti správy majetku ECAV zvolili a tým rozhodnutiam, ktoré doteraz urobili.

V tejto chvíli nejdeme popisovať a hodnotiť ani tak konkrétne stavebné, technické a správcové výkony, týkajúce sa denného manažmentu majetku, napr. komunikáciu s každým nájomníkom, plošné úpravy výšky nájomného, tému zlého technického stavu budovy Panenská 25 a komplikovanej pozície pri budove Svoradova 1, eliminovanie toxických nájomníkov a ich zmlúv, čelenie hrozbám, vyplývajúcim z niektorých rizikových zmlúv, príprava bytov na rekonštrukciu, zabezpečenie systému vstupu do dvora GBÚ a budovy GBÚ – eliminácia cudzích subjektov na dvore a v budove GBÚ, presné zameranie všetkých budov a bytových priestorov, kompletná pasportizácia, Beckovská Vieska a pod. V tejto chvíli by sme chceli oceniť hlavne úsilie konateľov – v komunikácii so ses. zast. gen. dozorkyňou, hlavným ekonómom GBÚ a členmi Dozornej rady Reformaty – o vyjasnenie a účinné vyriešenie všetkých tých skutočností a procesov, ktoré majú účtovno – ekonomický charakter, ktoré boli zapríčinené podľa nášho názoru kontinuálnym amaterizmom pri správe majetku ECAV v dávnejšej i nedávnej minulosti, ktoré zaťažili spoločnosť a vlečú sa s ňou roky. Ich nastavenie na účtovne a manažérske štandardnú a pre ECAV efektívnu úroveň.

Jedným z výsledkov doterajšej činnosti nových konateľov je vznik obsažného informatívneho a koncepčného materiálu s 21 prílohami, spracovaného na vysokej odbornej úrovni, ktorý dostáva k dispozícii každý člen

synody. Za najdôležitejšie časti v ňom považujeme časť o hospodárení spoločnosti (str. 4 - 17), o finančných záväzkoch spoločnosti voči ECAV (str. 17 - 19), dlhoočakávanú kompletnú pasportizáciu majetku ECAV (str. 21 - 66), prehľad nájomných vzťahov vyplývajúcich zo správy majetku ECAV, návrh opráv a investícií (str. 68 - 91), ku uzneseniam synody právne stanovisko k opatreniam na zrušenie a následnú likvidáciu spoločnosti (str. 96 - 98), právne stanovisko k postupu pri likvidácii spoločnosti s ručením obmedzeným (str. 96 - 101) a tiež odpovede na možné otázky, ktoré z celej problematiky vyplývajú (str. 101 - 104). Samozrejme, materiál je zaujímavý a podnetný v každej časti. Ďakujeme zaň autorom. Odpočívame ho synodálom na dôkladné preštudovanie, z hľadiska náročným rozhodnutím, týkajúcich sa spôsobu správy majetku ECAV, ktoré musí synoda urobiť.

14. Evanjelická diakonia

V roku 2021 bola z úrovne GP a synode pokračovane riešená otázka nastavenia vzťahov medzi Evanjelickou diakoniou (ED) a ECAV. Deklarujeme, že z hľadiska ECAV nešlo o žiadne mocenské a proti diakonii samoučelne smerujúce jednanie, ale o štandardné a logické požiadavky, ktoré má každý zriaďovateľ voči svojmu účelovému zariadeniu: aby ED mala nespochybniteľný a realite zodpovedajúci štatút, riadnu a nespochybniteľne zastúpenú Správnu radu a Revíznú komisiu a tá aby vykonávala svoju činnosť a vo finále aby mohla prebehnúť voľba riaditeľa ED.

Presne tieto naše požiadavky, ciele a snahu vyjasniť si vzájomné pozície sme deklarovali na stretnutí SR a Ústredia ED, riaditeľov stredísk a členov GP v Banskej Bystrici. Stretnutie procesuálne akoby nič nevyriešilo. Dôležité však bolo informovať prítomných o postojoch GP, pretože voči vedeniu cirkvi a GP zaznievajú výhrady o snahe mocensky diakoniu ovládnuť, získať jej peniaze, prípadne výčitky, že vedenie cirkvi a GP sa vlastne o život a službu stredísk ani nezaujíma a zaujíma sa iba o peniaze. Bolo cítiť, že tento naratív, ku ktorému sa nehlásime a jednoznačne ho odmietame, bol a zostáva v niektorých prítomných hlboko zakorenený.

V priebehu roka 2021 SR ED predložila návrh novelizovaného štatútu, ku ktorému GP prijalo desiatky pripomienok, ktoré dalo na vedomie SR ED. Ďalej sa už neudialo nič, patová situácia pokračovala.

Veľmi preto oceňujeme, že synoda prijala novelizáciu zákona o účelových zariadeniach, čím umožnila vykonať tri kľúčové úkony; totiž prijať ešte v roku 2021 novelizovaný štatút Evanjelickej diakonie a na tom základe zahájiť proces riadneho a nespochybniteľného etablovania Správnej rady a Revíznej komisie a vykonať výberové konanie a voľbu riaditeľa, čo sa uskutočnilo na jar 2022.

Evanjelická diakonia z transferu štátnych prostriedkov, ktoré idú cez GBÚ, na základe uznesenia GP nedostávala v roku 2021 4,45 %, ale iba 3 %. Áno, nebol to celkom štandardný postup, ale bola to adekvátna reakcia na úplne neštandardné počínanie si vedenia diakonie. Ak napríklad nemôže zriaďovateľ vedieť, kto menovito je členom Správnej rady účelového zariadenia ktoré zriadil a takáto požiadavka je označená za „dehonestovanie práce týchto ľudí“, potom samozrejme vzniká úplne zásadná nedôvera voči tomu, kam zriadenie smeruje. Za takejto situácie dostávalo peniaze sa svoj základný administratívny chod, s prísľubom, že po začatí riadnej komunikácie a spolupráce budú peniaze vyplácané v plnej výške a i riadne doplatené. Takýto stav však v roku 2021 žiaľ nenastal.

Všetky peniaze, ktoré boli Ústrediu ED zadržané, si nenechala pre seba ECAV, ani dištrikty, o ktorých sa priamo v zápisnici zo zasadnutia SR uvádzalo, že chcú peniaze ED pre seba. Vznikla projektová schéma, do ktorej sa mohli hlásiť jednotlivé strediská ED a samostatné diakonické zariadenia ECAV a z ktorých mohli čerpať na nákup materiálu – technického zabezpečenia. Teda všetko prostriedky, zadržané Evanjelickej diakonii, išli do

diakonickej práce stredísk a samostatných zariadení. Peniaze boli žiadateľom poskytnuté a riadne vyúčtované do konca roku 2021.

Do diania v roku 2022 už patrí, že ku dňu 1.4.2022 začala funkciu riaditeľky ED vykonávať ses. Ľubica Sabóová Vysocká. P – ECAV, riaditeľ GBÚ a GPZ sa zúčastnili časti procesu preberania a odovzdávania úradu riaditeľa a ďalej tento proces pozorne sledovali. Podrobnejšie informácie o tom budú uvedené vo Výročnej správe P – ECAV na budúcoročnú synodu. Už teraz je ale dôležité povedať, že sme boli konfrontovaní s množstvom neakceptovateľných faktov, ktoré svedčia o tom, že v činnosti Ústredia ED sa diali neštandardné postupy, ktoré nemali súvis s rozvojom diakonie. Tento názor sme pri preberaní úradu br. Jánovi Gasperovi úplne priamo a nedvojzmyselne vyslovili do očí.

Bola to samozrejme veľmi bizarná situácia, pretože rovnako sme mu chceli poďakovať za vykonávanie poverenej funkcie štatutára diakonie. Za dobré veci každému patrí poďakovanie. Za tie, ktoré sú neakceptovateľné a zbytočne zamestnávajú tých, ktorí chcú diakoniu rozvíjať, nikomu žiadne poďakovanie nepatrí, skôr morálne odsúdenie.

V každom prípade pri odovzdávaní a preberaní úradu (v čase písania správy ešte stále prebieha) sme pochopili, prečo sa tak dlho členovia GP nemohli dostať k úplne základným údajom a dokumentom diakonie. Prípady Evanjelickej diakonie posledných rokov vnímame ako odstrašujúci príklad toho, ako inštitúcia zriadená ECAV si začne žiť svojím životom, vydáva samu seba za permanentne prenasledovanú a podozrievanú, vytvorí okolo seba mučenícky opar a každý, kto celú túto blokádu a procesualný pat chce prekonať, je označovaný za neprajníka, či priamo nepriateľa diakonie.

Na záver znovu, ako už mnoho krát vysoko oceňujeme obetavosť a nasadenie všetkých zamestnancov jednotlivých stredísk ED a samostatných diakonických zariadení ECAV. Zabezpečili pobyt, liečbu a denné fungovanie klientov v sťažených pandemických podmienkach. Vymysleli spôsoby, ako každodenný život a potreby klientov čo najlepšie zvládnuť. Nech všetkým Pán Boh odplatí svojim požehnaním!

15. Transcius

Transcius mal v roku 2021 svoje orgány personálne zaplnené. Predsedom predstavenstva bol br. Jaroslav Pilát, podpredsedom br. Tomáš Hyben, členmi ses. Eva Bachletová, br. Ján Hroboň, Ján Jančo, Martin Kováč a Roman Porubän. Br. Martin Kováč sa svojho členstva v r. 2020 vzdal, ale vzdanie sa nebolo vykonané formálne správne a členom predstavenstva zostal až do marca 2021. Predsedom dozornej rady bol br. Ján Bunčák (ďalší členovia br. Martin Beňuch a Ján Paciga). Riaditeľom br. Peter Gärtner.

Šéfredaktorom vydavateľstva bol br. Libor Bednár. Pracovali redakcie Evanjelického posla spod Tatier, Cirkevných listov a Dúhy. Ďakujeme predplatiteľom za vernosť týmto periodikám. Cirkevné listy a hlavne Dúha však budú musieť prejsť reformnými zmenami.

Transcius v priebehu roka 2021 vydal pekné množstvo titulov v edíciách Teologická knižnica, Osobnosti, ďalej prekladovú a bohoslužobnú literatúru, knihy pre deti, beletriu a klasické kalendárové produkty.

S radosťou evidujeme, ako Transcius nastavuje dlhodobé ciele svojho rozvoja v duchu programovej vízie ECAV „Vízia na 5 prstov – S Kristom a spolu“ a tým dokazuje jej aplikovateľnosť a relevantnosť aj pre taký subjekt, akým je vydavateľstvo.

Oceňujeme praktické kroky Transcie, vedúce k stabilizácii spoločnosti, jej reštartu, účtovnej konsolidácii a stanovení vízie rozvoja. Ďakujeme všetkým členom orgánov, riaditeľovi, šéfredaktorovi, redaktorom

a zamestnancom za ich prácu, i znášanie nepríjemných útokov a i keď je Transcius akciová spoločnosť a jej riadenie i výsledky sa týkajú predovšetkým akcionárov, ďakujeme mu za službu celej cirkvi!

Transcius vedie jeden aktívny súdny spor proti Spolku Tranovský, Asloz, a štyrom fyzickým osobám (br. Ľubomír Turčan, Jaroslav Mervart, ses. Martina Kováčiková a Zuzana Zimániová), o zdržanie sa neoprávnených zásahov do práv a ochranných známk, obchodného mena, názvu právnickej osoby, zdržania sa nekalosúťažného konania, odstránenia následkov protiprávneho konania, náhradu škody, vydanie bezdôvodného obohatenia a poskytnutie primeraného zadosťučinenia.

Proti Transciuu sú vedené spory: za neplatnosť Valného zhromaždenia v r. 2019 (br. Jaroslav Mervart, Miroslav Klima a Ľubomír Turčan), o uloženie povinnosti uverejniť opravu (Spolok Lutherus), o uloženie povinnosti uverejniť odpoveď (br. Ľubomír Turčan), o uloženie povinnosti uverejniť odpoveď (br. Jaroslav Mervart) a uloženie povinnosti uverejniť odpoveď (ses. Martina Kováčiková).

Členovia orgánov Transcicia navzdory všetkým ťažkostiam trpezlivo pracujú a my oceňujeme ich činnosť. Spoločnosť dosiahla pozitívny hospodársky výsledok, produkuje knihy, snažila sa čo najefektívnejšie jednať v zložitej pandemickej situácii. Všetkým, ktorým naše tradičné vydavateľstvo Transcius leží na srdci a radi by mu pomohli, radia: Nakupujte u nás!

Kompletné informácie o činnosti Transcicia sú akcionárom k dispozícii na webe Transcicia a priebežne o tom najdôležitejšom informujú médiá ECAV.

16. Ekumenická pastoračná služba v Ozbroyených silách a Ozbroyených zborov Slovenskej republiky (EPS)

V roku 2021 vykonávalo službu v EPS desať duchovných ECAV. Pôsobili ako duchovní v Ozbroyených silách (vojenský duchovní br. Viktor Sabo – zároveň generálny duchovný EPS a Ondrej Rišiaň), v zložkách Ministerstva vnútra (policajní duchovní Milan Petruľa, Milan Bartko, Matúš Vongrej, Ján Paciga a ses. Júlia Štofanová), v Zboroch väzenskej a justičnej stráže (väzenský duchovný br. Ľubomír Kordoš a Dušan Vaňko) a vo Finančnej a colnej správe (br. Marián Bodolló). Okrem nich niekoľko ďalších členov ECAV tvorí tím zamestnancov Ústredia EPS.

Gen. biskup bol ako predseda Ekumenickej rady cirkví s generálnym duchovným EPS Viktorom Sabom v pravidelnom pracovnom kontakte, minimálne na týždennej báze. Tiež s generálnym duchovným služobne komunikuje aj Zbor biskupov. Úroveň porozumenia, otvorenosti a spolupráce úprimne oceňujeme.

Evanjelickí duchovní EPS plnia svoje povinnosti, vyplývajúce z ich služobného zadelenia a rozkazov nadriadeného - nadriadených. Prílohou tejto výročnej správy je Správa o činnosti Ústredia EPS, ako ju pripravil generálny duchovný EPS, plk. Viktor Sabo. Dávame ju synodálom i celej cirkvi do láskavej pozornosti v prílohe tejto Výročnej správy.

17. ECAV a médiá: pandémia – sčítanie obyvateľstva – Evanjelický festival

Pre najkľasickejšie digitálne médium – webovú stránku ecav.sk – pripravila v priebehu roka 2021 mediálna tajomníčka Jana Nunvářová, resp. zverejnila po príprave inými zložkami ECAV nasledujúce príspevky:

- 10 usmernení – odporúčaní v súvislosti s pandémiou
- 16 oficiálnych stanovísk ECAV, či tlačových správ a informácií

- 6 príspevkov k dôležitým historickým udalostiam či jubileám osobností, týkajúcich sa ECAV
- pravidelné príspevky z cyklu Domáce pobožnosti (Štefan Kiss), Okienko Modlitebného spoločenstva (Stanislav Kocka) a Spomíname na vzácných evanjelikov (Tibor Molnár).
- videodiskusu s kandidátmi na úrad generálneho dozorca Mariánom Damankošom a Ivanom Trepáčom, vysielanú z Hýb a online trojvysielanie Celoslovenského stretnutia evanjelikov.
- 50 minútových príhovorov gen. biskupa „Milí moji...“
- na web stránke pribudla aj funkcionálna „Nájdí zbor“, ktorá po zadaní miesta graficky ponúkne návštevníkovi stránky najbližšie kostoly.
- takisto sa v roku 2021 pomaly adaptovala aj podstránka daruj.ecav.sk, ktorá chce byť malou platformou informujúcou o misijných aktivitách

V marci 2020 vznikol projekt pravidelných ranných zamyslení z Veľkého Krtíša, ktorý pripravovali duchovní Ján a Martina Rumanovci, Michal Meliško a kameraman Juraj Zolcer. Projekt mal vysokú sledovanosť. Po skončení prvej vlny tento formát po dohode prebral Mediálny výbor a na jeho základe vytvoril formát „Ranných zamyslení“. V júni 2020 bol odvysielané prvé ranné zamyslenie, už pod hlavičkou Mediálneho výboru. Pripravovali ho oslovení duchovní z celého Slovenska. Natáčalo sa v jednotlivých evanjelických kostoloch, vždy v trojiciach, dva príspevky na každého kazateľa. V roku 2021 bol tento formát premenovaný na „Počúvajte Slovo Božie“. Bolo odvysielaných 310 videozamyslení, ktoré mali priemerne 2 500 zhliadnutí.

V roku 2021 nebolo síce formálne podpísané Memorandum o spolupráci s RTVS, ako v roku 2020, ktoré definovalo posilnený režim vysielania náboženských programov ECAV. Aj bez písomného dokumentu bol veľmi otvorený a jasne dohodovaný a akceptovaný posilnený režim vysielaní v televízii a v rozhlase. Za toto gesto sme predstaviteľom RTVS a náboženských redakcií televízie a rozhlasu veľmi vďační. Oceňujeme úroveň vzťahov, dôvery a spolupráce.

V roku 2021 sa uskutočnilo v RTVS desať riadnych televíznych prenosov. K tomu bolo uskutočnených deväť mimoriadnych televíznych prenosov na RTVS. V rámci televízneho vysielania sa konali ešte dva mimoriadne prenosy na TA3 počas veľkých sviatkov. Jeden prenos bol mimoriadne vykonaný z kaplnky Televízie LUX. V televízii išlo teda celkovo 22 vysielaní evanjelických bohoslužieb.

Čo sa týka ďalších formátov RTVS, Redakcia náboženského vysielania pripravila 5 relácií „Slovo“ s evanjelickými duchovnými a 4 relácie „Sviatočné slovo“. Spomeňme aj reláciu Televízny posol, ktorú pripravuje brat Matej Synak a často sa témy venujú pôsobeniu evanjelickej cirkvi. Relácií bolo v roku 2021 pripravených 10.

V roku 2021 sa zároveň uskutočnilo 15 rozhlasových vysielaní Služieb Božích. Mimoriadne vysielania dohodnúť možné nebolo. Slovenský rozhlas však zároveň umožnil 16 vysielaní evanjelických pobožností na Rádiu Regina. Sedem ich vykonal tandem Ivan Elko – Janko Siroma, deväť Štefan Kiss – Stanislav Tichý. V rozhlase išlo teda celkovo 31 vysielaní evanjelických Služieb Božích, alebo pobožností.

Dá sa teda konštatovať, že každý týždeň v roku 2021 televízia či rozhlas uviedli jedny evanjelické Služby Božie či pobožnosť.

Dôležitým projektom, ktorý realizuje ECAV v spolupráci s Ekumenickou radou cirkví je relácia vysielaná v rozhlase RTVS „Ekuména vo svete“. V roku 2021 bolo pripravených celkovo 52 relácií o živote cirkví vo svete.

Mediálny výbor mal v roku 2021 desať členov. Zvláštny akcent jeho činnosti dalo Sčítanie obyvateľstva. Preto uveďme z pestrej palety tém činností Výboru aspoň tie najdôležitejšie.

- Na prvom zasadnutí (2.3.) výbor vyhodnotil práve prebiehajúcu kampaň pri sčítaní obyvateľstva na Facebooku (zasiahnutých 560 tis. osôb), YouTube (600 tis. osôb), na webe ecav.sk (38 tis. osôb), Instagrame a vo vyhľadávачoch Google. Zároveň začal hľadať vhodnú alternatívu pre nekonajúci sa Evanjelický festival.
- Na druhom zasadnutí (19.4.) sa vrátil k vyhodnocovaniu mediálnej kampane pri sčítaní obyvateľstva, prerokoval a prijal správu o činnosti Výboru za r. 2020, pripravil online podujatie „Celocirkevné stretnutie evanjelikov online, 21. – 23.5.2021“ a dokončil proces spustenia mediálnej novinky – vydávanie Newslettra od 1.5.2021.
- Na treťom zasadnutí (16.6.) vyhodnotil projekty Ranné zamyslenia, Newsletter, Celoslovenské stretnutie evanjelikov online. Plánoval projekty „Digitálna cirkev“ a „Spomienky na väznených“.
- Na štvrtom zasadnutí (16.9.) prepojil projekt „Digitálna cirkev“ s konceptom Edukačno-misijného centra ECAV a naplánoval okruhy a témy budúcej nožnej spolupráce.
- Piate stretnutie bolo so seniorálnymi mediálnymi koordinátormi, ktorých oslovenie sa začalo už v roku 2020, nastavenie spolupráce s nimi a ponuka ich ďalšej základnej mediálnej formácie.

Už od 4.5.2020 sa Mediálny výbor začal pripravovať na splnenie kľúčovej misie pre rok 2021 – prípravy a realizácie kampane pri sčítaní obyvateľstva 2021. Ako je známe, Výbor vsadil na „digitálny“ a nie „papierový“ koncept kampane. Rátal s tým, že verejnosť viac sleduje informácie na webe a sociálnych sieťach, menej ju osloví leták, banner, či článok v novinách.

K preneseniu kampane bezmála výhradne do webového priestoru zároveň prispela aj pandémia. Členovia sa podľa prieskumu, pripravenej koncepcie a celkovej situácie rozhodli, že treba komunikovať predovšetkým s nominálnymi evanjelikmi, ktorí stoja mimo aktívneho diania v ECAV a nie už s pravidelnými účastníkmi Služieb Božích, ktorí majú jasno v otázke, kam duchovne patria. Zodpovednou za kampaň bola Jana Nunvářová, asistentmi jednotlivých projektov boli misijní tajomníci dištriktov.

GP schválilo pre kampaň príspevok 7 000,- €. Čerpaných bolo nakoniec z cirkevných zdrojov 840,- €. (Rozpočet: Realizácia a príprava obsahu webstránky evanjelici.sk 5 000,- €, Google a YouTube kampaň 2 280,- €, Facebook kampaň 4 000,- €, Príprava podkladov k sčítacej kampani a ďalšia update webovej stránky a YouTube kanála Veríme srdcom – evanjelici 5 220,- €. Spolu výdavok 16 500,- €. Na to boli použité dotácie zo zahraničia 12 262,-€, od Misijného výboru 3 398,-€, z rozpočtu cirkvi 840,-€.

Výbor sa zamerl na prípravu nového webu informujúceho o histórii, súčasnosti a mnohorakej službe ECAV dnes. Tiež na oslovenie známych evanjelických osobností, ktoré by sa mohli stať ambasádormi mediálnej kampane – vyznávajúcimi svoju vieru, pozývajúcimi k sčítaniu a priznaniu sa k ECAV. Pointou kampane však bolo prinášať pestré informácie s výpovednou hodnotou o tom, čo všetko ponúka človeku a spoločnosti naša cirkev dnes.

Takto už v poslednej tretine roka 2020 vznikol web evanjelici.sk a koncept kampane „Veríme srdcom“, s veľmi príjemným vizuálom a skvelým obsahom. Ambasádormi kampane boli herečka a pedagogička Ľudmila Swanová, hokejista Michal Handzuš, enológ Fedor Malík, ale tiež riaditeľ divadla v Prešove Ján Hanzo, výtvarník Stano Lajda, kondičný tréner a influencer Peter Podlesný, historik Milan Portík a gen. biskup. Web evanjelici.sk a kampaň „Veríme srdcom“ bol v plnej sile smerovaný k verejnosti na prelome rokov 2020 a 2021, čo bol kľúčový čas jeho pôsobenia.

Vo výročnej správe mediálnej tajomníčky Jany Nunvářovej za rok 2021, ktorá je prílohou tejto Výročnej správy, nájdeme kompletne informácie o svete médií v ECAV, o činnosti Mediálneho výboru a podrobnú štatistickú

analýzu pôsobenia v rámci sociálnych médií (Facebook ECAV s vami, Instagram ECAV s vami, YouTube ECAV s Vami, podcast: Počúvajte Slovo Božie, web ecav.sk a informácie o dosahu Newslettera ECAV).

18. Zahraničné vzťahy a pracovno – partnerské kontakty ECAV

18.1 Nemecky hovoriace zahraničie

Oblasť zahraničných vzťahov s nemeckým jazykovým prostredím má na starosti zahraničná tajomníčka ses. Marcela Kmeťová. Jej práca sa skladá z dvoch častí: prvou je pôsobnosť v oblasti udržiavania partnerských vzťahov a komunikácia so zahraničnými subjektmi a druhou procesovanie a vyúčtovávanie našich žiadostí o podporu z fondov. Z najdôležitejších udalostí a faktov uvádzame nasledovné:

18.1.1 Partnerské podujatia

Stretnutie Trojpartnerstva – online, 10. 3.

10.3. sa konalo tradičné stretnutie Trojpartnerstva, ktoré býva pravidelne každý rok, prvý krát však online. Úvodnú pobožnosť vykonal gen. biskup. Stretnutie bolo rozdelené na tri bloky: 1. Zhodnotenie „koronaroku“. Bolo to presne rok od nášho posledného spoločného stretnutia v Neudietendorfe a súčasne od vyhlásenia prvých protipandemických opatrení v našich krajinách. V tomto bloku odzneli referáty viacerých vedúcich cirkví. Za ECAV mal referát gen. biskup. Za Evanjelickú cirkev v strednom Nemecku regionálna biskupka Friederike Spengler a za Evanjelickú krajiniskú cirkev vo Württembergu odznel referát od referentky pre partnerstvo Cornelia Wolf. 2. blok obsahoval referáty z našich spoločenstiev – Spoločenstvo evanjelickej mládeže (SEM), Spoločenstva evanjelických žien (SEŽ) a Evanjelickej diakonie (ED). Rovnako informovali partneri o udalostiach a aktivitách zo spoločenstiev obidvoch partnerských cirkví. 3. blok obsahoval oznamy ohľadom stretnutia Trojpartnerstva v roku 2022, ako aj tému a návrhy termínu ďalšieho stretnutia. Stretnutie bolo ukončené modlitbou br. biskupa Hroboňa a požehnaním br. biskupa Mihoča.

Zasadnutie 16. krajiniskej synody ELKW, 19. – 20.3.

Evanjelická krajiniská cirkev vo Württembersku (ELKW) informovala gen. biskupa o jarnom zasadnutí 16. krajiniskej synody, ktoré sa napriek aktuálnej situácii konala hybridnou formou v Stuttgarte. Na základe vtedy platných pravidiel účasť hostí zo zahraničia nebola možná. Partnerská cirkev pripojila možnosť zúčastniť sa online zasadnutí synody. Túto možnosť využili zástupcovia ECAV ses. Katarína Hudáková a br. emer. biskup Slavomír Sabol.

Ako prežije ECAV Veľkú noc? – pozdrav pre partnerov na celom svete

V ťažkom pandemickom období pred Veľkou nocou bol našim zahraničným partnerom a priateľom adresovaný list – veľkonočný pozdrav a situačná informácia od gen. biskupa, preložený do nemčiny a do angličtiny.

Pozvanie k ordinácii 2021, 2.5.

Evanjelická cirkev v strednom Nemecku pozýva každoročne gen. biskupa ECAV na slávnosť ordinácie novokňazov. Aj v r. 2021 krajiniský biskup Friedrich Krammer pozval gen. biskupa na túto slávnosť, ktorá sa uskutočnila v nedeľu 2.5. Žiaľ pandemické opatrenia v tom čase boli predpísané veľmi nevhodne pre tak dlhú cestu do zahraničia. Účasť gen. biskupa sa na tejto slávnosti nakoniec nekonala.

Európsky ekumenický študijný kurz v Jozefstalli, 9. – 18. 5.

Evanjelická luteránska cirkev v Bavorsku organizuje každoročne ekumenický študijný kurz v Jozefstalli, na ktorý pozýva jedného účastníka z ECAV na Slovensku. Tento rok tiež nebol výnimkou a mal byť na tému: „*Kein Geist der Furcht, sondern der Kraft, der Liebe und der Besonnenheit*“ *Christliche Identität in einem sich verändernden*

Europa. Na základe predĺženia lockdownu, a zákazu konania podujatí ako aj zákazu ubytovania, bolo podujatie zrušené. Organizátori sa rozhodli uskutočniť trojhodinové online stretnutie 28.5. ECAV zastupoval br. Martin Šefranko.

3. ekumenický Kirchentag, 13. – 16. 5.

V dňoch 13. – 16.5. sa konal po prvýkrát online 3. ekumenický Kirchentag vo Frankfurte nad Mohanom. Členovia ECAV mali možnosť zúčastniť sa ho online.

Konferencia Luth. európskej komisie Cirkev a Židovstvo (LEKKJ) – online, 3. - 6. 6.

ECAV na Slovensku dostala pozvanie na konferenciu od Luteránskej európskej komisie Cirkev a Židovstvo (LEKKJ), ktorá sa uskutočnila online v dňoch 3. a 6. júna. ECAV na Slovensku tento rok poverila ses. Sidóniu Horňanovú a ses. Simonu Kapitáňovú zastupovať cirkev v tejto komisii. Obidve sestry pozvanie do komisie s vďakou prijali. Na online konferencii v roku 2021 sa však mohla zúčastniť iba Simona Kapitáňová.

Zasadnutie 16. krajinskej synody ELKW, 2. – 3.7.

Evanjelická krajinská cirkev vo Württembersku (ELKW) informovala gen. biskupa o letnom zasadnutí 16. krajinskej synody, ktoré sa napriek aktuálnej situácii konala hybridnou formou v Stuttgarte. Na základe vtedy platných pravidiel, účasť hostí zo zahraničia nebola možná. Partnerská cirkev pripojila možnosť zúčastniť sa online zasadnutí synody. Gen. biskup sa nezúčastnil z dôvodu zasadnutia synody ECAV 3. júla 2021.

54. medzinárodný ekumenický seminár v Štrasburgu, 5. – 10.7.

Inštitút pre ekumenický výskum v Štrasburgu pozýva jedného zástupcu ECAV na Slovensku na ekumenický seminár, ktorý sa koná každý rok. V 2021 sa seminár konal online a jeho téma znela „Ekumenický a medzináboženský dialóg. Rovnakosti a rozdiely“. ZBB rozhodol o účasti ses. Evy Guldanovej.

Pozvanie na bohoslužbu, 6.7.

Cirkev Československá husitská pozvala gen. biskupa na bohoslužbu 6.7. Na tejto bohoslužbe bol inštalovaný na ďalšie funkčné obdobie VIII. patriarcha Tomáš Butta. Tento deň popoludní sa konala aj bohoslužba pri príležitosti 606. výročia mučeníckej smrti Majstra Jána Husa. Gen. biskup sa kvôli iným pracovným povinnostiam na týchto slávnostiach nemohol zúčastniť.

19.7. bola zaslaná kondolencia P - ECAV najvyšším predstaviteľom štátu a cirkvi v Nemecku, ktoré postihlo ničivé záplavy; prezidentovi, premiérke, biskupovi Julymu a najvyšším predstaviteľom Konferencie biskupov v Nemecku.

Martin Luther Bund – Letný jazykový kurz nemčiny, 20.7. – 14.8.

Partnerská organizácia Martin – Luther – Bund pozýva každoročne zástupcov ECAV na Slovensku na letný jazykový kurz nemčiny do Wittenbergu. Tento rok mali záujem dvaja zástupcovia z ECAV: brat farár Ján Oslík z CZ Modra a právnik Milan Goga z CZ Plavé Vozokany. Kurz sa vďaka uvoľneným opatreniam úspešne uskutočnil.

Pozvanie na deň cirkevného fundraisingu (Kirchenfundraisingtag), 9.9.

Evanjelická luteránska cirkev v Sasku nás oslovila s podujatím s názvom „Kirchenfundraisingtag“, ktoré sa uskutočnilo 9.9. Prihlásili sa br. Marián Damankoš, br. Samuel Miško a ses. Marcela Kmeťová.

Online stretnutie Stáleho medzinárodného výboru DEKT, 9. – 11.9.

V dňoch 9. – 11.9. sa konalo online stretnutie stáleho medzinárodného výboru DEKT (Nemecký evanjelický Kirchentag). Cieľom stretnutia bolo vyhodnotenie 3. ekumenického Kirchentagu, ktorý sa prvýkrát konal online. ECAV na Slovensku zastupovala tajomníčka pre zahraničie Marcela Kmeťová.

Stretnutie vedenia cirkví ECAV SK a ECAV Maďarsko, 20. – 22.9.

Dňa 20.9. sa začala trojdňová návšteva slovenských bratov biskupov v Maďarsku. ECAV na Slovensku zastupovali gen. biskup, biskup Ján Hroboň, biskup Peter Mihoč, Viktória Lisáková, seniorka Rimavského seniorátu, Olivér Nagy, zborový farár v CZ Dolné Saliby, Tibor Lóczy, zborový pracovník a Marcela Kmeťová, tajomníčka pre zahraničie. Medzi domácimi pozývajúcimi maďarskými bratmi a sestrami boli Tamás Fabiny, predsedajúci biskup, Gergely Pröhle, generálny dozorca, Péter Kondor, biskup Južného dištriktu, János Szemerei, biskup Západného (Zadunajského) dištriktu, György Krámer, riaditeľ Ústredia Evanjelickej cirkvi v Maďarsku, Zoltán Nagy, senior Békésskej Čaby, Attila Szpisák, zborový farár CZ Slovenský Komlós, Hilda Gulácsiné Fabulya farárka a Klára Cselovszkyné Tarr, vedúca Oddelenia pre zahraničné záležitosti. Pondelok patrilo prehliadke evanjelického kostola na Rákocziho ulici, ktorý mal v minulosti viacerých vlastníkov. Hostiteľkou bola ses. farárka Hilda Gulácsiné Fabulya. Pri následných rozhovoroch a vzájomnom spoznávaní sa, prítomných pozdravil námestník ministra zahraničných vecí, evanjelik Levente Magyar.

Utorok, 21. septembra, pokračoval spoločný program Službami Božími s Večerou Pánovou v Ústredí Evanjelickej cirkvi v Maďarsku. Kazateľom bol Tamás Fabiny, liturgovali biskup János Szemerei a gen. biskup. Ďalej nasledovala diskusia o aktuálnych cirkevných témach; o školstve referoval János Szemerei a o diakonii Péter Kondor. V rámci popoludňajšieho programu mali hostia zo Slovenska možnosť nahliadnuť do originálu závetu Dr. Martina Luthera v knižnici Podmaniczky-Degenfeld. Poobede sa zástupcovia evanjelických cirkví Slovenska a Maďarska stretli pri ďalšom bloku diskusií na tému: Cirkev a spoločenské aktuality. Príspevok o zmluve medzi štátom a cirkvou si pripravil gen. dozorca Gergely Pröhle. Gen. biskup hovoril o Vízii na päť prstov a tiež projekte dofinancovania ECAV. V programe nasledoval dôležitý bod: z maďarskej strany nám bolo adresované poľutovanie a zároveň výzva na uskutočnenie konkrétneho naplnenia Partnerskej zmluvy medzi oboma cirkvami, ktorá bola uzatvorená v roku 2012. Obsahuje záväzok zriadiť úrad duchovného, resp. koordinátora pre službu v materskom jazyku. Maďarská strana deklarovala, že na rozdiel od nej, ktorá si záväzok splnila a stále plní, slovenská strana dosiaľ takýto krok neurobila. Ak ho nechcela urobiť, malo to byť priamo deklarované a nemala byť podpísaná ani partnerská dohoda. Rokovalo sa aj o pozícií a výpomoci pre maďarsky hovoriacich veriacich hlavne v Rimavskom senioráte, prostredníctvom služby br. Tibora Lóczyho. Tiež o fungovaní zamýšľaného komunitného centra v Tornali.

Pozvanie na konferenciu Európskej protestantskej cirkevnej hudby, 23. – 26.9.

Európska konferencia pre protestantskú hudbu pozýva každoročne zástupcu ECAV na Slovensku na svoje výročné zasadnutie. V roku 2021 pozvanie prijal predseda výboru cirkevnej hudby, br. Janko Siroma. Konferencia sa uskutočnila v dňoch 23. – 26.9. v Štrasburgu.

Konferencia v Liebfrauenbergu sa venovala téme rasizmus, 27. – 29.9.

Každoročnú vzdelávaciu konferenciu organizuje partnerská Evanjelická krajinská cirkev vo Württembersku, referát pre misiu, ekuménu a rozvoj v kooperácii so službou pre misiu, ekuménu a rozvoj. V roku 2021 sa konala v dňoch 27. – 29.9. v Liebfrauenbergu, v Alsasku. ECAV na Slovensku zastupovala tajomníčka pre zahraničie ses. Marcela Kmeťová.

Pozvanie na stretnutie členských cirkví Svetového luteránskeho zväzu v strednej Európe, 5. – 6.10.

Česko-bratská cirkev evangelická pozvala brata gen. biskupa na stretnutie členských cirkví SLZ v strednej Európe, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 5. – 6. 10. v stredisku Diakonie ČCE, Bystřice pod Hostýnem. Brat gen. biskup sa kvôli iným pracovným povinnostiam nemohol tohto stretnutia zúčastniť. Našu cirkev preto zastupovali ses. Eva Oslíková a br. Marián Kaňuch.

Stretnutie členov Evangelische Partnerhilfe, 18.10.

Partnerská organizácia Evangelische Partnerhilfe mala pôvodný plán, usporiadať stretnutie jej 11 členov v dňoch 16. – 19.10. v Prešove. Kvôli prísnyim pandemickým opatreniam to však nebolo možné. Z tohto dôvodu uskutočnila videokonferenciu dňa 18.10., na ktorú pozvala aj brata gen. biskupa, ktorý vykonal úvodnú pobožnosť. Gen. biskup sa aj s br. riaditeľom GBÚ Jánom Bunčákom na tejto videokonferencii zúčastnil.

Teologická konferencia 2021, jej medzinárodný rozmer, 25. – 27.10.

V dňoch 25. – 27.10. usporiadala ECAV Teologickú konferenciu v Poprade na tému: „Ekumenický pohľad na reformáciu“. Hostom naživo zo zahraničia bol prof. Dr. Theodor Dieter z Inštitútu pre ekumenický výskum v Štrasburgu. Hostom online bol Ľubomír Žák, prodekan Fakulty posvätnéj teológie Pápežskej lateránskej univerzity v Ríme.

Uvedenie do úradu predsedníčky predstavenstva Diakonie vo Württembersku Prof. Dr. Annetty Noller, 28.10.

Naša partnerská cirkev vo Württembersku usporiadala 28.10. slávnostné uvedenie do úradu novej predsedníčky Diakonie vo Württembersku, Prof. Dr. Annetty Noller a zároveň do funkcie vrchnej cirkevnej radkyne Evanjelickej krajinskej cirkvi vo Württembersku. Na toto slávnostné podujatie pozvala aj partnerov zo Slovenska, a to zástupcov ECAV a Evanjelickej diakonie. ECAV reprezentovali gen. biskup a tajomníčka pre zahraničie Marcela Kmeťová. Diakoniu poverený štatutár Ján Gasper a Dana Balonová, z referátu zahraničných a ekumenických vzťahov. Annett Noller pôsobí už takmer rok vo svojej funkcii. Avšak kvôli súčasnej pandemickej situácii sa táto inštalácia musela posunúť na neskôr. Slávnostné Služby Božie viedol krajinský biskup Frank Otfried July. Ten na druhý deň prijal gen. biskupa na súkromnej priateľskej návšteve vo svojej rezidencii.

Zasadnutie 16. krajinskej synody ELKW, 25. – 27.11.

Evanjelická krajinská cirkev vo Württembersku (ELKW) informovala gen. biskupa Ivana Elka o jesennom zasadnutí 16. krajinskej synody, ktoré sa napriek aktuálnej situácii konalo hybridnou formou v Stuttgarte. Na základe vtedy platných pravidiel, účasť hostí zo zahraničia nebola možná. Partnerská cirkev pripojila možnosť zúčastniť sa online zasadnutí synody. Gen. biskup sa nezúčastnil z dôvodu iných pracovných povinností.

Medzinárodná online konferencia v Deň ľudských práv, 10.12.

10.12. usporiadala partnerská Diakonia vo Württembersku po prvý krát jednodňovú medzinárodnú online konferenciu na Deň ľudských práv. Zúčastnili sa na nej zástupcovia z takmer 20 krajín sveta. ECAV na Slovensku zastupovali gen. biskup, tajomníčka pre zahraničie ses. Marcela Kmeťová, zástupcovia z ED, zo SEM a SEŽ. Program sa začal príhovorom novej predsedníčky predstavenstva diakonie Annetty Noller. Za ním nasledovalo privítanie a predstavenie zúčastnených organizácií prostredníctvom krátkeho filmu. Potom boli účastníci rozdelení do dvoch panelov, kde sa konala diskusia so šiestimi vybranými partnerskými organizáciami. Jednou z nich bola aj ekumenická dielňa pre utečencov NAOMI v Tesalonikách, ktorú podporila ECAV na Slovensku v roku 2020 finančnou podporou pre prácu s utečencami, z ofery, vyzberanej na tento účel ešte v čase utečeneckej krízy v r. 2015. V programe bolo aj predstavenie dvoch neziskových organizácií, štyri workshopy a

diskusia o tom, či je záujem o takéto medzinárodné konferencie aj v budúcnosti. Viacerí ocenili takúto možnosť zdieľania sa a uvítali by konanie konferencie raz do roka.

18.1.2 Projekty zahraničnej pomoci – situácia finančnej podpory v 2021

Hoffnung für Osteuropa.

Zahraničný partner nám už viackrát naznačil, že momentálne nemá k dispozícii finančné prostriedky, aby mohli podporiť projekty aj v roku 2021. Je im to veľmi ľúto a prosia o porozumenie, že na základe finančnej a spoločenskej situácie potrebujú s finančnými prostriedkami zaobchádzať veľmi hospodárne.

Rozdeľovací výbor „Hoffnung für Osteuropa“ na svojom ostatnom zasadnutí a na základe aktuálnej situácie, rozhodol o niektorých zvláštnostiach pre rok 2021, ktoré sú uvedené v „Prioritách württemberského rozdeľovacieho výboru 2021“. Tieto priority je potrebné zohľadniť pri podávaní žiadostí v roku 2021

Projekty zaslané a schválené Prerozdelenému výboru Hoffnung für Osteuropa HfO pre jarný termín 2021:

1. ZD: „VM – Festival chrámovej piesne Nitra 2021“ vo výške 2.000,- €,
2. ZD: „VM – Semináre pre neordinovaných“ vo výške 2.000,- €,
3. ERC a ES: „Fórum dobrých správ“ vo výške 6.580,- €
4. ECAV: „Notebooky pre spolupracovníkov GBÚ“ vo výške 2.000,- €
5. ECAV: „Notebooky pre spolupracovníkov GBÚ II.“ vo výške 1.744,60 €

Prehľad schválených žiadostí v jesennom termíne HfO 2021:

1. ECAV: „Komunikácia a motivácia vo výchovno-vzdelávacom procese v postcovidovej dobe“ vo výške 4.100,- €
2. ECAV: „Športové aktivity žiakov ev. gymnázií po dobe izolácie“ vo výške 3.900,- €
3. CZ Vrbovce: „Skvalitnenie poskytovania zdravotníckych pomôcok pri opatere nemocných“ vo výške 2.700,- €
4. Banská Bystrica: „Čisté ruky“ vo výške 1.300,- €
5. CZ Nitra: „Podpora evanjelickej zborovej diakonie“ vo výške 1.400,- €
6. SED Veľký Slavkov: „Musíme žiť (nie zomrieť)“ vo výške 21.600,- €

Evanjelická cirkev v strednom Nemecku (EKM), Malé projekty, zaslané a podporené v r. 2021:

EKM nezmenila podmienky pre podporu malých projektov, naďalej zostáva finančná podpora pre rok 2021 vo výške 15 tis. €. Projekty boli predložené do polovice februára. EKM v roku 2021 schválila nasledovné projekty v požadovanej výške:

1. VD: „Vydanie misijných materiálov“ vo výške 3.000,- €
2. VD: „Stretnutie farárskych rodín 2021“ vo výške 600,- €
3. VD: „Festival chrámovej piesne“ vo výške 2.300,- €
4. ZD: „Evanjelizačný víkend 2021“ vo výške 5.000,- €
5. ZD: „Ekumenický Kirchentag 2021, Frankfurt n/Mohanom“ vo výške 2.500,- € - projekt neschválený, nakoľko Ekumenický Kirchentag sa konal online

Gustav Adolf Werk (GAW):

GAW poskytuje podporu pre Projektový katalóg 2022 vo výške 29 tis. €. To znamená, že nami odporúčané projekty budú po schválení GAW zaradené do katalógu, v priebehu nasledujúceho roka sa bude konať zbierka. Financie budú k dispozícii až ku koncu roku 2022. Odoslané boli nasledovné projekty:

1. CZ Vrútky: „Obnova a rekonštrukcia ev. zborového domu“ vo výške 5.000,- €,
2. CZ Poprad - Matejovce: „Rekonštrukcia zb. a mis. Centra v Matejovciach“ vo výške 4.012 €,
3. VD: „Diakonický domov Elim – II. etapa rekonštrukcie“ vo výške 15.000,- €,
4. CZ Uhorské: „Oprava bývalej cirkevnej školy“ vo výške 4.988,- €,

Vianočný dar. Farári vo Württembersku darujú každoročne v rámci Vianočného daru pre farárov v núdzi finančný milodar. Výbor GAW Württemberg rozhodol v roku 2021 poskytnúť z tohto milodaru pre farárov v núdzi v ECAV na Slovensku finančnú podporu vo výške 1.500,- €. Zbor biskupov rozhodol finančnú čiastku rozdeliť pre 1 alebo 2 osoby v každom senioráte, ktorý prekonal covid 19 (v LOS a NOS to boli 3 osoby).

Fond solidarity saského farárskeho spolku ponúkol namiesto letných dovolení finančnú pomoc pre ECAV na Slovensku vo výške 10.000,- €. Zbor biskupov rozhodol finančnú čiastku rozdeliť pre 119 farárov na dôchodku, dlhodobo chorých a vdovy.

18.2 Anglicky hovoriace zahraničie a zahraniční evanjelickí Slováci

Oblasť zahraničných vzťahov s anglicky hovoriacim jazykovým prostredím a so slovenskou evanjelickou menšinou vo svete má na starosti tajomník br. Andrej Kuruc.

Počas roka 2021 zabezpečoval pravidelnú online komunikáciu medzi predstaviteľmi ELCA Vikingom Dietrichom, Rachel Eskessen a Naomi Sveholm, gen. biskupom a tajomníčkou pre školstvo Danielou Veselou ohľadom príchodu, pobytu a účinkovania amerických lektorov na našich školách, ohľadom pravidelných konzultácií o vývoji pandemickej situácie v štáte a zvlášť v školách, riešenia pozície amerických lektorov na Slovensku, pomoci rodine pastora Medzinárodného zboru Kyle Svennungsen a možnosti pomoci ECAV zo strany ELCA v pandemickej situácii.

Podal žiadosti na podporu menších projektov, napomáhajúcich v pandemickej situácii. Zabezpečoval nadobudnutie nového služobného auta a uviedol do prevádzky. Okrem toho býval br. Andrej Kuruc poverený aj špeciálnymi úlohami. Mal na starosti celú agendu HVPS z hľadiska prípravy podkladov na vyúčtovanie. Komunikoval s predstaviteľmi O2 o technických a zmluvných záležitostiach. Mal na starosti technické a administratívne záležitosti služobných áut, ich prevádzky a servisu, vykonával funkciu šoféra mikrobusu. Vykonával drobné technické zabezpečenie a nákupy pre GBÚ.

Zabezpečoval grafické spracovanie a tlač veľkonočných a vianočných pozdravov a zastrešoval aktualizáciu údajov z databázy osôb, ktorým sú pozdravy zasielané.

Napomáhal vedúcemu archívu ECAV Martinovi Mitimu Kováčovi pri nakladaní a prevozoch darovaných kníh, expedícii kníh na špeciálne ošetrovanie, zariaďovaní Múzea Lutherovej reformácie a pod.

19. Pohľad na dve synody 2021

Pripomeňme si najdôležitejšie uznesenia, ktoré prijali najprv letná (3.7.) a potom jesenná (10. – 11.9.) synoda v roku 2021 v Trenčianskych Tepliciach.

19.1 Letná synoda

Letná synoda 3.7. schválila programovo – metodický dokument „Konceptia misie a vzdelávania ECAV na obdobie rokov 2021 – 2030“ (U 12 - 01). V súvislosti s ním zriadila Edukačno – misijné centrum (EMC), ako misijnú – vzdelávaciu inštitúciu bez právnej subjektivity, začlenenú do štruktúry GBÚ (U 12 - 02) a zároveň schválila aj jej štatút (U 12 – 03, 04). EMC má za úlohu pripravovať členov cirkvi na úlohy v oblasti misie, vzdelávania, školstva, diakonie, komunitnej práce, teológie, cirkevnej hudby a liturgie, či manažmentu.

Pripomeňme, že na jeseň 2021 Kurikulárna rada EMC po predchádzajúcom výberovom konaní menovala za vedúceho EMC br. seniora Stanislava Gregu, ktorý bol poverený koordinovaním misijných aktivít EMC a za koordinátora vzdelávacích aktivít br. Mateja Oráča.

Už na sklonku roka 2021 začalo EMC akoby svoju pilotnú činnosť. Oficiálne bola spustená od 1.1.2022 a s veľkým zadosťučinením a vďačnosťou môžeme povedať, že už za niekoľko prvých mesiacov činnosti priniesla mnoho dobrého ovocia.

Stanislav Grega a Matej Oráč sa stali zamestnancami GBÚ na čiastočné úväzky. Súčasťou tímu EMC sú formálne aj Štefan Kiss (koordinátor pre misiu) a Daniela Veselá (tajomníčka EMC). Ich pracovná agenda je však zatiaľ nezmenená – Štefan Kiss je tajomníkom Vnútromisijného výboru a Daniela Veselá tajomníčkou Výboru pre školstvo a vzdelávanie. Na požiadanie však plnia úlohy v rámci EMC a podporujú činnosť EMC.

Tajomník pre anglicky hovoriace zahraničie Andrej Kuruc spoločne s koordinátorom EMC pre vzdelávanie Matejom Oráčom na prelome rokov 2021 a 2022 pripravili projekt na Svetový luteránsky zväz, v ktorom sa uchádzajú o veľký grant na podporu činnosti EMC, v objeme vyše 150 tis. eur. Dnes už vieme, že časť projektu bola akceptovaná a EMC obdrží grant vo výške 75 369,- eur, na nasledujúce tri roky, čo bude obrovskou pomocou. ECAV je povinná zo svojich prostriedkov spolufinancovať tri roky po 7 tis. eur, spolu 21 tis. eur. EMC tak bude mať k dispozícii v nasledujúcich troch rokoch na svoju činnosť 96 369,- eur.

Letná synoda schválila Štatút FFZ zabezpečenia (U 14 - 01), ktorým definuje fungovanie fondu a spôsob využitia prostriedkov na fonde.

Synoda tiež schválila nové platové tabuľky pre duchovných (U 15 - 01), ktoré začali platiť od 1.7.2021, spoločne so Zásadami odmeňovania duchovných, schválenými GP 4.6. a doplnenými 16.6.2021. V rýchlej skratke sa dá povedať, že v rámci okolnosťami vyvolaného tesného časového rámca necelých dvoch rokov, ktorý navyše vyplnila z väčšej časti pandémia a skomplikovala vnútorné procesy, po prijatí štátneho Zákona o finančnej podpore cirkví a náboženských spoločností a po prijatí štátneho zákona o minimálnej mzde, oba z jesene 2019, po našom šoku z toho, ako prudko má rásť minimálna mzda, koľko máme prostriedkov od štátu a po hľadaní riešenia toho, kde nájsť zdroje na vyplácanie zvyšujúcich sa miezd, po maximálne možných diskusiách v komplikovanom pandemickom roku 2020 a po synode v Ružomberku na jeseň 2020, ktorá schválila ústavný Zákon o finančnom zabezpečení poslania a činnosti ECAV a zriadila FFZ, a po tom, ako od 1.1.2021 cirkevné zbory začali do neho prispievať, začali od 1.7.2021 duchovní tých cirkevných zborov, ktoré do FFZ prispievajú, dostávať k svojmu platu pochádzajúcemu zo štátnych prostriedkov, aj príplatky z fondu.

V roku 2021 do FFZ prispelo 87% cirkevných zborov. Prostriedky z FFZ neboli dosiaľ vyplatené na žiadny iný účel, iba na mzdy duchovných. Stav plnenia FFZ a stav čerpania z neho bývajú transparentne zverejnené na webe ecav.sk.

Pre úplnosť uvedme ešte fakt, že niekoľko cirkevných zborov svoje záväzky voči FFZ zaplatilo oneskorene za dlhšie časové obdobie. V dnešnom stave pravidiel FFZ však duchovným týchto cirkevných zborov nemôžu byť doplatené príplatky k platu za celé dodatočne doplatené obdobie. Môže byť začat vyplácaný iba príspevok k platu od prvého mesiaca, pred ktorým si zbor svoje podlžnosti uhradil. Tento stav sme chceli zmeniť úpravou Štatútu fondu ešte v roku 2021, aby ešte v januári 2022 mohli byť za rok 2021 prostriedky z FFZ doplatené. Túto úpravu však môže vykonať iba synoda.

GP urobilo všetky legislatívne práce potrebné pre zasadanie mimoriadnej, tretej synody, ktorá bola naplánovaná najprv na predvianočný, potom na povianočný čas 2021. Mala sa uskutočniť online. Tesne pred synodou Predsedníctvo synody oznámilo, že synodu nezvolá, pretože sa obávalo, či je technicky zabezpečený jej legitímny a nespochybniteľný priebeh a či jej uznesenia nebudú z tohto dôvodu napadnuté.

Názor GP a Predsedníctva synody na otázku kvality technického zabezpečenia synody sa rozchádzal, ale Predsedníctvo synody má v otázke zvolania synody plnú kompetenciu. V závere roka 2021 si GP a Predsedníctvo synody svoje stanoviská vzájomne vyjasnili. Konať mimoriadnu synodu v tom čase však už nemalo žiaden význam. GP naplánovalo celý legislatívny zámer, smerujúci k umožneniu toho, aby po doplatení do FFZ mohol duchovný dostať vyplatené späť celé obdobie, za ktoré jeho zbor nedoplatok uhradil, predložiť na riadnu synodu v júli 2022.

Synoda tiež vyjadrila nespokojnosť s modelom výpočtu platby do FFZ a poverila GHV na najbližšie zasadnutie synody predložiť alternatívne modely výpočtu príspevku do FFZ (U 15 - 02).

Synoda ďalej požiadala povereného štatutára ED br. Jána Gaspera a tajomníčku ED ses. Janu Tomašovičovou o predloženie menovacieho dekrétu Jána Gaspera za povereného riaditeľa ED, menovacieho dekrétu Jany Tomašovičovej ako predsedníčky SR a menovacie dekréty alebo zápisnice o zvolení do SR všetkých členov SR Evanjelickej diakonie (U 10 - 01).

19.2 Jesenná synoda

Jesenná synoda 10. – 11.9. prijala štyri uznesenia (U 09 – 01, 02, 03, 04), týkajúce sa zmien v Zákone č. 15/1994 o rokovacom poriadku v COJ ECAV v znení Cirkevného zákona č. 5/2020.

Synoda schválila Cirkevný zákon č. 3/2021 o službe nemocničných duchovných (U 09 - 05), čím vytvorila novú formu poskytovania duchovnej a pastorálnej služby.

Synoda schválila – mimochodom najväčším počtom hlasov zo všetkých hlasovaní na synode, z 50 prítomných synodálov bolo 49 „za“ a 1 nehlasoval – novelizáciu Cirkevného zákona č. 7/97 o celocirkevných úlohách (U 09 - 07). Tým odblokovala riešenie situácie v Evanjelickej diakonii, ktorá naliehavo potrebuje realite zodpovedajúci štatút a na základe neho jasne definované a nespochybniteľne obsadené orgány diakonie.

Synoda prijala dve uznesenia, ktorými presunula platovú tabuľku č. 2 ako nenárokovateľnú, teda v rovnakom režime, ako je tabuľka č. 3 (U 11 - 02). Uložila GP v tomto zmysle upraviť aj Zásady odmeňovania duchovných. A tiež schválila platové tabuľky pre odmeňovanie duchovných na rok 2022 (U 11 - 03).

Synoda schválila hospodársky výsledok za r. 2020 (U 11 - 05), schválila návrh na úpravu rozpočtu na r. 2021 (U 11 - 06) a schválila návrh rozpočtu na rok 2022 (U 11 - 07).

Synoda tesnou nadpolovičnou väčšinou (51 prítomných, 28 za, 4 proti, 19 nehlasovali) schválila nový model výpočtu finančného príspevku do FFZ, s platnosťou od 1.1.2022 (U 11 - 08). Už nie je viazaný aj na percento z príjmu zboru – voči čomu sa ozýval najväčší odpor a čo bol vlastne najzásadnejší dôvod, prečo model meniť. Príspevok je viazaný už iba na počet členov zboru a počet zriadených miest duchovných.

Synoda zobrala na vedomie správu o činnosti a hospodárení Reformaty za r. 2020 (U 13 - 01) a správu o stave plnenia a prípravy prechodu správy majetku ECAV zo spoločnosti Reformata na ECAV (U 13 - 02).

Dodajme, že na minuloročnej synode sa rozvinula celkom vzrušená debata na tému Reformata, kde padli na adresu generálneho biskupa aj vyjadrenia ako „klamanie“ a „účasť na hostine v Reformate“. V žiadnom prípade však vtedy ešte vôbec nikto neotvoril tému, ktorá začala byť zaujímavá na jar 2022: že by údajná Zmluva o nájme a podnájme nebytových priestorov a pozemkov zo dňa 10.1.2012, ktorá sa javí ako podpísaná za ECAV gen. biskupom Milošom Klátikom a gen. dozorcem Pavlom Delingom a za Reformatu konateľmi Jaroslavom Mlynárom a Vladimírom Danišom, ktorá v článku V., odst. 1.2, hovorí, že ECAV ako vlastník „súhlasí s odpisovaním vykonaného technického zhodnotenia na prenajatom majetku“, nebola pravá, ale sfaľovaná. Túto správu sme zverejnili ako prílohu výročnej správy za rok 2019 (synoda v Ružomberku, október 2020). V správe za rok 2020 (synoda 3.7.2021 v Trenč. Tepliciach) v časti 8. padla naša výčitka synode, že túto zmluvu si po zverejnení na synode v roku 2020 nikto nevšimol a že synoda o nej vôbec nediskutovala. Bolo to 9 mesiacov po jej zverejnení. V kruhoch Asloz predsa muselo byť jasné, že zmluva je podvrhom. Diskusia o nej sa zdvihla až 15 mesiacov po jej zverejnení. Ale to už patrí do diania v cirkvi roku 2022. P-ECAV v snahe zistiť, s akým dokumentom pracovalo ako s horeuvedenou Zmluvou o nájme a podnájme, či s pravým alebo falošným, podalo trestné oznámenie na neznámeho páchatela. Radi by sme, aby táto sporná záležitosť bola definitívne vyjasnená.

20. Generálny biskupský úrad

Napriek pandémie jednotlivé oddelenia Generálneho biskupského úradu v roku 2021 stále pracovali. Rešpektovali sme nariadenia o práci z domu a mnohí zamestnanci boli schopní pracovať online, bez ujmy na kvalite práce. Časť zamestnancov neustále chodila do práce. V pracovnom tíme sme mali niekoľko prípadov ochorenia na Covid – 19. Samotný gen. biskup bol chorý od 8. do 19.11.2021.

20.1 Pracovné termíny na GBÚ v r. 2021

- Predsedníctvo ECAV zasadalo 22 krát, vždy naživo.
- Prijali sme 114 ohlásených úradných stránok.
- Uskutočnilo sa 49 naplánovaných pracovných podujatí a stretnutí, či už v rámci oddelení GBÚ (naživo), zložiek ECAV (väčšinou online), alebo pozvaní P-ECAV mimo pôdu GBÚ.
- Uskutočnilo sa 20 online rokovaní so zahraničnými partnermi.
- Gen. biskup, resp. P-ECAV navštívilo pri vykonávaní bohoslužieb, pietnych a iných príležitostiach 26 cirkevných zborov.
- Delegácia ECAV spolu vycestovala do zahraničia (Budapešť). Ďalšie návštevy v cirkevných zboroch či na iných podujatiach vykonali bývalý gen. dozorca br. Ján Brozman, či zastupujúca gen. dozorkyňa a riadna dištr. dozorkyňa ZD, ses. Renáta Vinczeová osobne.
- Z prostredia GBÚ sme okrem 50 minútiek s gen. biskupom na FB ECAV pripravili ešte 27 ďalších online vysielaní duchovného charakteru.

20.2 Zamestnanci

V roku 2021 mal GBÚ nasledovných zamestnancov:

<https://www.ecav.sk/generalny-biskupsky-urad>

Kancelária generálneho biskupa

Ivan Elko – gen. biskup,

► Igor Bartho – riaditeľ GBÚ (do 31.8.2021, skončenie PP dohodou, definitívny odchod do dôchodku po 2 a pol ročnej práci na GBÚ),

Ján Bunčák – riaditeľ GBÚ (od 1.9.2021),

Boris Mišina – tajomník gen. biskupa,

Zuzana Poláková – tajomníčka GP a synody,

Štefan Polák, správca informačných technológií (EIS) a technicko-hospodárske činnosti,

Jana Nunvářová – mediálna tajomníčka,

Marcela Kmeťová – tajomníčka pre nem. hovoriace zahraničie

Andrej Kuruc – tajomník pre angl. hovoriace zahraničie,

► Libuša Fagová - ústredňa a recepcia (do 30.11.2021, podanie výpovede),

Finančno – personálne oddelenie

► Marta Stašiniaková – hlavná ekonómka (do 31.7.2021, potom do 31.8. práca na dohodu, od 1.9.2021 dôchodok, po 14 rokov trvajúcej práci na GBÚ),

Martin Šimun – hlavný ekonóm (od 1.9.2021, 25% úväzok)

Iveta Potočná – personalistika,

Mária Lauková – mzdy

Mária Hučková – mzdy,

Darina Stanová – pokladňa,

► Roman Chovanec, vedúci oddelenia správy majetku a investícií (od 1.7. do 30.9.2021, skončenie prac. pomeru po uplynutí skúš. doby)

Edukačno – misijné centrum

Stanislav Grega, vedúci EMC (od 1.1.2022, 50% úväzok)

Matej Oráč, koordinátor vzdelávacích aktivít EMC (od 1.1.2022, 50% úväzok)

Daniela Veselá – tajomníčka EMC, resp. tajomníčka pre školstvo a vzdelávanie,

Štefan Kiss – koordinátor EMC pre misiu, resp. tajomník pre misiu,

Centrum histórie ECAV

Martin Miti Kováč – vedúci archívu,

Martin Fajmon – knihovník,

► Daniela Stoklasová – archivárka (do 30.4.2021, uplynutie PZ na dobu určitú).

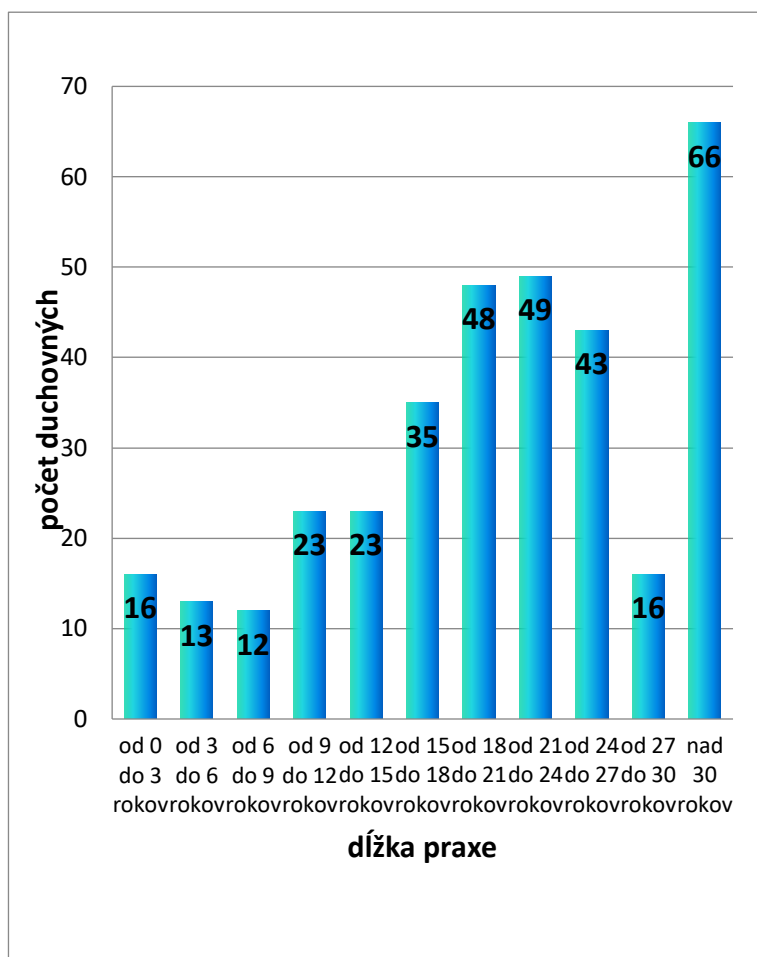
Michal Šedovič, archivár (od 15.7.2021, plný úväzok)

21. Cirkev zápasiaca. Cirkev oslávená

21.1 Evidenčný stav a štruktúra duchovných k 31.12.2020

Duchovní - roky praxe –
stav
k 31.12.2021

dĺžka praxe	počet duchovných
od 0 do 3 rokov	16
od 3 do 6 rokov	13
od 6 do 9 rokov	12
od 9 do 12 rokov	23
od 12 do 15 rokov	23
od 15 do 18 rokov	35
od 18 do 21 rokov	48
od 21 do 24 rokov	49
od 24 do 27 rokov	43
od 27 do 30 rokov	16
nad 30 rokov	66
Spolu	344

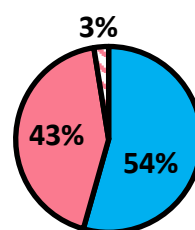

Štruktúra duchovných - pohlavie
stav k 31.12.2021

muži	192
ženy	152
z toho ženy na MD a RD	9
Spolu	344

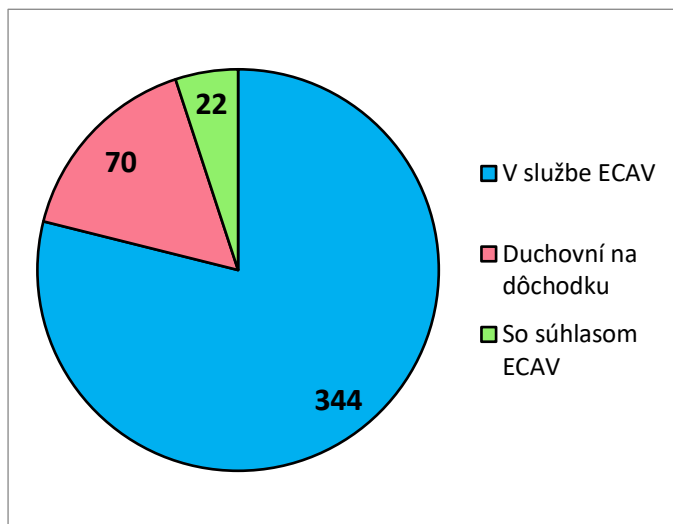
Štruktúra duchovných
podľa pohlavia

■ muži ■ ženy ■ z toho ženy na MD a RD

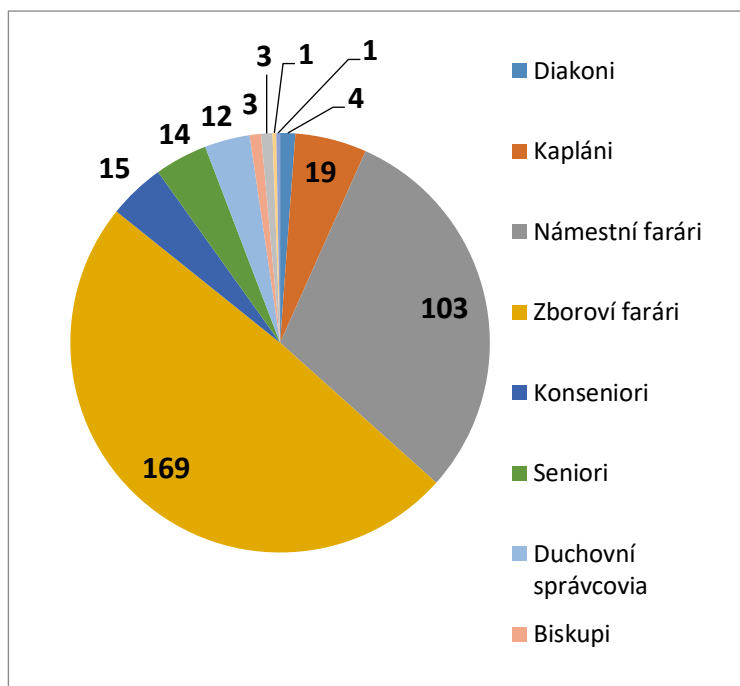
Ordinovaní duchovní k 31.12.2021

V službe ECAV	344
Duchovní na dôchodku	70
Z poverenia ECAV	22

Funkčná štruktúra duchovných k 31.12.2021

Diakoni	4
Kapláni	19
Námestní farári	103
Zboroví farári	169
Konseniori	15
Seniori	14
Duchovní správcovia	12
Biskupi	3
Tajomník biskupa	3
Vedúci DBÚ	1
Riaditeľ GBÚ	1
Spolu	344

Pracovný pomer v roku 2021 skončili:

Titl.	Meno	Priezvisko	Dôvod skončenia PP	Funkcia funkcia – spôsob skončenia PP	Pôsobenie v CZ naposledy	seniorát podľa bydliska po skončení PP
Mgr.	Ivan	Mucha	výpoveď	zborový farár - koniec PP 31.03.2021 - dohodou	CZ Málinec	NOS
Mgr.	Zuzana	Havrilová	výpoveď	námestná farárka na kapl. mieste - koniec PP 30.04.2021 – dohodou	CZ Podlužany	POS
Mgr.	Zorica	Horáková	výpoveď	zborová farárka - koniec PP - 31.08.2021 - § 67 ZP	CZ Bátovce	BAS
Mgr.	Michal	Tekely	EPS	námestný farár na kapl. mieste - koniec PP 31.12.2021 - dohodou	CZ Východná	neuviedol
Mgr.	Ján	Ľachký	DK	námestný farár - koniec PP - 31.12.2021 - dohodou	CZ Drženice	DNS
Mgr.	Rastislav	Hvožďara	úmrtie		CZ Sobotište	
Mgr.	Martin	Vargovčák	úmrtie		CZ Vranov n/Top.	

V priebehu kalendárneho roka 2021 nastúpili do pracovného pomeru duchovní:

1. Mgr. Ján Gdovin, ml. – od 01. 10. 2021
2. Mgr. Marek Žaškovský – od 01. 10. 2021

21.2 Naše rovy

V roku 2021 nás do večnosti k Pánovi predišli naši drahí, spojení s nami príbuzenstvom, priateľstvom a jednou službou. Ich život a dielo zostáva vo vďačnej pamäti rodín, priateľov a cirkvi:

Milan Hargaš (10.1.1926 – 22.1.2021), 95 r., farár – dôchodca

Miroslav Hvožďara st. (27.9.1936 – 11.2.2021), 84 r., farár – dôchodca, zomrel na Covid - 19

jeho manželka Oľga Hvožďarová (28.8.1937 – 31.3.2021), 83 r., dôchodkyňa, zomrela na Covid - 19

ich syn Rastislav Hvožďara (1.10.1966 – 27.2.2021), 54 r., farár v Sobotišti, zomrel na Covid – 19

Zora Kachničová – Beblavá (15.5.1931 – 7.5. 2021), nedožitých 90 r., farárka – dôchodkyňa

Ivan Tóth (6.11.1926 – 17.9.2021), nedožitých 95 r., farár - dôchodca

Ľudmila Veselá (1.6.1931 – 30.9.2021), 90 r., farárka - dôchodkyňa

Martin Vargovčák (1.3.1979 – 19.11.2021), 42 r., farár vo Vranove nad Topľou, zomrel na Covid - 19

Rozlúčili sme sa tiež s mnohými ďalšími, pre nás drahými a vzácnymi členmi našich rodín, priateľských komunít a cirkevných zborov. Životné dielo mnohých z nich malo dosah na celú cirkev. Za všetkých ostatných spomeňme aspoň Naďu Lúčanskú, dlhoročnú redaktorku Náboženského vysielania Slovenského rozhlasu, Júliusa Vanoviča, publicistu a dlhoročného redaktora časopisu Tvorba T, či Dušana Rolla, ponovembrového cirkevného činiteľa a predsedu predstavenstva Transcisia.

Bolí nás, že na koronavírus Covid – 19 i na iné ochorenia zomierali naši bratia a sestry, príbuzní, priatelia, členovia našich spoločenstiev, mnohí osvedčení pracovníci stojaci v službe. Pohrebné rozlúčky sa konali neraz za veľmi obmedzených podmienok, čo ešte znásobovalo bolesť za nimi a pôsobilo veľmi deprimujúco. Nie každý sa mohol zúčastniť pohrebnej rozlúčky a vyjadriť pozostalým rodinám sústrasť. Naše spoločenstvá pandémiou Covid- 19 početne i emocionálne veľmi utrpeli. Spoločne prosíme:

„Pane Ježiši Kriste, obetovaný Bránok, ktorý si niesol naše nemoci, bolesti, súženia, hriech a pomínutelnosť a zároveň mocný Lev, ktorý premohol každého nepriateľa, i posledného nepriateľa – smrť, ďakujeme Ti, že naše sestry a bratov sme po ich skonaní nemuseli vypravádzať v ústrety prázdnote a ničote nebytia, ale mohli sme ich v nádeji vložiť do Tvojich rúk. Vieme, že si si ich smrťou a vzkriesením prisvojil a privlastnil, ako aj každého z nás. Sú Tvoji, ako aj my a Ty máš nad nami všetkými posledné a rozhodujúce slovo. Ty si Pán života, v Tebe je večnosť, plnosť, cieľ a završenie. Daj všetkým smútiacim pozostalým, rodinám, cirkevným zborom i celej cirkvi trpezlivosť a vytrvalosť znášať i tieto straty, napodobňovať dobrý príklad tých, ktorých si odvolal a vo bdelej a radostnej viere vyhliadať hore a dopredu, do Budúcnosti, ktorú si nám otvoril a daroval a kde budeme s Tebou v pravom živote. Amen.“

22. Rok 2021

- pohľad zo vzdialenejšej perspektívy, rozlúčka s ním a posolstvá pre cirkev

Aký bol rok 2021? Ako sme sa my osobne a cirkev ako spoločenstvo prejavovali v trpezlivosti a vytrvalosti? Ktoré boli najdôležitejšie a charakteristické línie nášho života, služby, rozvoja? Ktoré boli miesta radosti a frustrácie, pokroku či útlmu? Čím v budúcnosti rok 2021 rozpoznáme?

Doporučujeme synodálom i členom cirkvi podrobne sa zoznámiť so správami o činnosti jednotlivých výborov, účelových zariadení a ďalších subjektov, súvisiacich so životom ECAV. Mapujú činnosť týchto subjektov, ukazujú šírku, špecifiká a náročnosť tém, ktorými tieto subjekty a s nimi celá cirkev žila v roku 2021 a venovala im pozornosť. Niektoré z týchto správ tvoria aj prílohu tejto Výročnej správy. Ale čo do dôležitosti sú všetky správy rovnocenné a vzácne. Stojí za nimi mnoho času navyše, snaženia a práce. Všetkým týmto mnohokrát neviditeľným pracovníkom, predsedom a členom jednotlivých výborov a ďalších subjektov súvisiacich so životom ECAV, úprimne ďakujeme!

Všeobecne sa dá konštatovať, že z hľadiska obrazu času bol rok 2021 rokom pokračujúcej pandémie, mentálne značne ubíjajúcim rokom, kedy sa zdalo, že sa okolnosti nemenia, cirkev žije vo vynútenom útlme, kedy sa nedalo veľa plánovať a s niečím rátať.

Týmto všetkým sme boli preskúšaní vo vytrvalosti a trpezlivosti; ako jednotlivci, tak aj celé spoločenstvo cirkvi.

Bol to rok jednoznačného udomácnenia sa nových digitálnych médií v cirkvi. Zaručili i krízové fungovanie väčšiny orgánov, ale aj službu Slova. Tá bola však bola „osamotená“, bez slávenia sviatostí, najmä Večere Pánovej, čo mnohí členovia cirkvi niesli veľmi ťažko.

Posolstvo pre cirkev znie: Prežili sme rok, v ktorom sme si intenzívne uvedomili, aké je dôležité fyzické spoločenstvo cirkvi. Že v niektorých oblastiach svojej služby budú musieť v dôsledku pandémie, ktorá rozohnala ľudí do diaspory svojich domácností, začať cirkevné zbory akoby od začiatku. Budú musieť začať robiť niečo úplne základné – volať svojich členov späť do zhromaždení a do menších spoločenstiev, budovať nanovo ich otrásené štruktúry a vlievať do nich entuziazmus viery.

Bol to rok sčítania obyvateľstva, v ktorom sme sa dozvedeli, že sme sa za posledné desaťročie znižovali tempom zániku dvoch veľkých cirkevných zborov za rok, teda o 2 900 členov.

Posolstvo pre cirkev znie: Cítíme, že našim problémom je svedectvo o našej viere v Pána Ježiša Krista aktívne a programovo odovzdávať – i vo svojom rodinnom prostredí, i ako jednotlivci a komunita voči svetu a takto čeliť poklesu počtu členov cirkvi. Našej zlej demografii sa dá čeliť iba vedomým vnútorným budovaním sa vo viere v rodinách – komunitách – cirkevných zboroch, aktívnou misiou, kvalitným spoločenstvom a všeobecne prínosnou službou cirkvi svojmu okoliu.

Bol to rok, keď žiaci našich škôl, či pracovníci diakonických zariadení a celé tieto inštitúcie plné živých ľudí s náročným programom, ktorý musel byť plnený, sa museli podrobiť špeciálnym podmienkam, neraz veľmi komplikovaným, ktoré si vynútila pandémia. Situáciu zvládli najlepšie, ako mohli. Boli príkladne vytrvalí a trpezliví.

Z hľadiska tém, ktorým sme sa venovali programovo, to boli predovšetkým stále pokračujúca téma Zákona o financovaní cirkvi a plnenia FFZ so všetkými jeho možnými praktickými dopadmi na cirkev. S komplikáciami, ktoré vyvoláva nie iba prirodzená ľudská nechúť dávať čosi navyše, aj keď sa jedná v prepočte asi iba o sedem eur na člena cirkvi za rok. Ale aj „politickými“ komplikáciami v súvislosti s aktivitami Asloz a novín Lutherus, ktoré boli často na úrovni „hoaxov“ a v dôsledkoch na úrovni šírenia poplašných správ. Téma vzťahu Evanjelickej diakonie a ECAV. Téma nového spevníka. Téma práce s vysokoškolskou mládežou. Téma pastorálneho zaopatrovania veriacich v ich materinskom jazyku, v Maďarsku, v Rakúsku, na Slovensku. Príprava spustenia Edukačno – misijného centra. Téma kampane pri sčítaní obyvateľstva v roku 2021. Téma spôsobu správy majetku ECAV a aktuálne čo najlepšieho fungovania Reformaty. Stabilizácia a napredovanie Tranoscia a jeho produkcia pre cirkev. Skúsenosť s deformovanou podobou „evanjelickej slobody“, v ktorej si vyberáme, čo budeme a čo nebudeme z našich vlastných právnych noriem a spoločných úloh rešpektovať a čo sabotovať. Téma vzdania sa generálneho dozorcú Jána Brozmana svojho úradu, prípravy nových volieb, ich vykonania, nedopracovania sa k výsledku. Frustrujúcej skúsenosti s tým, ako môže časť cirkvi prostredníctvom mediálneho vplyvu znefunkčniť inštitút volieb. A znefunkčňovať ho na pokračovanie, aj ďalší pokus a možno ďalší, treba tlakovať až do presadenia si svojho.

Posolstvo pre cirkev znie: Ak sa vo volebnom systéme nič nezmení, onedlho môže byť cirkev bez svojich predstaviteľov na úrovni generálnej cirkvi, dištriktov a pri ešte väčšej radikalizácii možno aj seniorátov. Sem až dospela naša cirkevná demokracia, že člen cirkvi – volič, ktorý nikdy kandidáta nevidel na vlastné oči, nepozná jeho život a službu vie z neoficiálneho média vydávaného v prostredí ECAV, že ho má odmietat', považovať volebné dianie za veľké zlo, demonštratívne znehodnotiť volebný lístok a byť ešte na to hrdý, lebo to je pravé, lutheránske a on bojuje jeden obdivuhodný boj za očistu cirkvi. Toto je konanie proti záujmom cirkvi. Je to hrozný úpadok. Je to hrozná ilúzia, do ktorej niekto vtiahol množstvo ľudí a rieši si tým svoj vlastný mindrák. A riešiť svoj vlastný mindrák cez „angažovanú činnosť v cirkvi“, to nikdy nedopadlo dobre pre cirkev.

Vytrvalé a trpezlivé nasadenie ses. Renáty Vinczeovej, ktorá okrem riadnej pozície dištriktuálnej dozorkyne plnohodnotne a veľmi kvalitne vykonávala aj úrad zastupujúcej generálnej dozorkyne. Téma mnohých nových pracovníkov na dôležitých miestach v cirkvi. Frustrujúca téma žalôb a súdov. Žalôb formulovaných

duchovnými, proti vlastnej cirkvi a odôvodňovaných tak, že sa človek musí pred súdom hanbiť za to, že niečo takéto bol niekto z duchovného stavu schopný napísať a verejne predniesť proti vlastnej cirkvi. Úzky osobný záujem postavený nad všetko, aj nad bázeň a osobnú hanbu.

Z hľadiska najväčšej radosti cirkvi to bolo v roku 2021 určite založenie Edukačno – misijného centra, jeho etablovanie a maličká ochutnávka jeho aktivít. Dokončenie muzeálnej zbierky Múzea Lutherovej reformácie na Slovensku a vydanie knihy „100 rokov ECAV“. Tiež podujatia na všetkých úrovniach a so všetkými vekovými skupinami členov cirkvi, kde sa živá cirkev predsa len zišla, kde bolo jasné, že ide o spoločnú vec, že si prajeme, žehnáme si a podporujeme sa. Že ľudia dokážu byť tvoriví, dobre naladení, obetaví, zapálení pre vec. Že sa navzájom uisťujú o prajnosti a modlitbách. Sú vytrvalí a trpezliví aj v pandémie. Že nie sme iba spoločenstvom, ktoré dookola rieši technikálie a naťahuje sa v konfliktoch, ale že sme skutočne ľuďom, uprostred ktorého je Kristus a Jeho ľud z Neho žije.

Z hľadiska našej vlastnej konfesionalnej histórie to bolo jubileum 500. výročia konania snemu vo Wormsi a teda i začiatku pomalého vydeľovania sa evanjelickej komunity do organizačne samostatnej cirkvi. 100. výročia existencie ECAV v podmienkach mimo Uhorska a 70. výročia ordinácie žien.

A tiež síce iba lokálne zaznievajúci, ale predsa jasný signál z Kremnice, ktorý celej cirkvi avizoval, že mnohé naše najstaršie cirkevné zbory si začnú onedlho pripomínať poltisícročie svojej existencie, čo je unikátne jubileum. Je to úžasné. Nechceme byť v žiadnom prípade muzeálny spolok, ale na toto jubileum sme veľmi hrdí.

Z hľadiska zahraničných kontaktov to bol predovšetkým rok veľmi podnetnej návštevy v sesterskej ECAV v Maďarsku. Rok mnohých online pracovných, ale i priateľských kontaktov s partnermi z Nemecka a z ELCA.

Z hľadiska strát a frustrácií to bol rok, v ktorom sa nemohol uskutočniť Evanjelický festival, Všeobecná pastorálna konferencia, či niektoré plánované dôležité návštevy zo zahraničia. Tiež mnohé tradičné podujatia dištriktov, seniorátov, miestnych cirkevných zborov a ich spoločenstiev. Z predchádzajúcej pandemickej skúsenosti z roku 2020 cirkev v neistom čase už ani neplánovala žiadne väčšie podujatia, cesty, stretnutia.

Trápili nás bolestivé úmrtia našich duchovných a mnohých aktívne slúžiacich....

A presvedčili sme sa, aká je dôležitá pozícia duchovného v cirkevnom zbere. Akým spôsobom tlmočí informácie o dianí v cirkvi; či ich podáva korektne, alebo tendenčne. Čo asi tak môžu vyčítať členovia cirkevného zboru z jeho postojov. Či žijú v realite korektných, verejne dostupných a overiteľných informácií, alebo v matrixe účelovo vyprodukovaných tvrdení, ktoré rozkladajú našu jednotu a akcieschopnosť.

Posolstvo pre cirkev znie: Duchovný má obrovskú zodpovednosť voči členom cirkvi. Ako s touto zodpovednosťou nakladá, je kombináciou jeho akceptovania ordinačného sľubu a špecifik jeho vlastnej osobnosti a svedomia. Každý z nás v tejto zodpovednosti stojí pred poslednou autoritou nášho života. S ňou už dokážeme disponovať. Ona disponuje s nami. Vážne na to pamätajme.

Ďakujeme stovkám a tisícom našich drahých sestier a bratov, roztrúsených v 188 cirkevných zboroch Západného a 131 Východného dištriktu: zborovým predsedníctvám, presbyterom, funkcionárom, dobrovoľným spolupracovníkom v misii a vyučovaní, v praktickej službe a správe zborov. Tým istým na úrovni správy seniorátov, dištriktov a generálnej cirkvi. Ďakujeme spolupracovníkom z GBÚ a našim partnerom z oboch biskupských úradov.

Ďakujeme všetkým modlitebníkom, ochotným darcom, pracujúcim a slúžiacim prácou rúk, starajúcim sa a spolucítiacim. Špeciálne ďakujeme všetkým sestram a bratom, akokoľvek nasadeným v boji s pandemiou na miestnej úrovni cirkevných zborov. Pomáhajúcim, navštevujúcich, starajúcim sa, slúžiacim. Všetkým, ktorí dokázali trpezlivosť a vytrvalosť a zastali si svoje miesto v neľahkom období.

Keď píšeme túto správu, pandémia po dvoch rokoch vyčíňania stráca silu, i keď denne na ňu onemocnejú rádovo stovky ľudí, stovky sa ich nachádzajú hospitalizovaných a denne zomrie okolo 10 infikovaných. Dúfame, že sa pandémia nevráti neskôr v ďalších vlnách.

Ústup pandémie však neznamená úľavu ani pre cirkev, ani pre svet. Na naše zdesenie, 24.2.2022 vojensky napadlo Rusko Ukrajinu. Svet, európska i naša spoločnosť a cirkev žijú témami, spojenými s vojnou, s utečeneckou vlnou a snahou o pomoc utečencom. Táto téma úplne prekryla tému pandémie. Pri tom všetkom zlom, čo sa v dôsledku vojny deje, vidíme ako úžasnú Božiu milosť to, že v súčasnosti pandémia nezúri tak, ako trebárs presne pred rokom a pohyb utečencov a pomoc im je možná.

Posolstvo pre cirkev znie: Cirkev musí naďalej stáť v tom, v čom bola preskúšaná v pandemických rokoch 2020 a 2021 – v trpezlivosti a vytrvalosti. A vo vedomí, že nie sme neúnavní duchovní atléti, ktorí túto métu sami a bez problémov zdolajú, ale že môžeme počítať s veľkým tajomstvom milosti: máme zasľúbenie posilňovania od Pána pre všetkých, ktorí sa Mu slobodne otvárajú.

Vážime si vašu službu. Vyprosujeme Vám Božie požehnanie, ako milostivú odpoveď Toho, ktorému slúžime.

Netúžime po konfliktoch a napätiach, po vzájomnej ľudskej a pracovnej izolácii. Túžime byť navzájom spojení priateľstvom, spoluprácou, normálnymi vzťahmi. Práca je veľmi veľa. Túžime spoločne prinášať ovocie na dobro našej drahej cirkvi a na záchranu ľudských duší pre život s Bohom.

Držme sa každý na svojom mieste a držme sa vedno spolu navzájom.

Buďme s Kristom a spolu!

Túžme po jednote, rozvoji a po dobrom ovocí na oslávenie Boha.

Buďme vytrvalí a trpezliví. Dovoľme Pánovi, aby sme boli „... posilňovaní mocou Jeho slávy ku všetkej vytrvalosti a trpezlivosti“.

„Boh pokoja však, ktorý vzkriesil z mŕtvych Pastiera oviec, veľkého krvou večnej zmluvy, nášho Pána Ježiša, nech vás utvrdí v každom dobre, aby ste splnili Jeho vôľu, a nech spôsobí v nás skrze Ježiša Krista, čo Mu je milé. Jemu sláva na veky vekov. Amen.“ Žid 13, 20 - 21

Ivan Elko, generálny biskup ECAV na Slovensku

Renáta Vinczeová, zastupujúca generálna dozorkyňa ECAV na Slovensku.

Bratislava, 1. jún 2022.